

ZSÍROS KATALIN

*Szentes
földrajzi nevei*

Zsíros Katalin
SZENTES FÖLDRAJZI NEVEI

Különlenyomat
Tanulmányok Csongrád Megye Történetéből
XVI.

ZSIROS KATALIN

Szentes földrajzi nevei

Szentes, 1990

Bevezetés

A földrajzi név fogalmát tágabban kell értelmeznünk, mint ahogyan a köztudatban él. A nyelvtudomány földrajzi névnek mondja a „táj különböző részeinek, illetve a tájban található természetes és mesterséges alakulatainak megkülönböztető neveit”. Földrajzi névnek számítanak a városrész, határ rész, utca, dűlőút nevek, de a nevezetesebb tanyák, töltések, keresztek, fák, kutak stb. nevei is.

A földrajzi nevek gyűjtése különösen fontossá vált a mezőgazdaság átszervezésével. A nagyüzemi táblás gazdálkodás következtében átalakult a határ, megszűntek a dűlőutak, tanyák. Az ember és a föld kapcsolata megváltozott, az ősi nevek kivételében vannak. Pedig a földrajzi nevek „múltunknak beszédes emlékei”, „bennük van egy táj anyagi műveltségének és társadalmi alakulásának egész története”. Tükrözik a földrajzi nevek nemcsak a táj természeti-földrajzi viszonyait, hanem a tájban élő népesség történetét, és az ott lejátszódó eseményeket is. (VÉGH JÓZSEF: A földrajzi nevek gyűjtésének jelentősége, HADROVICS LÁSZLÓ: Történelem és művelődés a földrajzi nevekben, *Nyelvőr* 1964. 3. sz.)

Lőrincze Lajos már az 1940-es évek végén erősen szorgalmazta a földrajzi nevek gyűjtését. Az általa irányított kutatócsoport egyik tagja, Farsang Ilona egyetemi hallgató 1949-ben mintegy 1200 szentesi földrajzi nevet gyűjtött össze, amely az MTA Nyelvtudományi Intézetébe került. Minderről csak 1989-ben, a kézirat nyomdába adása után értesültem, így ezt az anyagot már nem tudtam hasznosítani. Szentes földrajzi neveit 1965 és 1985 között gyűjtöttük össze. A gyűjtésben főleg az 1970-es években a Pollák Antal Erőszármú Szakközépiskola néprajzi szakkörének diákjai vettek részt, majd a József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi karának hét hallgatója 1972 februárjában „vallatta a tanyákat”. Az egyetemi hallgatókat gyűjtőmunkájukban a helyismerettel bíró szentesi néprajzi szakkörösök segítették. Az egyetemi hallgatók Nyíri Antal a JATE nyelvész professzorának indítványozására töltötték itt a gyakorlatukat.

Nyíri Antal, aki szentesi születésű, mindig figyelemmel kísérte a megyei honismereti bizottságban is a szentesi földrajzinév-gyűjtést. A szellemi irányításon túl gyakorlati segítséget is nyújtott Szentesnek, hiszen az említett hét egyetemi hallgató több száz névvel gazdagította az anyagot. Mindig megértő figyelemmel kísérte a földrajzinév-gyűjtést a megyei és a városi Hazafias Népfront és a szentesi Városi Tanács.

Külön kell megemlékeznem adatközlőinkről, akik a gyűjtőmunkában segítettek, és értékes adatokkal gazdagították az anyagot. Az összegyűjtött földrajzi névanyag közös munka eredménye. Remélem, szolgálni is fog bennünket, szentesieket, hogy jobban ismerjük múltunkat.

A bel- és külterület földrajzi neveinek gyűjtésében, ellenőrzésében és rendezésében, a szájhagyományon kívül meghatározó szerepet kaptak a térképek. A térképeken kívül még igen fontos források segítették a munkát. A leglényegesebbek: „A kihaló szentesi víziélet néprajzi és néprajzi maradványai” (NYÍRI ANTAL); „Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza” (GYÖRFFY GYÖRGY); Csongrád vármegye története (DR. ZSILINSZKY MIHÁLY); Szentés város története (SIMA LÁSZLÓ); Szentés (szerkesztette NAGY IMRE) és a Petrák krónika.

A Petrák krónikát egy XVIII. századi szentesi mesterember, PETRÁK FERENC írta. Feljegyzései, történetei, nem történelmi hitelességűek, de történeti elemeket tartalmaznak. Ezt a kézírásos művet sokan lemásolták a XIX. században, és koruk jelentős eseményeivel folytatták. A Petrák krónika hatását a szájhagyományban még a gyűjtés idején fel lehetett ismerni. A Pesty Frigyes-féle névgyűjtéskor (1860-as évek) ugyancsak a Petrák krónika szellemében válaszolták meg a kérdéseket elődeink a Helységnévtárnak. A Petrák krónika értékes névanyagot is megőrzött, főleg ezért használtam forrásmunkaként.

BLAZOVICH LÁSZLÓ: A Körös—Tisza—Marosköz középkori településrendje c. művét csak részben tudtam felhasználni, mivel a munkám „Szentés múltja a földrajzi nevekben” című fejezete már jórészt elkészült, amikor az említett könyv eljutott hozzám.

A forrásértékű néprajzi szöveg adatközlői közül külön kell megemlíteni Kun László, Rúzs Molnár Imre, Papp Imre és Vecseri Lajos nevét. Ők voltak, akik megértették a gyűjtés fontosságát, tisztában voltak tudásuk értékével, hiteles ismeretük fontosságával.

A gyűjtött anyag elrendezése, a néprajzi szöveg hangjelölései

Az elrendezés elve természetesen adódott az összegyűjtött anyagból. Az első fejezet Szentés múltja a földrajzi nevekben, amely átfogó képet próbál adni a legrégebb bel- és külterületi nevekről, az ember és a föld kapcsolatáról. A második fejezet a bel- és külterületi földrajzi neveket ismerteti a Bevezetésben megírt részletességgel. Mind a két fejezetben jelentős szerepe van a néprajzi, nyelvrajzi szövegnek. Szentés nyelvhasználatának szinte napjainkig jellemzője volt az í-zés és a zárt *ē*-hang. Az í-zés kihalóban van, a zárt *ē*-hangot viszont általánosan használják. A nyelvtudomány két ponttal jelöli ezt az *ē*-t, amely se nem *e*, se nem *é*, a kettő között képezzük. A néprajzi szöveg írása több mindenben eltér a helyesírás követelményétől. Szokatlan különösen az olvasó számára a *j* hang egyféle jelölése, de erre is a szöveg hűségesebb lejegyzése kényszeríti a gyűjtőt.

Szentes múltja a földrajzi nevekben

A SZENTES NÉV, A VÁROSRESZNEVEI ÉS KIALAKULÁSUK

Szentes és környéke földrajzi adottságait tekintve igen alkalmas volt megtelepedésre. Honfoglaló őseink is az elsők között „ülték meg” a vidéket. Már a XI. századból (1075) van adatunk, hogy itt egy Kurca parti halászfalu létezett, de név szerint csak 1332-ben szerepel először oklevélben: *Scenthus* (= Szentes) (ÁMTF 904).

A Szentes név eredetét tekintve a tudománynak csak feltételezései vannak. Kiss Lajos szerint a Szentes név személynévből keletkezett magyar névadással. Az alapjául szolgáló személynév a szentes (<: szent) melléknévből való (FNSZ, Szente, Szentes 605.).

Az 1960-as évek közepén a Képek Csongrád megye történetéből című kis tanulmány a következőket írja Szentes névével kapcsolatban:

„Szentes neve — Sentus, Centhus, Zentus alakban — 1211 óta fordul elő oklevelekben, mindannyiszor személynév gyanánt. Mint helységnevet 1355-ben *Zenthes* formában olvassuk első ízben, mikor a Pető család kezén volt. Zsigmond korában a zetheri Makók pereskedtek birtokáért. Nyilván ennek a családnak van legtöbb köze Szentes alapításához és nevéhez. Ez a familia ugyanis egy századdal előbbi oklevelekben Makó de *Zenthes* néven szerepel” (71).

A Petrák krónika mondai értékű feljegyzése is személynévvel hozza kapcsolatba:

„Szentes mostani nevét első birtokosáról *Zendus János* magyar fővezértől vette első neve eredete homályos hanem tudva van hogy itten Romai Gyarmatok laktak mert Kurtza fojóziv partján az északi részen most is hamuval töltött vastag cserépedények, sőt Romai pénzek is találtattak. Hogy ezen mostani nevét mej idő tájba költöszözte, azt bizonyosan nem lehet tudni, mert már az 1545 ik évben amidőn az Aradi Cáptalan több körülötte lévő hejségekkal együtt birta Zentus nevet viselte, mert ezt László királynak egy kiadot leveléből olvashatni, latinul van meg írva, de mi már azt nem tudjuk hogy mit tesz... tehát ki hagyom belőle”

A Zendus-monda olyan erősen beépült a köztudatba, hogy ezen kívül a szájhagyományban másféle Szentes névmagyarázattal nem találkozunk.

A belterület földrajzi neveinek gyűjtésében a szájhagyomány kiegészítésének legbiztosabb segédeszközei a térképek voltak. Térképek már a XVIII. században készültek a belterületről. A XVIII. század második felének Szentesen még megőrizte középkori arculatát, bizonyítja ezt a II. József korabeli térkép (1. sz. térkép 11. o.). A kor földrajzi neveit a református egyház anyakönyvei megőrizték: Kis Völgy Parton lakó, Felső Párti Udvardi István, Alsó Párti, Kis Völgy oldalon lakó, Felső Parton lakó. (Református Egyház születési és házassági anyakönyve 1792. év 385—86).

A következő térkép 1840-ben készült, amelyet ha összevetünk a II. József korabelivel, óriási fejlődést tapasztalhatunk: rendeződött a belterület és megkétszereződött (2. sz. térkép 12. o.). Az első olyan térkép, amely a város utcaneveit is rögzítette, 1861-ben keletkezett. A századfordulóig nagyobb változások viszont nem történtek a város életében, így a természetes úton keletkezett utcanevek hagyományozódtak, és éltek tovább a térképeken. Az 1861-es térkép névanyagát őrzi az 1895-ös kéziratos térkép is, amely több példányban forgott közkézen még a XX. században is (3. sz.

térkép 13. o.). A gyűjtés idején az idős szentesi emberek az 1895-ös térkép ismerete nélkül is még jó lemlékeztek ezekre az utcanevekre, néhányat még használtak is a tájékozódásban: pl. Kurcparti utca (=Boros Sámuel u.).

A hivatalos utcanévadás igénye már megfogalmazódott a múlt század utolsó negyedében, de a megvalósításra csak századunk első évtizedében, 1906-ban került sor. Későbbiekben is történt utcanévvaltoztatás a XX. századi történelmi változásokkal együtt, de általában ugyanazokat a jelentősebb utcákat érintette: pl. 1948 Lenin út, 1945 gróf Teleki Pál út, 1942 vitéz Gömbös Gyula út, 1932 lord Rothermere út, 1895 Vásárhelyi út. A gyors névváltoztatásoknak nem maradt nyoma az emlékezetben. A Lenin út már élő név, de a Vásárhelyi útnak ma is szerepe van a tájékozódásban. (A városból kivezető, Hódmezővásárhelyre vivő út.) A földrajzi nevek, utcanevek segítségével megformálható Szentés régi arculata, ui. jórészt természetes nevek voltak. Valamikor a mai város területét is a Kurca kisebb erei hálózta be. A mai Fürdő környéke (régén Sóház) a legmagasabban fekvő része a városnak, az árvizek idején ez volt a kijelölt menekülőhely. Itt volt a kurcai kikötő is, amíg a Kurca fontos víziútnak számított. (A Kurcán, Körösön el lehetett jutni Nagyváradig.) A kurcai kikötőbe érkeztek a Tiszán leúsztatott szálfák is. A néptudat szerint azért nevezték a Kórház melletti utcák találkozását *Görgös*-nek mert itt görgették ki a megérkezett szálfákat. Innen indult a Kurcán túl a *Görgös dűlő* is (=Hámán Kató utca), amely egészen a Tiszáig visz ma is. A városon kívül eső alsórégi dűlőútszakaszt ma már csak a legöregebbek mondják *Görgös dűlő*-nek. A Görgös nevet megőrizte a *Nagyörgös* és a *Kisörgös utca* (=Bálint utca). E két utcanévben két patak neve maradt fenn. A népetimológia másik magyarázata szerint a Kurca-part említett szakasza azért kapta a *Görgös* nevet, mert itt ömlöttek valahol a Kurcába a *Görgös erek*, amelyek a *Felsőpart* egy részének vizét gyűjtötték össze, és „görgették” a Kurcába. Gyűjtésem idején (1967–74) a legidősebb adatközlők sohasem tették a Nagyörgös és a Kisörgös mellé az utca szót: pl. „a Nagyörgösbe lakik”. A Nagyörgös és a Kisörgös a *Kispiac* (Klauzál, Szürszabó, Bocskai, Nagyörgös, Arany János utcák találkozása) környékén eredtek, és itt volt a vízváltató. Innen északra és délre folytak az erek. Itt eredt a *Kisvölgy* is, csak az délre folyt. A Klauzál utcát *Kisvölgy*-nek és ennek folytatásában a Budai Nagy Antal utcát *Kisvölgy alj*-nak mondták. A Petrák krónika szerint „Bekerítő ér vagy mostani nevezet szerint a Kisvölgy”. A Kisvölgy gyűjtötte magába a *Kisér* vizét, majd belefolyt a Gógány-laposba, onnan a Nagyvölgybe.

Városunknak a mai főutcától, a Kossuth utcától északra eső városrészét *Felsőpart*-nak nevezzük. A Felsőpart földrajzi nevünk a Református eklézsia történetében már az 1740-es években előfordul: „Itt illik feljegyeznünk az új *Leány Oskolának* a *felső Párton* felállításának alkalmatosságát” (I. kötet VIII. könyv). A történet megemlékezik azokról a lakosokról is, akik „...szívesen munkálkodtak a templomnak építésén, kezdetitől fogva végezetéig.” A templom építésén szorgoskodott a: Kisér sor, Kurca sor, Kurca második sor, Harmadik sor, Negyedik sor, Ötödik sor, *Felsőparti sor*. (A templom 1746 utáni években épült.) Ebből a korabeli adatból arra lehet következtetni, hogy a *Felsőpart* eredetileg a legelsőbb települési magot, a *Kurca-part*-ot nem foglalta magába. Az adatközlők legtöbbször az I–II. kerületet mondták *Felsőpart*-nak, voltak olyanok, akik inkább csak a II. kerületet tekintették annak.

Az *Alsópart* a mai III. kerület, amely a Kossuth utca és a Lenin út közötti városrész. Az *Alsóparton* lakók szerint a Keresztes utca Csillag utca felőli szakasza a legmagasabban fekvő része ennek a területnek. A Keresztes utcai idős emberek még emlékeznek arra, hogy az 1919-es tiszai árvíz idején a Tóth József és a Szalai utcán (=Rosenberg házaspár u.) kívül az *Alsópart*nak a Keresztes utcai környéke volt kijelölve menekülőhelyül. Az *alsópart*iakat az akkori mérnök azzal nyugtatta, hogy an-

nak a városrésznek a magassága vetekszik a *Sóház* (=Füüd) környéke magasságával. Az *Alsópárton* több generáción keresztül ott élő családok emlékei, tapasztaltai azt bizonyítják, hogy ez a rész is régen lakott területe a városnak. Több adatközlő szerint építkezéskor, épületátalakításkor találtak a földben régi épületmaradványokat. Arról is többen panaszkodtak, hogy egy ásonyomnyi földet nem tudnak megforgatni anélkül, hogy a szerszám útjába akadó tégladarabok ne okoznának nekik bosszúságot.

Az *Alsópárton* tájékozódási pont volt a *Villogó*. Így mondták: „ott lakik az *Alsópárton* a *Villogó* tájékán.” „Ma egy uccát hinnie így az *Alsópárton*, régen csak *Villogórú* beszéltek. A *Villogó* egy terület elnevezése vót” (Brezovai Györgyné 81 éves). A századfordulói hivatalos „utcakeresztelésnek” majdnem áldozatul esett a *Villogó*. A bizottság, amely a névadással foglalkozott, arról panaszkodott 1903-ban, hogy kénytelen szinte minden utcának új nevet adni: „Mert az itt-ott közismertnek mutatkozó elnevezés annyira együgyű és útszéli, hogy azt némi szépészeti érzékkel megtűrni lehetetlen.” Ilyennek tekinti a *Villogót* is. „A *Villogó* név közismert ugyan, de nagyon útszéli, annak az ismeretes kocsmának tetején alkalmazott *villogó* ma már nem *villog*” (Bizottsági javaslat 1903). Az *alsópárti* idős emberek néhányan még emlékeztek erre a „rosszhírű kocsma”-ra. A kocsmá rég megszűnt, (az *Alsópárt* legmagasabbban fekvő részén volt) de a *Villogó* fontos tájékozódási pont volt és az ma is. Az 1960-as években több névmagyarázatot jegyeztünk fel: pl.

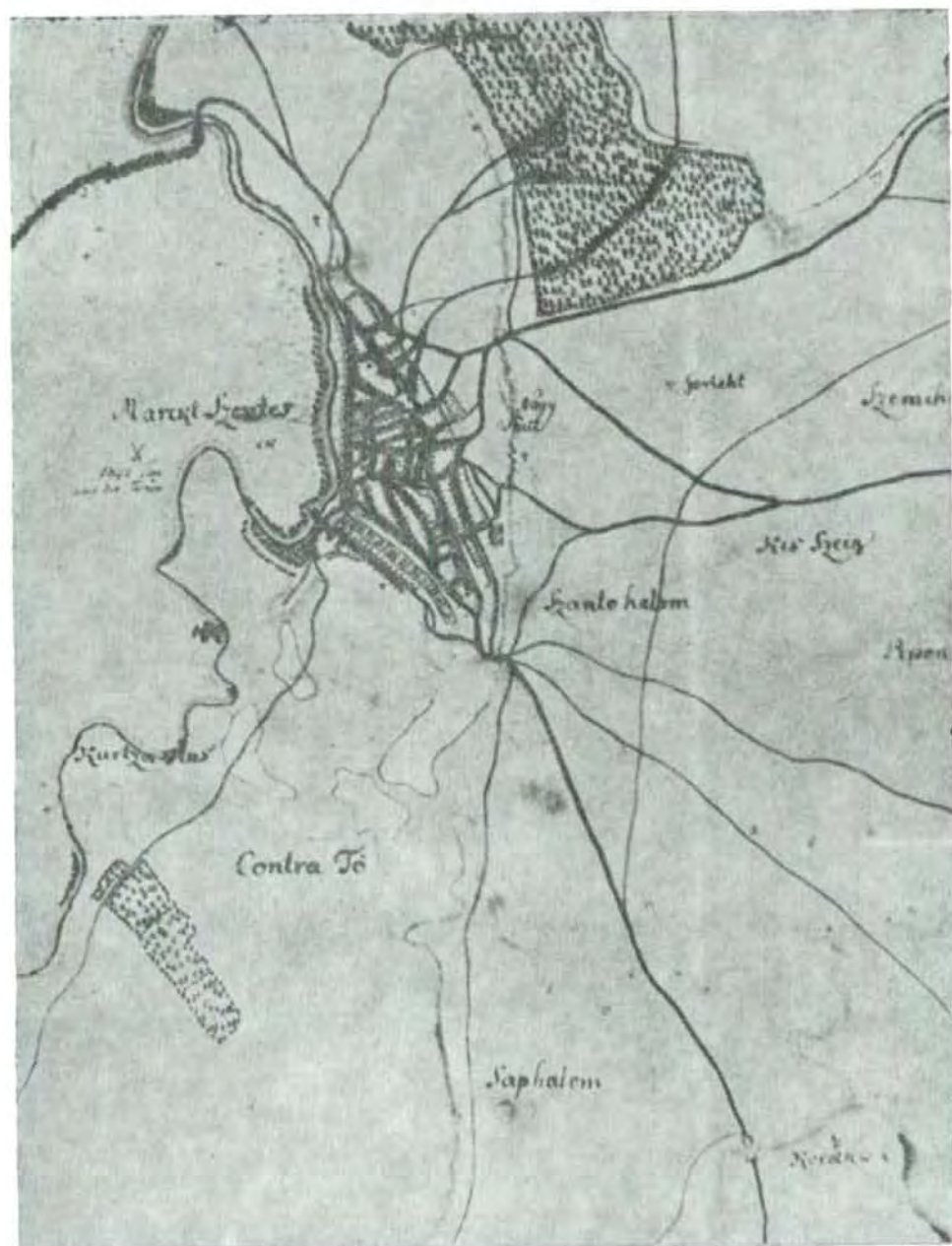
„Itt *villogtak* a leginyek jobbra-balra, mert féltek. Nem vót ajánlatos az *Asópártra* járni *felsőpárti* leginynek” (Vecseri Lajos 80 éves református vallású).

Ez a névmagyarázat már nem a kocsmára utal, hanem a két városrész ellentétére, amelynek részben vallási okai is voltak, ui. az *alsópártiak* jórésze a XVIII. század második felében betelepített katolikusok, vagy „matyók” voltak, ahogyan még a XX. században is a nagyon idős *felsőpárti* reformátusok mondták.

A folyók szabályozása előtt Szentes különösen ki volt szolgáltatva a Tisza és a határbeli folyók, patakok, erek vízjárásának. Idős emberek szájából nemegyszer hallottam, akik ősei elbeszélései szerint adták tovább, hogy régen, a szabályozás előtt, árvíz idején összeszakadt a Tisza a Kurcával, és mindenütt *sík víz* volt, ameddig a szem ellátott. A Petrák krónika is megemlékezik a nagy árvizekről; „a Tisza, Körös, Kurca, Kőrögy szerfelett kiadásai, melyeknek kiöntéseik sok károkat okozván nevezeteseek.” Csak az 1816-ost emelem ki: „mely még a városnak negyedrészt, azaz a Kisértben levő házakat is elöntvén összedöntötte.”

A „*Kis- vagy Bekerítő ér* hajdan a város szélét képezte, most a városon belül esik. Kiszárittatván, házhelynek osztatott ki” (P. 1866.). A Pkr. a Kisértet nevezi *Bekerítő* érnek. A P-féle gyűjtésben már nem szerepel a Kisért Szentesei vizei között, hiszen akkor már legalább egy évszázada beépített terület. Valószínű, hogy a „*Bekerítő*” jelző egyaránt használatos volt a Kisértre és a Kisérre is, ugyanis együtt teljesen *bekerítették* a beépített területet. Mai térképen is látható, hogy az ősi települési mag a Kurca és a Bekerítő erek (Klauzál, Budai N. A., Kisért utca) és a Nagygyörgös utca közötti terület. A Kisért helyén ma utca van. A *Kisért* városrésznév is. Az ér medre kb. ott lehetett, ahol az út vezet. Bizonyítja ezt az út fekvése, és az 1895-ös térképen a Sáfrán Mihály utca *Kisérti utca*-ként szerepel.

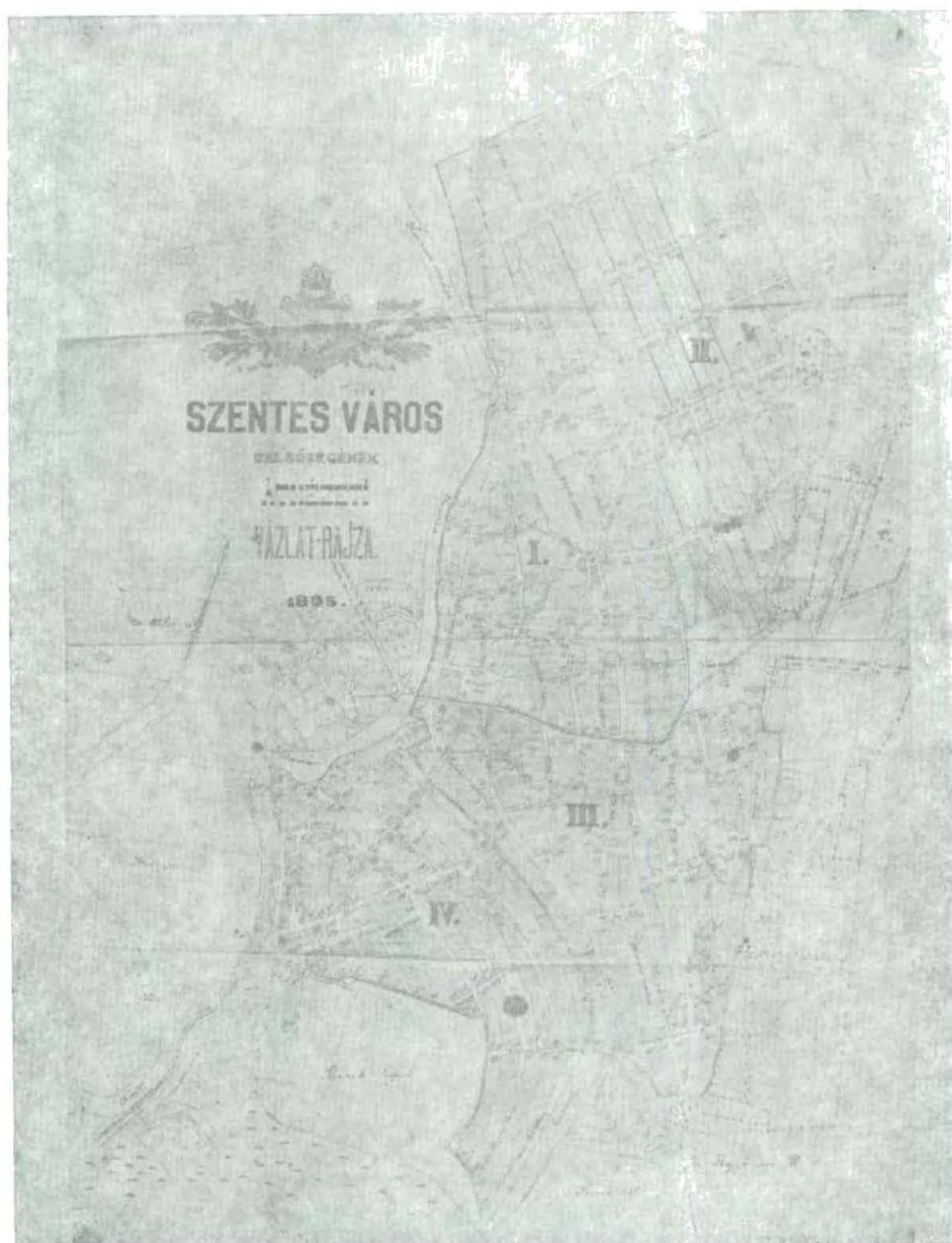
A *Kisért* városunk legmélyebben fekvő területe. A folyók szabályozásáig nemcsak a Kisért, hanem az egész települést védőgát, mentőgát vette körül. Ennek emlékét őrzik a *Mentő utca* és *Mentő sor*. Gyűjtésem során az 1960-as években egy 85 éves kisérti asszony a következőket mondta el: „Azért hitták *Mentő* uccának, mert az ittlakók

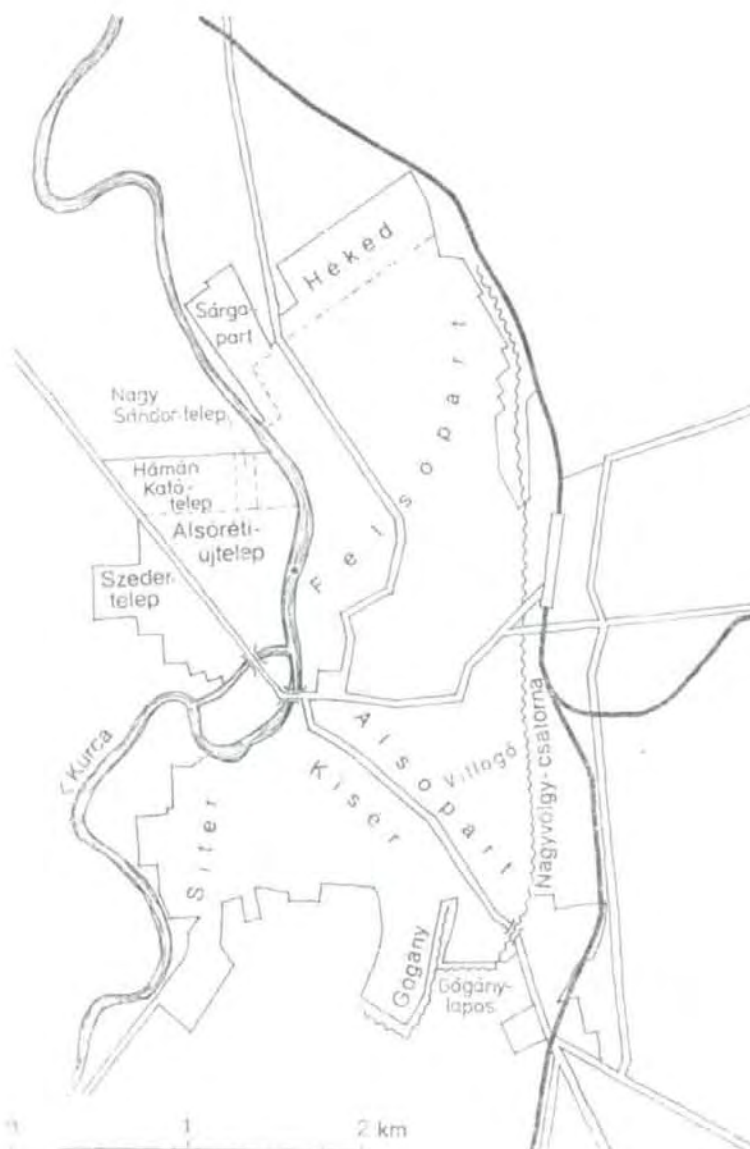
1. sz. térkép: Szentes és környéke (1784-es katonai térkép alapján)

2. sz. térkép: Szabad Szentek városa belső telkének eredeti térképe 1840

3. sz. térkép: Szentes város belsőségének átnézetű vázlatrajza 1895

4. sz. térkép: Szentes városrésznevek

möntették a várost. Még kassal is horták a földet a gátakra." Csak a legöregebbek emlékeztek arra, hogy a Kisért védő mentőgát a Gógányig húzódott, tehát a Mentő sor és az Ürge sor helyén. Az előbb idézett idős asszony emlékezetében villant föl a következő kép: „otthonrú, gyermekkoromba az Árpád uccán szaladtunk ki a tulgátra (túl a gátra) játszani.” A gátat régen széthordták, elterítették. Ez lett a sorsa a város északi és északkeleti részén épült mentőgátnak is: szétterítették, töltésnek használták fel. (A város déli részén lévő mentőgát halványan látható a 2. számú térképen 12. o.)

A Gógány városrésznév is használatos volt a tájékozódásban. A név a *Gógány sor* és a *Gógány-lapos* földrajzi nevekből ma is él. A néptudat szerint a kiemelkedő földhátat, földnyelvet nevezték Gógálynak. „Alakjáról Gatyauilep-nek még Rostakéreg-nek is mondták.” A kisértek szerint e két utóbbi csúfnév volt. Főleg a felsőpártiak emlegették így. A Gógány a XVIII. században temetőül szolgált, az 1840-es belterületi térkép (2. sz. 12. o.) szerint már beépült. A Gógány-lapos jelentős vízgyűjtő volt, hiszen az összes déli irányba folyó patak, ér vizét idehozta. Halban is gazdag lehetett, ui. a Pkr. feljegyezte: „1768-ik Esztendőben tavaszán 285 fontos hartsát fogott Buzi János nevezetű ember a Gógáni rétségen...”

A XX. században az eddigi városrész nevek mellett ismertté váltak a munkástelepek nevei. A *Kishátton* kialakított különböző telepeket együttesen a XX. század második felében is *Sitér*-ként (Sitér: Sitér) emlegették. (A név kihalóban van.) Az első világháborúig benépesült az Alsórétű újtelep, és Berekhátton, Nagynyomáson, Hékédén is osztottak házhelyeket. 1915-ben osztották ki a Nagy Sándor-telepet, majd az első világháború után kaptak házhelyeket a *Szeder-telep*-en főleg hadiözvegyek, a *Sárgapart*-on a hadirokkantak. Hékédén épültek a két világháború között az Oncsa-házak is. (Oncsa=Országos Nemzet- és Családvédelmi Alap.) A telepek a felszabadulás után továbbépültek. Az 1960-as évektől új telepek is születtek. A telepek terjedelme miatt a tájékozódás napjainkban már az utcanévvel történik, tehát a régi telepnevek elhomályosultak vagy kihaltak. Ugyanígy elhomályosulóban vannak a történelmi városrész nevek: Felsőpárt, Alsópárt, Kisér (4. sz. tk. 14. o.).

A HATÁRRÉSZNEVEK ÉS MÚLTJUK

A külterületi földrajzi nevek gyűjtését először az 1950-ben, a tanácsok megalakulásakor meghúzott közigazgatási határokon belől akartuk elvégezni. (Cserebökény-Eperjes és Nagytőke önállósodásával nagy területeket szakítottak ki Szentes határából.) A szentesi ember azonban a XIX. század elejére kialakult külterületben gondolkodott még a gyűjtés idején is. A nagy kiterjedésű pusztának a határai az örökvaltság után (1837) váltak véglegessé, és ezt örököltette meg „*Szentes város az egész határának térképe 1840*” (Szentesi Levéltár 5. Nr. 2.) 1. 5. sz. térkép 15. o.). Az 1840-ben készült térkép gazdag földrajzi-névanyagot őrzött meg. A térszinforma neveken kívül a határrésznevekben fennmaradtak olyan középkori települések nevei is, amelyek a tatár, török dúlások idején elpusztultak: pl. Bökény, Dónát, Hékéd, Királyság, Ecsér, Tőke, Szentlászló és Veresegyháza. A népi emlékezet és tapasztalat szerint település volt Karácsonytelek is a kistőkei határban. (Karácsonytelek hivatalos névként nem él, napjainkra kihalt.) A szentesi határ földrajzi neveinek ismeretében a forrásmunkák segítségével az elpusztult települések helyei térképre vetíthetők: 1. 6. sz. térkép.

A majd 70 000 kat. holdnyi Szentes határa harminckét határrészt számlált a XX. században: 1. 7. sz. térkép. Ezeknek a határrészeknek a múltja tárul elénk különböző forrásmunkák és a népi emlékezet segítségével nyolc fejezetben: 1. Hékéd, Nagyhegy; 2. Rét: Alsó-, Felső-rét; 3. Berek, Bereklapos, Berekhát; 4. Nagynyomás, Lapistó, Fertő, Derekegyházi oldal; 5. Dónát; 6. Kistőke, Nagytőke, Bökény, Jaksor, Zalota, Tehenes, Kőkényzug; 7. Szentlászló, Vekerhát, Vekerzug, Kaján, Ecsér, Veresegyháza; 8. Pankota, Mucsihát, Eperjes, Nagykirályság, Királyság.

A mai közigazgatási határokon belüli Hékéd nem azonos a középkorival, amelyhez nagy kiterjedésű pusztá is tartozott. Hékéd névvel először a XIV. században találkozunk, 1332-ben (ÁMTF. 896.), majd a XV. században: „1453-ban Heykedi Anna, néhai Heykedi Gergely leánya Sári Péter mestert, Hunyadi János titkárját fiává fogadta és neki Heyked, Bewd (Böd) helységeket, Dancsháza, közönségesen: Becsenew pusztával — valamennyit Csongrád vármegyében, — továbbá Zenthes és Donathwrna (Donattornya) falvak közt fekvő földeket egészen a Tisza folyóig a halastavakkal és patronátusi joggal együtt örök birtok gyanánt neki adta” (Zs. M. I. 98.).

A XVIII. és a XIX. századból egyaránt maradtak fenn írásos emlékek Hékédéről, amelyek azonban a szóbeli hagyományból táplálkoztak: „Hékéd mej szentegyházát a faluval együtt elpusztította a török lakosai Reformátusok voltak, a szőlőjének a földből való kihajtásai annyira mutogatták magokat még 1730-ik évben és a felső végén Szentes városának hogy még termés is látszott rajta...” (Pkr.)

„Hékéd hajdan falu volt, most talaja részint legelő, részint szőlős kertekül használtatik. Nevezete ki sem nyomozható. Szenteshez közel esik. Jelenleg a falunak és templomának semmi emléke nem található. Még 1700-dik esztendőben is ezen a

8. sz. térkép: Hékéd, Nagyhegy

helyen a lakosok által birt szőlők annyira kihajtottak és díszlettek, hogy még termés is mutatkozott rajtok. A Szentesi birtoka. Földje szikes, homokos, részint fekete, nagy része hasznavehetetlen" (P. 1866.).

Hékéd természetes része volt a mai Nagyhegy, amelynek a nevével az 1840-es térképen még nem találkozunk: *Homoki, Bogarasi és Hékédi szőlők* néven szerepel. Nagyhegy-nek vagy Öreghegy-nek a mai Nagyhegy legmagasabb pontját nevezték. Bizonyítják ezt nemcsak halvány emlékek, hanem 1818–48 között született végrendeletek földrajzi nevei is (Szentesi Levéltár). Pl. „...vagy az Öreghegyen 5 pásztából álló szőlőm...” (314./1820) „Vagy az úgynevezett Nagy Hegyben 300 útból álló szőlőm...” (356./1823)

A végrendeletek megőrizték a mai Nagyhegy területén több múlt századi földrajzi nevet, amelyek feledésbe merültek: Pl. „Vagy... 4 pászta szőlőm *Bogarasban*” (376./1825); „Vagy az *Homok hegyben* 272 útból álló szőlőm...” (339./1820).

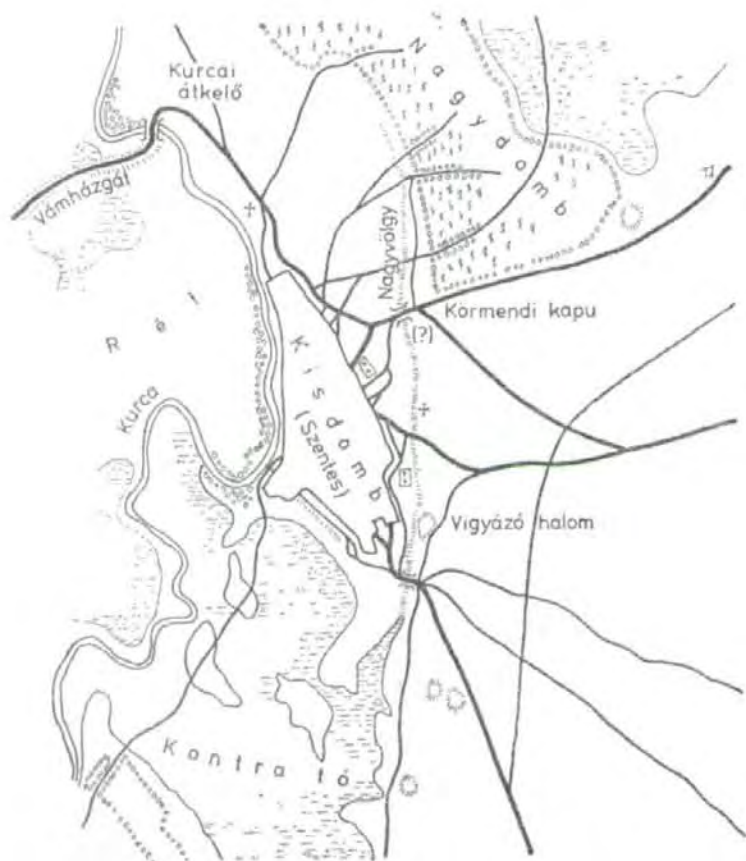
A Nagyhegy természetes képződmény, a határ legkiemelkedőbb része: „a Nagyhegy a Vekerlaposrú nízve nagy domb” (Kun László). (H.Gy szerint „A Tiszántúlon s műsutt is a szőlőhegyeket nevezik hegynek, míg a többinek hát, halom, domb a neve” 21. o.). Hékéd fontosságát a középkorban a *kurcai átkelő* és a *Bődi rév* amenynyire hangsúlyozta, annyira valószínű, hogy gyors pusztulását is siettette. Hékéd is a török hódoltság idején, a 15 éves háborúban pusztult el (1591–1606) (N.I. 48.).

Hékéd és Nagyhegy életének utóbbi 300 esztendeje egygyé forrt Szentesével: az ide menekült hékédiekkel nemcsak gyarapodott a középkori kis halászfalu lakóinak száma, hanem Szentés hídváros jellegét is erősítette. A nagyfontosságú kurcai átkelő és a Bődi rév csak a kurcai földhátan volt megközelíthető. Az 1784-ben készült térkép is bizonyítja, hogy az É-ra és a D-re vivő utak kiinduló helye a kurcai földhát.

A nagyhegyi földrajzi nevek gyűjtésekor a legidősebb adatközlők közül többen megemlítették a *Körmendi-kapu*-t, mint fontos helyet. A kapu helymegjelölésében viszont többen bizonytalanok voltak. Végül is Nyíri Sándor (lakik: Nagyhegy 277., 76 éves) emlékezett pontosan a kapu hollétére, mert a háza, amelyet még a nagyapja vett 1871-ben, a *Kiskörmöndi út* (ma = Garázdülő) közelében van. Igazát a következő kis történettel is megerősítette: a nagyapját minden vasárnap a *Körmöndi-kapu*-ig kísérte, ahol akkor csak egy sorompó volt. (Nyíri Sándor mindig *Körmöndi-kaput* mondott.) Nyíri Sándor által megjelölt *Körmöndi-kapu* kb. ott volt, ahol a kurcai földhátról lekanyarodó utak találkoznak, közel az 1784-es térképen megjelölt nagyvölgyi átkelőhöz.

Nyíri Antal szegedi nyelvészprofesszor 1977-ben a következőket mondta a Szentés régi arculata című előadásában a „*Kapuk*” című fejezetben: „A régi, kisebb települések is, tehát azok, melyek nem fallal voltak körülvéve, körül voltak kerítve, ha mással nem, hát vesszőfonadékkal, és a községbe, kisebb városba vezető útnak is volt kapuja, sőt eredetileg csak annak volt kapuja, a teleknek nem. De ez a vesszőfonadék vagy nádfonadék kapu természetesen nem zárta járt, hanem gúzsral vagy ehhez hasonló megoldással volt nyitható és csukható. Bátky Zsigmond és Györfly István szerint a honfoglaló magyarságnak nem voltak bekerített telkei. Az eredeti magyar településformákban még 150–200 évvel ezelőtt is ismeretlen volt a teleknek, udvarnak kerítése; a telkek nem voltak elkülönítve egymástól, s amint már láttuk, mai értelemben vett utcák sem voltak.

„A falvakat régente, sőt sok helyt még a közelmúltban is közösen épített *sővény*- vagy *tüskekerítés* vette körül, amelyen át *kapuk* vezettek a mezőre. E kapukat éjszákára elzárták, hogy a kerítetlen udvarokban, tehát nem istállóknak, hanem állásokban tartott jószág ki ne szabadulhasson, s kárt ne tehessen a vetésben. Ezért hívták a kapukat *mező- vagy vetéskapuknak*” (BÁTKY: i. h.).

Készült az 1784-es térkép alapján.

9. sz. térkép: Kisdomb, Nagydomb

A 17. században és azelőtt Szentesnek is csak a települése határa lehetett bekerítve, és a Szentesre vivő meg onnan kilépő utak városhatári részén lehettek vessző vagy nádfonadék kapuk. Ennek a kérdésnek végleges megoldása természetesen még további kutatásokat, bizonyítékokat kíván. De efféle városkapura lehet következtetni abból is, hogy a Nagyhegy egyik bejáratú útját a Nagyhegyre való belépésnél *Körmendi-kapu*-nak hívták még az én gyermekkoromban is, holott ott semmiféle mai értelemben vett kapu nem volt." A szentesi napok előadásai 1977 Somogyi könyvtár Szeged)

A Nagyhegyet földrajzi adottságai védték: Ny felől a Tisza—Kurca ártere, É és K felől a Veker lánvilága. (Ezt a Kunszentmártoni út és a Veker közé eső mélyfekvésű területet még a XX. században is *Vekerlajos*-nak nevezték, amely a kistőkei határhoz tartozik.) De megközelíthetlenné tette ÉK felől a Nagyhegyet a 8. számú térképen látható *Szőlőárok* is. Az idős emberek elmondása szerint a Szőlőárok emberemlékezet óta ott van. A Nagyhegyre csak Szentes felől lehetett bemenni, mert dűlői *vakdűlők*, a Nagyhegy keleti oldalán nincs kijáratuk a Veker felé, csak a *Nagypaté út*-nak volt. A Tisza—Kurca—Nagyvölgy—Kisvölgy védelmében meghú-

zódó középkori Szentesre föltételezhetően a Kőrmendi-kapunál összefutó utakról a kurcai földháton lehetett legkönnyebben bejutni az év bármelyik időszakában. A *Kisvölgy* (kb. a mai Klauzál u. + Budai Nagy Antal u.) és a *Nagyvölgy* között csak az tudott közlekedni, aki ismerte ezt a *limányos* területet (=lápos, mocsaras). „Az embért gyorsan elnyelte a limány, érdekös tulajdonsága vót: a fej még itt vót, de az első test már amott” (Kun László).

A Kisvölgyet, amely körülölelte a települést, *Bekerítő ér*-nek is nevezték, és „hajdan a város szelét kepezte” (P. 1866). A *Nagyvölgy* vagy *Sebesér* a város keleti oldalát övezte, állandó víztolyás volt. Most kiszáradt — irták róla 1866-ban (P). Kun László szerint ha nyáron kiszáradt is a Nagyvölgy, az árterületen mindig voltak *kutykók* („amibü sosé logyott ki a víz”). A *kutykók* 10–20 méter átmérőjű, 2–3 m mélyesű természetes kepződmények voltak a kiszáradt mederben. Szentesen azonban nemcsak az áthatolhatatlan limányos terület védte, hanem a *vigyázók* is biztosították a *Kisdomb* (az akkori belterület a Kurca-parton) és a *Nagydomb* nyugalmát. A *vigyázók* kinn éltek a Nagydombon, a mai Nagyhegyen. Érdekes történeteket beszélt el egy tősgyökeres felsőparti ember, Kun László (született 1903) a *vigyázók* életéről. A történeteket nagyapjától és egy fiatalkori ismerősétől, Egri Szilágyi Máriától hallotta, aki szívesen emlékezett őseire, az Egri Szilágyiakra. (Egri Szilágyi Mária kb. a múlt század közepén született, és a nagyapjától hallotta a történeteket. Az 1930-as években halt meg.) Az Egri Szilágyiak — elmondása szerint — *vigyázók* voltak a Nagydombon (Nagyhegyen). Ősei nagytermetű, érces hangú, kemény emberek voltak. Ezek a tulajdonságok kellettek ahhoz, hogy a megbízásuknak eleget tudjanak tenni. „A *vigyázók* ... azok ott iltek (Nagydombon), ott nyőttek, meg hát szentelték is, szükség vót rájuk, mer ahho éty külön adoccság kellött, hogy valaki olyan hangot tuggyon produkálni, hogy égyyik halomtú a másikig elhalaccon, még onnan értelmes mondatot bē tuggyon mondani a Kisdombra” (Kun László). Egri Szilágyi Mária szerint a *vigyázóktól* függött és a *kutyáitól*, hogy ki jöhetett be a Nagydombra és a Kisdombra. Az idegent „a *vigyázó* *kutyái* nem engették bē. Ha nem állt még, mikor a kutya elibe állt, akkor a lédütötte.” „Nagy testű, mocskos színű (szürke) *kutyák* vótak” (Kun László). A képzelet és az emlékezet még Hékéd népi névmagyarozatát is összekapcsolta a *vigyázók* munkájával: „A *vigyázó* kiáltotta: — Há mín, hé, ked (kend)? Így lőtt belülle Hékéd.” (Kun László) Egri Szilágyi Mária szerint Nagyhegyen jóságokat is tartottak a *vigyázók* életében: „*szárgyikot* (=szárnyék) is építettek. Nádbú csináták, szél ellen, nap ellen vette a lovakat. Ott is teleltek” (Kun László). Kun László fontosnak tartotta megkülönböztetni a *vigyázót* a *csősz*től, mert Egri Szilágyi Máriától így hallotta: A *vigyázó* nem kapott fizetést a szolgáltatáért: „A *vigyázóknak* az vót a kötelességük, mert ott iltek, még nem mēhettek el, még nem is mēntek... A *csősz* pizér dógozott.” A *vigyázók* emlékét őrzi a 9. számú térképen bejelölt *Vigyázóhalom* is. Balogh János 1887-ben az akkori Szentesi Lapban folyamatosan jelentette meg „A mi halmaink” írását. A *Vigyázóhalommal* kapcsolatban a következőket írja: „Túl a Nagyvölgyön, de közvetlenül a város alatt, a mai róm. kath. hívek mai alsó temetője közepe táján levő halmot e század eleje óta *Temető vagy Kálvária* halomnak hívják. Az azelőtti időkben egyszáz esztendőn keresztül *Szántóhalom* volt a neve, annak előtte pedig a *Vigyázó* nevet viselte. A *Vigyázó* nevet az 1566. év után nyerte, amidőn állandóan lovas *vigyázó* őröket tartottak rajta a szentesiek, akiknek az volt a kötelességük, hogy a halomról folyton szemmel tartván a vidéket, ha ellenséges, vagy rablónép közeledését tapasztalták, hírt adtak a falu népének a menekülésre” (S. L. I. lj. 125.). A *Vigyázóhalom* nevét a Petrák krónika is megemlíti: „a Város alatt a *Vigyázó halom*, mostani neve *Szántó halom*...”

Nagyhegy azonban már régen Szentes gyümölcsöse. Ruzs Molnár Imre: „Szentes

város határa 60 évvel ezelőtt” című kis pályamunkájában a következőket írta a Nagyhegyről: „450 tanyaszáma van, ennek azonban fele csak gunyhó. 300—350 □-öl területű gyümölcsös vagy veteményföldön csak egy kis sár- vagy fagunyhót építettek a szerszám részére vagy eső ellen.”

Ma már egyre több állandó lakás, de hétvégi ház is épül a Nagyhegyen, belterületnek számít. Az összeshűkült hékédi határrész déli részén a századfordulón és a XX. században, napjainkban is házhelyeket osztottak, és nagy területek beépültek (lásd belterület). A megmaradt terület ma is főleg legelő.

A Rét: Alsórét, Felsőrét

A Rét nevű határrész felszíni jellegzetességéről kapta a nevét. A rétnak a régi nyelvben és a tájnyelvben mocsaras, vizes, sík terület a jelentése. Ez a városhoz közel-első terület, a Rét, a XIX. század második feléig a Tisza és a Kurca árterülete volt.

A rétre jellemző tulajdonságokból sokat megőrzött a táj: „A Tisza a szabájozás előtt a városig járt. A Rét nádas vót, vízjárásos terület. Olyan zsombikos, talomerés fődék. (Talomerés = a víz visszafojásakor a lazább rétegu talajokat kiméjtette, úgy mondták: ojan talmos, zsombikos, hajlata van.) A Tiszagát mellett az Alsórétén még ma is vannak elég nagy méjedések, olyan vizes, gyikinyés, nádas, füzes területek, amejek a régi rétre emlékeztetnek: a Sújmos-tó, a Taplika-tó — ritka nyár, amikor kiszárad, olyan másfél, két holdnyi terület. Északabbra van a Csukások, az is olyan méjedés. Ott van a Csukás rompa is” (Kázmér József 1970).

A térképen is látható tavak közül a Sulymos-tó már 1075-ben szerepel határleírásban: „I. Géza a garamszentbenedeki apátságnak adta a halászfalut a Tisza két partján levő földjével és halastavaival...” (ÁMTF. 893). A halászfalu Csany és halastavai között sorolja fel a Sulymos-tavat. Majd egy 1332-ben készült oklevélben szintén itt az Alsóréten levő tavak között olvashatjuk az Örvény-tó nevét.

Szentesnek, ennek a kis halászfalunak évszázadokon át nemcsak a megélhetést, hanem a megmaradást is jelentette a Rét. „Szentesnek az a szerencsés helyzete volt, hogy gyors megtámadtatás esetén is menedék helyet talált a lakosság a Kurca és a Tisza közt elterülő rétség ezer és ezer zege-zugában” (S. L. I. 125. lj.). A Petrák krónika is feljegyezi: „a lakosoknak nagyobb része menedék helye egyéb nem volt, mint a város mellett elnyúló nagy rétség...” A város alatt az Alsóréten ma is kiemelkedik a felszínből az Ilonapart. A legöregebbek őrzik emlékezetükben, hogy menekülőhely volt Szent Ilona szigete. „Volt olyan idő..., midőn folytonosan Szent Ilonán laktak s csak vasárnaponként jártak át a templomba lápokon...” (láp = tutaj, S. L. 138. lj.). Szűk esztendőkből „1794-ben... A szegénység Túlakurcán a gyékénytövet, a bengyelét ásta ki, azt megszártotta, mozsárba megtörve pogácsának kisütötte és ezt ette” (S. L. I. 360. lj. Pkr.).

A Kurca a Körös-torok alatt szakad ki a Tiszából, és 15 km hosszúságban kanyarog a szentesi határban. A folyó élővíz korában Szentes legfontosabb halászó helye és hajózható folyója volt: „...a hajókon Szentesről Nagyváradra jártak, onnan ölfát, söt, gyümölcsöt és más egyebet szállítottak” (Ny. A 9. Hajóút: Kurca—Tisza—Körös).

Az éltető folyó népi etimológiája, névmagyarázata a török időkből való, a Pkr. is feljegyezte: „A Kurca, amelyet régente Almád vízének neveztek, de a török világban egy török fia é vagy felesége belehalván. Mivel a magyarok túlnan a parton, a rétből leskelődtek és a török a parton állván siratta: óh Kurca, óh Kurca. A magyarok ezt hallván Kurcának nevezték el.” A múlt századi Pesty-féle gyűjtéskor egy nagyon

10. sz. térkép: Alsóréti, Felsőréti

leegyszerűsített változatot örökölt meg: „egy főtörök fia vagy felesége fürdés közben belefulladt, s az jajveszékelve azt kiabálta: oh kurcsa! oh kurcsa! — innen a neve.” Az 1960-as években még sikerült egy változatot lejegyeznem: „A Kurca nevét egy török lányrú kapta, aki egy basa lánya vót. A basáná szógáló magyarok közt vót egy hadnagy is. Kurcának megleccett a hadnagy. A basa elrendelte, hogy a hadnagyot lő kell fejeztetni. A hadnagyot lőfejezték, és a holttestit az Alma fojába vetették. Kurca a hadnagy után ugrott. A basa hiába hitt a lányát, azt többé nem látta. Azóta híjják a folyót Kurcának.” A Kurca neve először I. Géza 1075-ös adománylevelében

11. sz. térkép: Bódi rév, Vámház (Bikaakol)

fordul elő: „A Kurca folyó itteni révjének vámját...” (ÁMTF. 904.). A Kurca a nyelvtudomány szerint szláv eredetű folyónév. (Kb. 100 éve holtág, állóvíz.) A két folyó: a Tisza és a Kurca közelsége nemcsak védelmet nyújtott, hanem óriási veszélyt is jelentett, mert a Réten volt annak az országos jelentőségű hadi és kereskedelmi útnak egy rövid szakasza, amely Dél-Erdélyt és a Tizántúlt kötötte össze az ország központjával. Ez az útszakasz a Bódi rév és a kurcai átkelő között volt. Az 1960-as évekig *Vámházi út*-nak, *Kucori gát*-nak, *Kucori dűlő*-nek nevezték.

A *Kucori-gát* nevét a Kucori csárdáról kapta. „A bódi rév mellett volt a Kucori-csárda, melynek elhagyott falait 1919-ben én még láttam” (Ny. A 70.). „...a bódi révvel egykorú átkelőhely a kurcai vám, melyhez a bódi révtől egyenes út vitt, ezt az utat ma is *vámházi út*-nak nevezik. A kurcai vámház a mai bikaakolnál még most is, megvan: kanfarú (=lecsapott végű) nádtetős, öreg épület ez, a felsőparti öreg emberek ma is vámháznak hívják” — írta Nyíri Antal az 1940-es években *A kihalt szentesi víziélet néprajzi és néprajzi maradványai* című munkájában.

Ez az épület ma is áll (1986), amely 1960 óta az Árpád Tsz.-é. 1986 óta az öreg vámház falán egy emléktábla a következő szöveggel hirdeti a hely történelmi jelentőségét:

„Évszázadokon át e helyen állt az a vámház, amely a tiszai bódi révvel egyenrangú kurcai átkelőhelyet vigyázta. Az átkelők a XX. századig szolgálták őseinket. Eredetileg ez az épület is vámház volt.

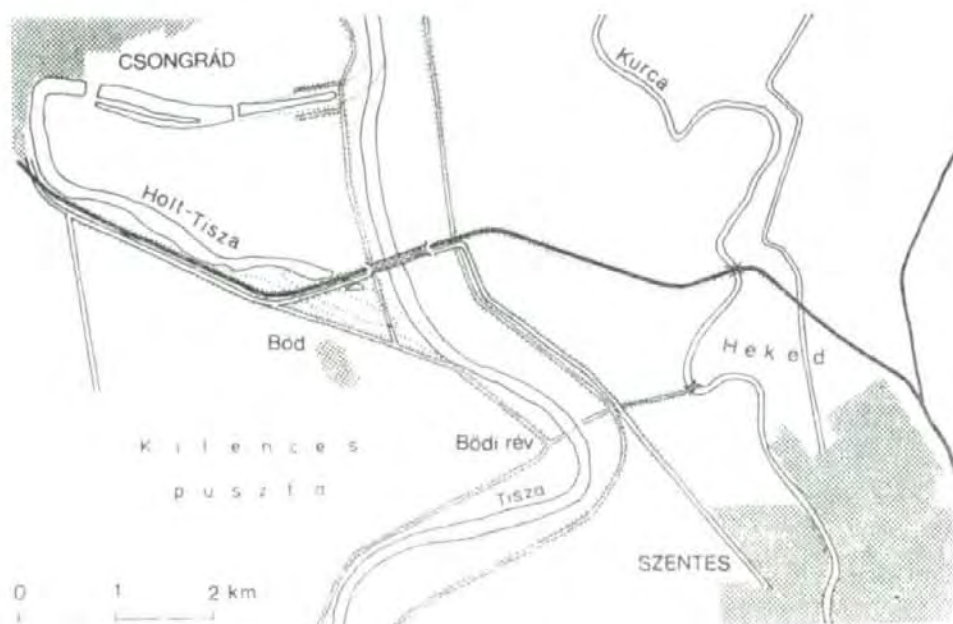
Az emléktáblát állította az Árpád Tsz. 1986.”

Ez a vámház már a Kurca hékédi oldalán van. A két átkelő közötti útszakasz árterületen haladt keresztül, ezért meg kellett erősíteni: cölöpözték, náddal, sással, gazzal feltöltötték, és így tették járhatóvá. A XVIII. századi térképek a Bódi révet és a kurcai átkelőt összekötő útszakaszt töltéssel jelzik (K. J. után). Az említett két révhelyet együtt adományozta I. Géza 1075-ben a garamszentbenedeki apátságnak (ÁMTF 892., 904.). A kurcai átkelőhely egyenrangú fontossággal bírt a bódi révvel, ui. az utak ÉK-nek és DK-nek innen kiindulva vittek tovább a mocsaras, lápos vidék kiemelkedő hátjain, hosszan elnyúló magas partjain.

1. Várház (Bikaakol)

A *Bödi rév* nevét a Tisza jobb oldalán lévő középkori településről kapta. A Bödi révet már Anonymus is szerepelteti a honfoglalásról írt történetében. „Böd... a mai csongrádi határ Kilences nevű pusztáján állott, azon a magas földháton, amely ott nyúlik be a Kilencesbe, ahol a vasúti vonal a holt Tisza mellé lekanyarul. Egy vörös kereszt áll itt. Ez a bödi kereszt, mint egy síremlék az elpusztult falunak” (S. L. I. 149. l.). „...temploma közvetlenül a Tisza partján állt” (K. J. 72.). A falut a kivonuló törökök égették fel 1686-ban. A falu emlékeit őrző kereszt már régóta nincs meg, sorsáról semmit sem tudnak az ottlakók.

12. sz. térkép: Bód

A Tisza jobb oldalán, a volt Bödi révnél, a gáton kívül ma is (1986) áll egy szobortalapzat, amelyen Nepomuki Szent János szobra volt. (Nepomuki Szent János a halászhók és a vízimolnárok pártfogója, védőszentje volt, de a folyók közelében is sokfelé állítottak neki szobrot.) A szobor a második világháborúban elpusztult, pedig még emlékeztethetett volna bennünket e fontos helyre. A Bödi rév a tiszai közúti-vasúti hid (1903) megépülésével elvesztette jelentőségét. A kurcai átkelő még hamarabb, mert a Kucoriig a mai Csongrádi műutat kikövezték 1883-ban, és ettől kezdve a Bödi réven átkelők ezen az úton közelekedtek. A hatalmas kiterjedésű Rétet a Várházgáti út vagy Kucori dűlő osztja *Alsórét-re* és *Felsőrét-re*. (Az út neve ma: *Pulykás út*, mert az 1970-es években ezt a bekötő utat kövezték ki először, amely a Csongrádi műutat kötötte össze az Árpád Tsz. *baromfitelepé*-vel. A telep központja az említett vámház, majd bikaakol körül épült ki.)

A *Felsőréten* a csatornázás után kevés vízállásos terület maradt. „Jó réti fűdek ezek: fekete, csipákás (= sara ragacsos), jó termő fűdek” — mondták a réti emberek. A Felsőréten jelentősebb felszíni alakulatok a *Várhát* és a *Pönköchát*. A Várháton talált régészeti leletek bizonyítják (rézkortól az Árpád-korig), hogy földrajzi adott-

13. sz. térkép: Pönköchát, Várhát

ságai megtelepedésre alkalmassá tették. „Várhát — szentesi vizek között állván sziget vala; — nevét onnan nyerte, mert az ellenség üldözései alatt e hely a vidék lakosainak menhelyül szolgált. Földje termékeny, fekete. A szentesiek között van kiosztva” (P.). „Várhát... mejet szintén laktak a régi időkben a török világban a midőn a víz áradásai szigetté változtatták” (Pkr.).

A Várhát alatt folyt a Várfok (fok = folyócska, erecske), amelynek emlékét sokáig őrizte a Várfoki vasúti megálló. Itt vásárolt tanyát az 1920-as években a megállóhoz közel a híres magyar festő: Koszta József (1861—1949). A tanyát ma is Koszta-tanya-ként ismerik a környékeliek. Várhát-on és Pönköchát-on a múlt században még halászkunyhók és hasítókunyhók (=halfeldolgozó hely) voltak (Ny. A. után). A Pönköchát név kiveszett. Papp Imre is inkább csak a névre emlékezett: talán a vekerai zuhogónál volt? — mondta. Rúzs Molnár Imre *Pöngösháti út*-ként említi az egyik felsőréti dűlőutat. Kovalovszki Júlia Régészeti adatok... című könyvében pontosan megjelöli: „Szentestől É-ra kb. 6 km-re a Veker torkolatánál...” — ott, ahol Papp Imre is hitte, a vekerai Zuhogó fölött. Ma már a nevet az ottlakók sem ismerik.

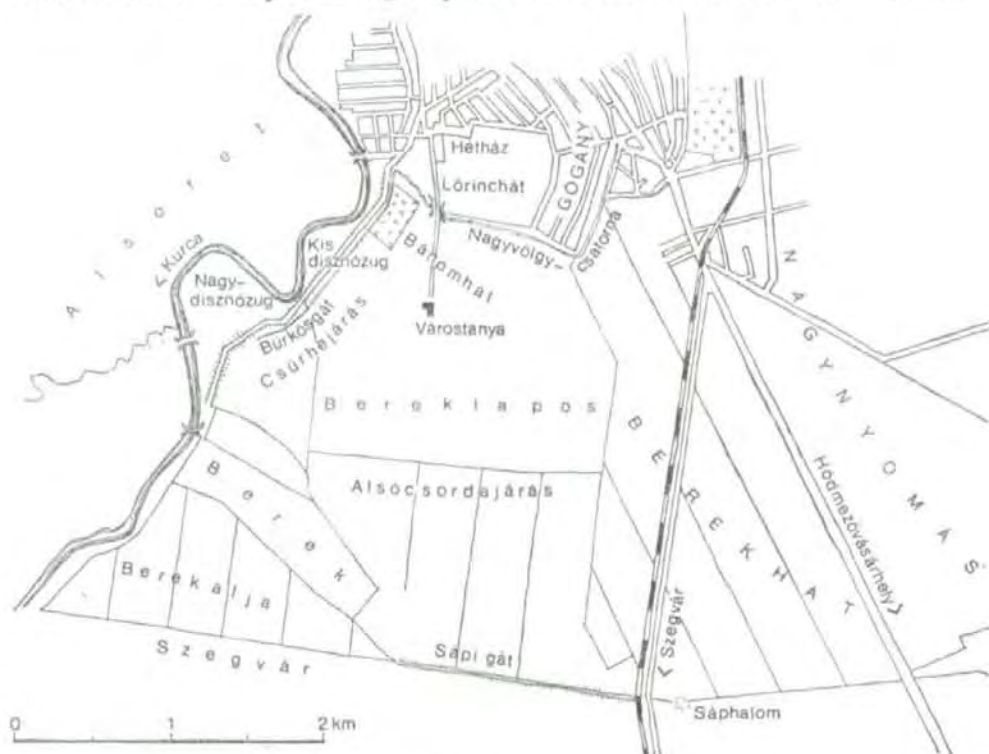
A Rét világa a XIX. század második felében teljesen megváltozott. Az ármentesítéssel eltűnt a nád, a gyékény, amely a tetőfedésben, kerítésrakásban, kosárfonásban és számtalan felhasználásban egyedüli természetes anyaga volt Szentesnek. (A városnak nem volt eredete.) A XIX. század második felére tűzveszélyességük miatt egyébként is háttérbe szorultak ezek az anyagok, de a természetet átformáló ember ki is irtotta őket. Viszont a vizek szabályozása után kialakult a tanyai élet, a Kurca bal partján pedig a XX. század első évtizedeiben kiosztották az első házhelyeket. (Alsóréti újtelep, Szeder-telep — lásd a belterület leírásában.)

Az Alsórét nagy kiterjedésű határrész: kis- és középbirtokosok lakták (20—30 holdasok); míg a Felsőréten törpebirtokosok éltek zömében 3—5 holdasok). A tanyaik száma a XX. század első felében az Alsóréten kb. 280—290, a Felsőréten 50—60 volt. Az Alsórétnek iskolája is volt.

Berek, Bereklapos, Berekhát

A Berek, Bereklapos, Berekhát a várostól délre eső terület. Határai: nyugaton a Kurca, délen a szegvári határ (Sápi-gát), keleten a hódmezővásárhelyi műút.

A Berek, Bereklapos, Berekhát a várostól délre eső terület. Határai: nyugaton a Kurca, délen a szegvári határ (Sápi-gát), keleten a hódmezővásárhelyi műút. A berek szó a magyar nyelvben szláv eredetű, jelentése: 'part'. „A Berék egész környéke nádas, gyikinytermő terület volt a mentésítés előtt. Csak a kimagasló részt nevezik Beréknek” (Kázmér József). A Berek a múlt század utolsó negyedéig, a filoxéra pusztítása előtt a szentesiek jelentős szőlőtermő területe volt a nagyhegyi mellett. *Berki szőlők* néven szerepel az 1840-es térképen. A szőlő kipusztulása után a Berek állandóan lakott területté vált. „A múltban gyikiny- és kosárkötéssel foglalkoztak a berkiek. Halásztanyák is voltak. A régi halászcsaládok kihaltak: *Csonká-k*, *Lalaktos-ok*. Ma 72 nyilvántartott háza van a Beréknek, villanya meg ártézikútja is van. A villanyt 1963-ban kötötték be. Az iskoláját már régén építették. Ma kövesút vis a Beréig. A *Bürkös-*

14. sz. térkép: Berek, Bereklapos, Berekhát

gát-on építették még az utat, amelynek a tetejét a 30-as évekbe megszelésítették, a szükségmunkák idején kb. 80 centit lővették a gátból. Ezén jártak a berkiek, ezt követték ki 1946-ba. Ma már inkább *Berki út*-nak hívják. Régén *Stammér-gát*-nak is nevezték. Legendája az vót, mikor még a Tisza kijárt, és ezt a *mentőgát*-at el akarta szakítani, akkó Nagy-Stammér védte meg. Észrevette a nyílást, ő odavetette magát: földet ide! — kiáltotta. Így nem öntötte el az alacsonyabban fekvő részeket a víz” (Kázmér József 1970).

A *Bereklapos* nagyrésze vízállásos, zsombékos terület. Az 1960-as években a 80–90 évesek emlékeiben még fel-felvillant a *Kontra*, *Kontra laposa* elnevezés. Egy idős asszony így mondta: „én a Felsőpárton gyerekkésküdtem. Mindég hallottam, gyereünk a Kontraba. Mikor 1920-ba a Kasza uccába kerültem, akkor anyósomtól megkérdeztem, hun a Kontra.

— Ez, fiam, — felelte.

De akkor már csak híre vót, hogy úgy hitták: Kontra. Már nem mondták.”

A *Kontra laposa*-ról idézi Sima László Szentek története II. kötetében a házi földek kiosztása ügyében megfogalmazódott előterjesztésből (1837 után): „...a kérdéses hely inkább alkalmas legelőnek, mint szántóföldnek, s talán ez a legjobb legelője Szentek városának...” (16. o.). Az említett előterjesztésben a Kontra laposa a város széléig, a Kisérig tart; a Kasza utca pedig ma is a város szélé. A Kontra laposát nem osztották ki, hanem meghagyták legelőnek, az *Alsó-csordajárás*-nak. Ide hajtotta ki a városi alkalmazásban szolgáló csordasszámadó bojtárjaival naponta az alsópártiak és a kisérek tehencit, este pedig haza. A terület ma is legelő.

A csordajárás városhoz közelebbi része volt a csürhejárás. „A csürhejárással szembe vót a Kurca kanyarjába a Nagy-Disznózug még a Kis-Disznózug. (A Kis-Disznózugban van ma a város szennyvízderítője.) A csürhejárásról a Nagy-disznózugba hajtott fürdetni a csürhész. Mocaras terület vót. A lécsapolás után jó dinnye-termő föld lett.” (Kázmér József).

Régóta legelő a Bereklapos. Ennek az emlékét őrzi a Szent Vendel-szobor is. Szent Vendel a pásztorok védőszentje volt, és a szobrát rendszerint a falu végén vagy a határ azon részén állították fel, amelyen az állatok a legelőre jártak (MNL). A Szent

15. sz. térkép: Szent Vendel szobor helye

2. Szent Vendel szobor

Vendel-szobor ma a Bánomháti temető bejáratánál áll, egy tanya udvarán. A katolikus egyház feljegyzéséből tudjuk, hogy a Bánomháti temetőt és a Szent Vendel-szobrot „az egyház által előírt rítusban” a plébános 1867-ben megáldotta. Szintén a *Historia Domusban* olvashatjuk, hogy 1883-ban „A Szent Vendel szobra a kiséri temetőből (Bánomháti temető) a temetőbe vezető út mellé állíttatott, nem messze a temető kapujától, és egyúttal megújíttatott.” A Szent Vendel-szobrot az alsópárti és a kiséri katolikus hívek állíttatták, ui. ezekben a városrészekben főleg katolikus vallásúak éltek.

A bereklaposi vízjárásos határreszből három földhát emelkedik ki: *Bánomhát*, *Berekhát*, *Lőrinchát*. „*Bánomhát* régebbi időkben vizek közé szorított hely, nevét onnan vehette; mert aki menedék helyül használta, az ezen állapotát rendesen megbánta” (P. 1866). A földhát egy része már 1867 óta temető.

„*Lőrinchát*, közel Bánomháthoz szintén víz által övezett hely volt” (P. 1866). A *Lőrinchát* földrajzi név az 1840-es térképen is szerepel. Napjainkban már kivesződött, csak a legidősebbek emlegetik így. *Lőrinchát* nevét a felszabadulás utáni utcanév-rendezésig őrizte a Lőrinc utca (Hétház), amelyet Mészáros Lőrinc névre változtattak. Pedig ez a *hét ház* a Lőrinchát város felőli nyúlványára épült, és ezért lett *Lőrinc utca*. A név megőrzése azért is fontos lett volna, mert a földrajzi név valószínűleg elpusztult Árpád-kori falu emlékét őrizte meg: „...ekkor Szeri Pósa és rokonai Szentessel együtt átengedték az ági vagyomból részesülő Tiszai Pálnak és családjának Szent Lőrincről nevezett kőtemplomával, a Tisza folyóval, halastavaival stb. — Szentes mellett D-re fekvő Lőrincz halom talán a Szent Lőrinc — templom

Készült az 1784-es térkép alapján.

16. sz. térkép: *Lőrinchát (Sajt)*, *Bánomhát*

nevét őrzi." A falu neve Sajt (Saath 1332) volt, amely régen sôt jelentett. Valószínű a Kontra-tó partján épült falu sórakodó hely volt (ÁMTF. Sajt 899—900).

Berekhát „régente szigetet képezett, most partos helye szőlőknek, lapályos része pedig tehénjárásnak használtatik” (P. 1866). A XX. században szántóföld. A szentesi tanyavilágban nem nagy határrész *Berekhát*: a szegvári út mellett, Berekhát déli határán van *Sáphalom*. *Kereszt vagy Sáphalom* „keresztbe véve fele a szentesi, fele a szegvári határba esik” (P. 1866). (A Kereszthalom név nem maradt fenn.) Sáp községet is I. Géza király (1075) adta a garamszentbenedeki apátságnak fáival együtt (ÁMTF 900.). Árpád-kori település volt *Sáp*: „A falu temploma a felszínen található tégladarabok és ember csontok tanúsága szerint a halmon állott. A halom tetejére emelt magasság-kő állításakor és a kincskeresők ásatásai alkalmával a templom alapjait megbolygatták” (K. J. 71.). A település a XV. században még szerepelt oklevelekben. A török hódoltság idején pusztult el, de nem tudjuk mikor. Határán Szentes és Szegvár osztozott” (N. I. 52.).

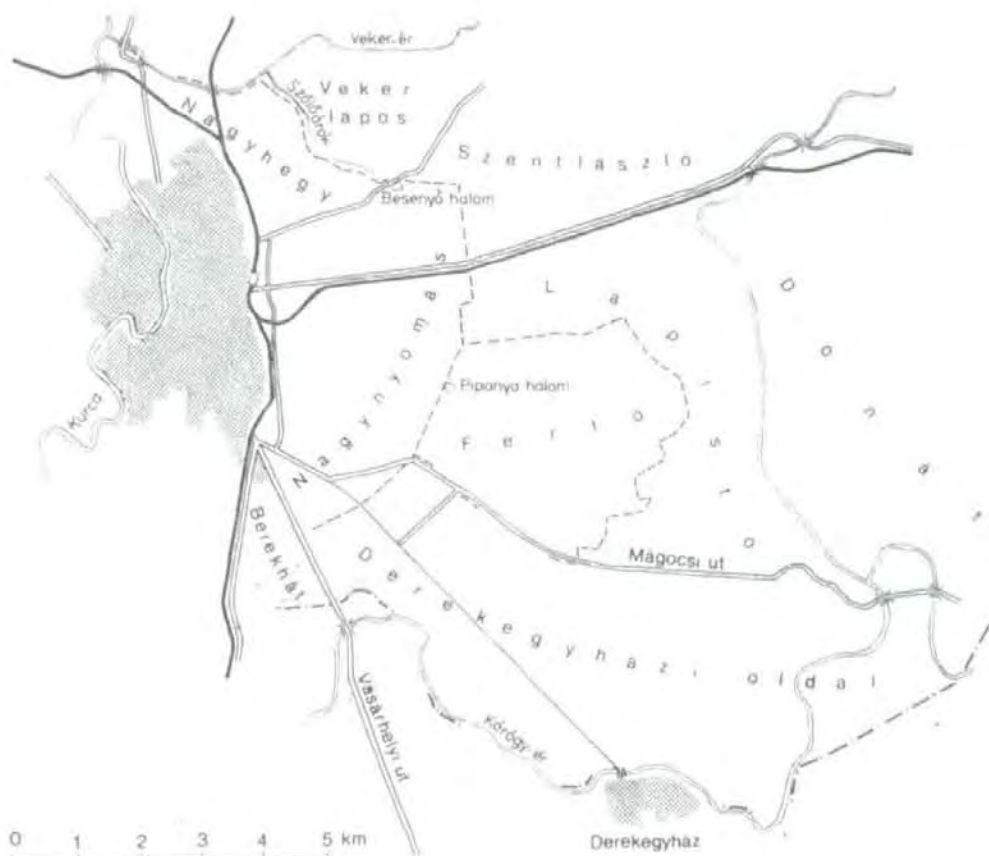
A Berekben, a Bereklaposon és Berekháton is az elmúlt száz évben alakult ki a tanyarendszer. A Berekben igen szegény emberek éltek, akik legtöbbször alkalmi munkával, télen gyékényfonással, kosárfonással keresték kenyerüket. A Bereklaposon eleve kevés tanya épült, kb. 18—20, bár volt több szám nélküli is, legalább tíz, mert ennek a területnek nagyrésze a város tulajdona volt, és apró részekben, kishaszonbérbe adta ki. Azok, akik 10—20 évig is bírták haszonbérben, ráépítettek. A legelőnek meghagyott területen volt az Alsó-csordajárás. Berekháton pedig 10—30 holdas parasztgazdák éltek, kb. 45 tanya volt rajta a század első felében. A gyűjtés idejére, a 70-es évek elejére kb. felére csökkent.

Nagynyomás, Lapistó, Fertő, Derekegyházi oldal

Szentes életében ezeknek a határrészeknek is jelentős szerepük volt, különösen a Nagynyomásnak.

Nagynyomás ma közvetlenül a belterülettel határos. Az 1840-es térképen a Nyomással jelölt terület jóval távolabb esett a lakott területtől. Az 1840-es térképen a mai Hékéd területén is olvashatunk egy *Nyomás* nevet. A hivatalos használatban csak a *Nagynyomás* maradt meg. A „Nagy” — előtagot azért kapta, mert kiterjedésében jóval nagyobb volt a hékédi Nyomástól, amelyet a népnyelvben még a XX. század első felében is emlegettek *Kisnyomás*-nak. A *Nyomás* földrajzi névben a nyomásos gazdálkodásnak az emléke maradt meg. „Nyomásnak azért hívják, mert a szántóföldet, amikor ugarban van, jószággal, csordával, legeltetik s az letapossa, lenyomja” (EPERJESSY: A magyar falu története 165.). Az írás és a szóbeliség is megőrizte annak emlékét, hogy a nyomási földek legelőül is szolgáltak: 1793-ban „a belső, mind a külső nyomáson elitlják a juh és a sertéstartást...” (S. L. I. 360.). A népnyelvben ma is él a *Belső-Nyomás* (a városhoz közel eső rész) és a *Külső-Nyomás* megkülönböztetés. (A Fertő felőli rész.)

Az állattartás, legeltetés emlékét őrzi egy dűlőnév is: a *Lepényváró dűlő* (18. sz. térkép). Ez a dűlőút Nagynyomás—Lapistó határán volt (kb. a mai Csárda-dűlő). Innen az állatokat őrző pásztorok messze elláttak a város felé, és várták feleségeiket az ebéddel — mondták az 1970-es években a 80—90 évesek. Tréfásan megjegyezték: „ami gyakran lepény volt.” Lapistó és Fertő nagy része ma is legelő. A határon lévő Lepényváró dűlő azonban valószínű, hogy a lapistói és a fertői pásztoréletnek az emlékét őrzi. A dűlő neve kiveszett. 1854-ben készült térképen a dűlőúttól nem

17. sz. térkép: Nagynyomás, Lapisztó, Fertő, Derekegyházi oldal

messzire egy gulyakút is bizonyítja, hogy pásztorok álláshelye is ezen a részen volt. (Szentés városi községi közös birtokainak térképe (Kocsis Pál) 2. sz. Mikrofilm 110.). A Nagynyomás viszonylag kis határrész: kb. 120 tanya épült rajta. Kis birtokosok éltek itt. Osztottak házföldeket is, sőt házhelyeket (Tornyai-telep).

Lapisztó, Fertő — „vízjárta terület. Semjikes, sok vót a vízcserke, kacska, sikló, gémsára, tűzok. A csatornázás előtt 100—200 öl széles vót a Kőrös. Hogy milyen vót ősszel-tavasszal a határ? Sik víz. Élt itt Lapisztón egy Millom Szabó Ferenc nevű gazda, még én ismertem. Egyszer kiméntek a tanyájába a finácok, és találtak egy kocsidőrikra való magyar dohányt, azt elkobozták és fölpackolták egy parasztszekérre. Millom Szabó befogott, de nem engedte, hogy az urak fölüljenek a szekérre, ő a fédérés kocsin viszi őket. Istrággal odakötötte a fédérés kocsit a parasztszekérhöz, majd elindultak haza, Szentésre. Lapisztón aztán egy nagy tóba behajtott, elvágta az istrángot, azok meg ottmaradtak a vízbe. Gazdag ember vót, tette. A mostani Május 1. Tsz. központja vót a tanyája” (Vecseri Lajos). *Lapisztó* nevében feltételezhetően a 'lapos, lapis' szó az előtag, jelentése a népnyelvben: sík földterület, kiszáradt tófenék” (H Gy. 29.). Lapisztón volt a középkori Szentmihályfalva, amelynek okleveles bizonyítéka igen hiányos. „1947-ben Szentmihályszéki néven a szentesi, derekegyházi és

Készült az 1840-es térkép alapján.

18. sz. térkép: Nyomás, Lepénynárá dűlő

dónátortnyí jobbágyok közösen használják. Ma halom neve, Szentestől K-re van" (AMTF 904.). Szentes monográfiánk (N. I. 54.) a következőket írja róla: „A helyi legendák szerint a Szentmihály-halmon állt hajdan a falu temploma, másik monda szerint erős kastély épült volna a halom tetején, ahol ezidőszerint egy fészület van. Aki azonban megnézi a halom tetejét, azonnal látja, hogy azon sem templom, annál kevésbé kastély nem fért el, pedig a századok során a halom teteje sokat kopott s terjedt, szélesedett. A falu temploma is tehát csak a mondák világában létezhetett. Bizonyos azonban, hogy Szentmihályfalva 1561. évben, amidőn Földváry István gyulai hadnagy összeírja adó alá a gyulai vár körzetét, fennállott...” (N. I. 54.). „A jobbágytelkek rendezése alkalmával a Szentmihályhalom a róm. kath. kántortanító részére kijelölt területbe esett bele. Innentől kezdve a szentesi nép a halmot *Kántorhalom*-nak nevezi s így az egykori rövidéletű falunak még a neve is elenyészett. Hogy valaha volt, azt a régi írásokon kívül csupán egy belvízleeresztő csatorna neve őrzi meg, mely a térképeken Szentmihályági-csatorna néven van feltüntetve” (N. I. 55.)

A Petrák krónika is felsorolta Szentmihályfalvát az elpusztult települések között: „...mejnek Szentegyházát a faluval együtt Fábián Sebestyén végpusztulásakor a Török végkép elpusztította. Szentegyház fundamentumát az 1825-ik évben ásták ki sok téglát kisérték belőle lakosai Reformátusok voltak, és Szentesre költöztek Kalmár János nevezetű Papjukkal együtt.” (A tulajdonomban lévő Petrák krónika változatát

19. sz. térkép: Szentmihályfalva

a múlt században másolták, és abban az 1825-ös év olvasható, a krónika viszont a XVIII. században született. Így az évszám vagy elírás, vagy a másoló kiegészítése.) A népi emlékezet szerint a falu a mai Fertő szélben volt. Hajdani község volt — mondják — ami a török dúlás idején pusztult el.

„A *fertő* eredeti jelentése 'fetrengő, fürdőhely' volt, elsősorban állatok (disznó, bivaly stb.) számára. Ebből jött létre a 'mocsaras hely, ingovány, láp' jelentés (TESZ) *Fertő* határrész a mai napig sokat megőrzött eredetiségéből: ma is legelők, nádasok, halastavak tarkítják a felszínét. Lapistónak Fertőhöz közeli része szintén legelő. Lapistónak is a jó termőföldjei a Kórógy-parton vannak. *Fertőn* és *Lapistón* jómódú szentesi parasztságok tanyái voltak: Szeder, Mátéffyak, Kálmánok, Bazsók, Fekete Márton. Sok juhász meg is gazdagodott itt, aztán maguk is tanyát, legelőt vásároltak: Árgyellánok, Lázárok, Sipkák = juhász dinasztiák. Lapistónak volt iskolája is.

A *Derekegyházi oldal* vagy röviden *Déoldal* igen nagy kiterjedésű határrész (212 tanya volt rajta). Nevét a középkorban elpusztult, majd újra épült Derekegyházról kapta, mellette, oldalán lévő terület. Jómódú szentesi gazdák lakták. Iskolája és szélmalma is volt. Földje helyenként szikes, de általában jóminőségű.

Dónát neve egy középkori mezőváros emlékét őrzi. „Donát-tornya 1437. év előtt a Hód és Vásárhelyhez tartozó Donath Thornya helységet Csanád vármegyében és Tamási Henrik kezén találjuk. Az ő magtalan halála után Zsigmond király Hunyadi Jánosnak adta, róla pedig Mátyás királyra szállott.

Ezen helységek hol oppidum (mezőváros), hol possessio (birtok) néven fordul elő és 1437. évben Békés, 1455-ben Csanád, 1463-ban Arad, még ugyanezen évben Békés, 1490, 1495. évben Békés megyében merül fel. Ma Donát pusztja Szentestől keletre a Kórogy-ér mellett” (Zs. M. I. 87.).

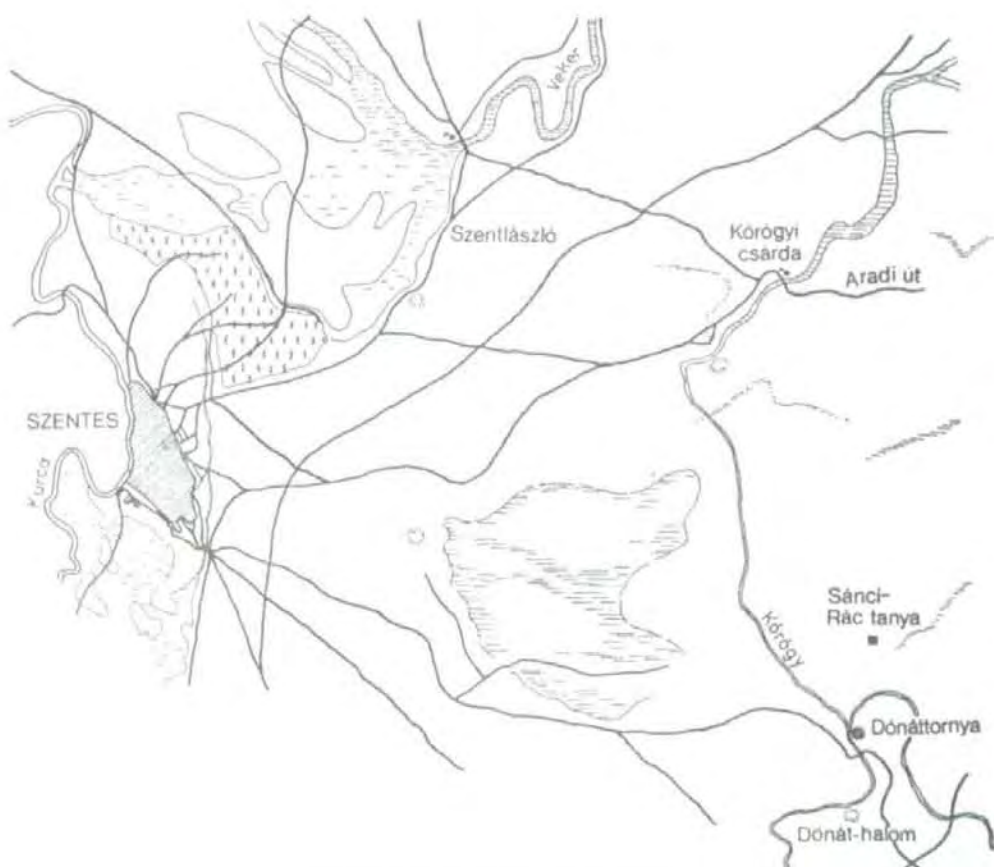
NAGY IMRE Szentés monográfiájában a Donáttornya névmagyarozatot is olvashatjuk: „Szentés külterületének keleti szélén fekszik Donát nevű határrész, mely hajdan a környék egyik legnagyobb virágzó mezővárosa (oppidum) Donáttornya volt. Nevét alapítójától, Donát úrtól vette, ki tornyos templomot építtetett. Ez időben még igen ritka volt az Alföldön a torony s így a földesúr nevével a torony is névadója lett a helységnek. Donáttornya a Mágocs és Kórogy erek egyesüléséből származó szegletben állott s többször emlegetett sáncait és vízárkait ez a két ér, akkor még eleven folyócskák táplálták” (40. o.).

A század első évtizedeiben a szentesi régészek feltárták a templom alapjait, „...amikor is üszkös falmaradványok között igen sok embercsontot találtak. A csontok szétszórt helyzete s a tűzvész kétségtelen nyomai azt bizonyítják, hogy nem rendszeren eltemetett hullák csontjai, hanem a helység felégetése és elpusztítása alkalmával a templom sáncába menekült védekező s végül legyilkolt lakosság maradványai” (N. I. 40.). Kovalovszki Júlia az 1950-es évek elején terepbejárásakor a következőket tapasztalta: „A falu helye a Kórogy és Mágocs ér összefolyásának zugában van, de a település nyomai megtalálhatók a Kórogytól K-re lévő területen is kb. 2–300 m hosszan az út mindkét oldalán. Néhol meg lehetett állapítani a házak helyét is” (73. o.).

A mezőváros 1561-ben már néptelen volt (S. L. 109.). A település is végleg a 15 éves háború idején (1596) pusztult el (N. I. 41.). A mezőváros földesura, birtokosa elég sűrűn változott a török hódoltság idején. Védelmi sáncainak maradványai máig hatottak az ott lakók képzeletére, hiszen a nagyüzemi gazdálkodás megszületéséig a tájékozódásban fontos szerepet töltött be a középkori Donáttornya megtalált helyéhez közel lévő *Sánci—Rác-tanya*. (A Május 1. Tsz. kisebb központja.) A Petrák krónika szerint: „Donát, mejnek még az 1700-ik év elején földes Urának téglából épült sántzokkal körülvett palotája és annak az udvarán lévő kis Templom falai leégve pusztán állottak. Hanem azután a következő években a Szentési lakosoktól elpusztított a tanyákon belőle kutakat és kéményeket raktak mivel azon zavaros időben az akkori előjárók nem gondoltak véle. Lakosai reformátusok voltak elpusztulása után Szentésre költözködtek.”

Donáttornya pusztulásának egyik oka, hogy az őt éltető Kórogy, amely akkor még folyó volt, veszélyeket is rejtett. A mezőváros földrajzi adottságaiból is következett, hogy fontos átkelőhely is volt. (Pkr. szerint, Halasérnek, Potykásérnek is nevezték.) Bizonyításul álljon itt a XVIII. századi úthálózatot ábrázoló térképrészlet: 20. sz. térkép.

A Kórogy folyó nevét Anonymus is említi, ui. a „Kórogy vize mellett ütött tábornak a Böldi réven átkelő Ösbő és Velek kapitány serege, mikor Mén-Marót bihari vezér ellen mentek. Egykor valószínű a Kórogy-csárda közelében volt a kompja, tehát a mai Holub-malommal szemben. Pais Dezső szerint a Kórogy név a kóró köznév gy

Készült az 1784-es térkép alapján.

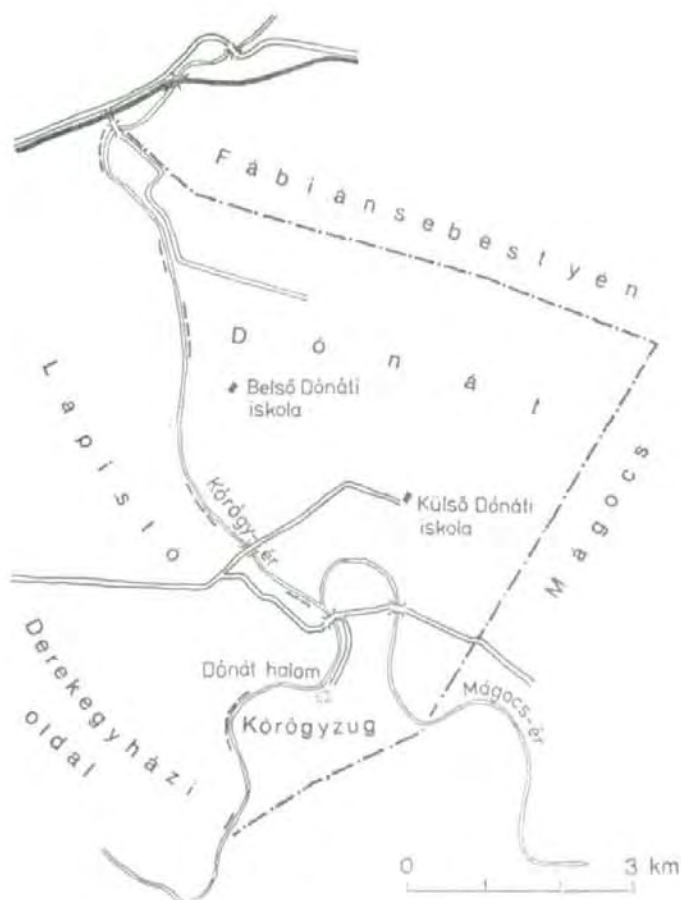
20. sz. térkép: Dónáttorony, Dónáthalom

képzős származéka" (Ny. A. 10.). A Kőrögy-csárda ma a fábiánsebestyéni határban van, a betyárvilágnak is híres csárdája volt.

Külön határrészként emlegették *Kőrögyzugot* az adatközlők. Vecseri Lajos szerint „kb. 1000 hold, kimégy heggyre a Kőrögyra és a mágocsi határra olyan túrúszackskőszérűen.” A tanyarendszer kialakulásával a Mágocsi—orosházi műúttól délre eső terület — hivatalosan Derekegyházi oldal, de erről a területről Vecseri Lajos mint dónáti földekről beszélt.

A népnyelvben élt még a Belső-Külső-Dónát földrajzi név is: Dónát két iskolájának a megkülönböztetésül hivatalosan is használták: Belső-dónáti iskola, Külső-dónáti iskola.

Nagy határrész volt Dónát is, és itt volt a szentesi határ legjobb földje. Ha máshol nem, itt és Királyságon mindig termett kukorica. Egy része dombos, partos, homokos.

21. sz. térkép: Dónát

A Veker melletti határrészek

A hat határrésznév közül (Szentlászló, Vekerhát, Vekerzug, Kaján, Ecser, Verezegyháza) három a török korban elpusztult település nevét őrizte meg: Szentlászló, Ecser és Verezegyháza. Ezeket a településeket a Veker élte.

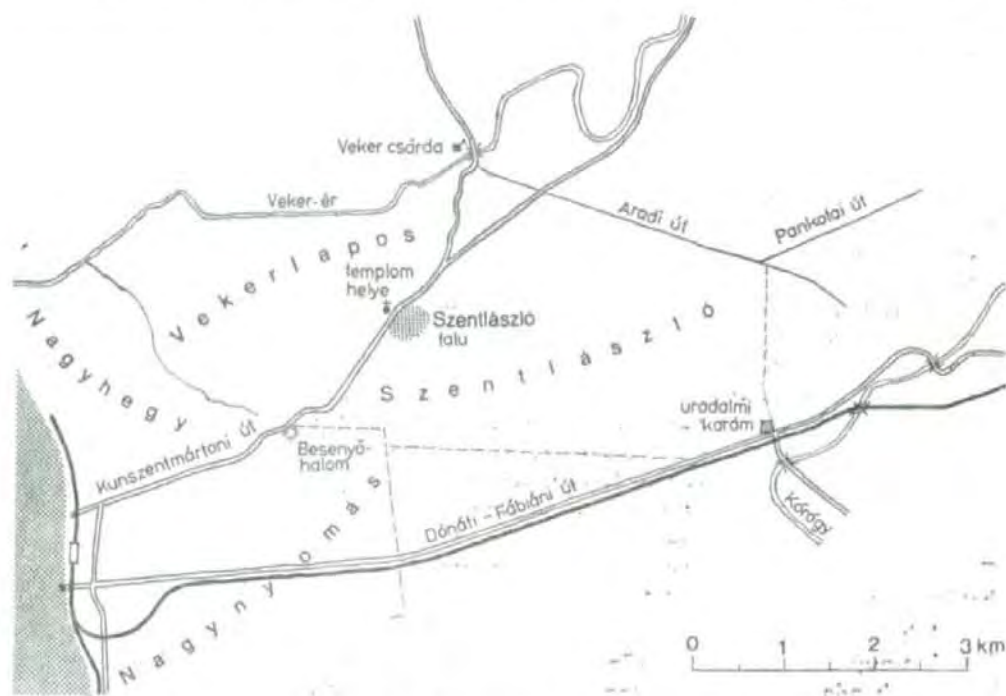
„A XVIII. században még nagy folyó volt a Veker (Zs. M. I. 3.). Az 1750. június 4-i tanácsi jegyzőkönyvben azt olvassuk, hogy Kis György bérésén: Szalay Istvánon „edgy lóbeli kárát” pretendállya „azért, hogy szállásánál reája bízott lovait egyben fűzven, a Vekerre itatni nem maga vitte le, hanem Dobrocza István fíjacskájára (ki is alkalmatlan volt arra) bizta és attól küldetvén le a Vekerben a Sárban belé dült és oda fulladott. Kompjárata valószínű a Veker csárda mellett volt, vagyis ott, ahol a kunszentmártoni kövesút keresztül megy a mai Veker csatornán. — A Veker név eredete ismeretlen” (Ny. A. 10.). A Petrák krónika szerint: „Az Ikere mej

tatár szó, magyarul rákot jelent a mostani neve Veker. „Nyíri Antal tanulmányából viszont tudjuk, hogy a név eredetét nem ismerjük.

A Veker partján épült helységek közül Szentlászló volt legközelebb Szenteshez. Szentlászló először 1495-ben szerepel oklevélben, „1570-ben 34 ház után fizet adót, 1583-ban már említik a Csongrád megyei faluk között. Helyét a Szentes-kunszentmártoni út mellett, Szentestől kb. 5 km-re az út jobb oldalán lévő magaslaton találtam meg. A falu fennállt már az Árpád-korban is, ezt mutatják a felszínen található kézikorongon készült edénycserepek, cserépbogrács töredékek, keveredve a késő középkori korongolt mázas és festett cserépedényekkel. A templom valószínűleg

azon a magaslaton állt, melyet az út építésekor elhordtak és ma már csak kis része van meg az út bal oldalán, a Veker partján” — írja KOVALOVSKZI JÚLIA a Jelentés a Szentes-környéki terepbejárásról című munkájában (K. J. 72.). A Petrák krónika szerint is Szentlászló „...Szentegyháza... a Vekerbe dőlt mivel éppen a partjára volt építve.” Szentlászló sorsa is az lett, ami a többi környékbeli településé: „...a 15 éves háború befejezése után (1591—1606), még Szentlászló némileg is helyre tudott állni. Lakosságában azonban annyira megfogyatkozott, hogy előbbi lélekszámát korántsem érte el. Az általános elszegényedéshez hozzájárult még a szegénylegények, a kóborló hajdúk folytonos rablása. Így a teljesen védtelen falu folyton pusztult, ritkult s lakossága biztonságosabb helyre húzódott. 1620. évben már egyáltalán nem tud püspöki dézsmát fizetni. Végre is az 1647. évi hadjárat megpecsételi Szentlászló sorsát. A még megmaradt lakosság otthagyja feldúlt tűzhelyét s Szentesre menekül” (N. I. 53.). Szentlászló élete így egybeolvadt Szentesével, csak a Károlyiak idején, a XIX. század első felében, az örökváltságig (1837) volt uradalmi föld. Emléke még az 1970-es évek elején élt az *Uradalmi karám* földrajzi névben. A karám helyét Szentlászló DK-i sarkában jelölték meg. A tájékozódásban szerepe volt. (A szentlászlói majorért a királysági pusztá egy része került uradalmi használatba az örökváltság után. Neve Csereszentlászló lett. Részletesen Bökény—Cserebökény történetében.) Az 1850-es években jórészt háziföldként osztották ki Szentlászlót. (A Nagynyomáson is voltak háziföldek.) A háziföld a föld nélküli zselléreknek járt, és az 1100 □-ól földet örökbirtokul kapták. Eredeti feltételek voltak: nem volt szabad rájuk építeni, szőlővel nem ültethették be, és csak a házzal együtt adhatták el, legfeljebb egy évre bérbe adhatták (S. L. II. k. 16.). A háziföldek egy részére sohasem építettek tanyát, Szentesről jártak ki művelni, vagy ha messzebből, a város valamelyik távolabbi

23.sz. térkép: Szentlászló falu, Besenyőhalom

határreszből jöttek kapálni, aratni, „akkor a csillagos ég alatt háltak, a kocsin.” Szentlászló nem nagy határ rész, kb. 60—65 tanya épült rajta.

Szentlászló, Nagynyomás, Nagyhegy találkozásánál van a *Besenyőhalom*. Fontos tájékoztató pont volt. A Besenyőhalom napjainkra eltűnt különböző földmunkák következtében. Leletmentő ásatást múzeumunk 1975-ben végzett, és a régész különböző kultúrák nyomaira bukkant. Megállapítása szerint a halmot a kincskeresők többször feldúlták, a rablóödrök közül három későközépkori. A leletmentő munka közben középkori falmaradványokat találtak: „... — egyhajós Árpád-kori templomcska részben kibányászott falainak csonkjait találtuk meg, nevezetesen a bal diadálív indulását és az oldalfal egy darabkáját. A félköríves szentélyzáródás helyén mindössze egy kiszedett fal foltja mutatkozott.” A leletek alapján feltételezhető, hogy sírkert volt a templom körül (HEGEDŰS KATALIN: Jelentés a szentes—besenyőhalmi ásatásról = Csongrád megyei könyvtári füzetek 8. 5—8. o.). A kincsrablás történetét a Petrák krónika is megőrizte. „Szent Városában az 1566-ik esztendőben a töröktől való félelemből az Aradi káptalan minden kintseit és irományait Szent Lászlóra hozták mivel Szent Lászlót az Aradi káptalan bírta, és Szent Lászlói határba eső Besenyőben egy kriptájban rejtették mejek mái napig is ottan lapanganak ámbár az emberi kezek a hagyomány szájáról szájról maradása után a mai időben az úgy nevezett Besenyői halmot csak nem fenéig kiásták de a sok ember csontokon kívül semmi másra nem akadtak.” A *Besenyőhalom* jelentőségét sokszor kiemelték az öregek: „régén Szentesre csak Besenyő felől lehetett begyűnni.”

A Veker jelentős folyó voltát az is bizonyítja, hogy a közelében épült Szentlászlón kívül még *Ecsert* és *Veresegyház* is éltette. Mindkét település Árpád-kori volt.

Ecser 1138-ban már szerepel az oklevelekben: „Álmos herceg a dömösi prépostságnak adta 65 kenyéradó szolgálával” (ÁTMF. 894.). „Eredetileg kun szállás, majd kun falu volt” (Zs. M. I. 97.). 1566-ban pusztult el, és sohasem épült újjá (N. I. 44.). A Petrák krónika szerint: „Nagyobbatska falu v. heység lehetett... mutatja a Szentegyház formájának a nagysága mely Szent egy ház egész az 1750-ik tetély nélkül pusztá falai épen állottak hanem 1751 és 1752-ik esztendőben dőlt és omlott le...” A templom romja ma is őrzi a település emlékét. (A templomromot az Országos Műemléki Bizottság az 1960-as években felújította.)

A középkori *Veresegyháza* helyének meghatározása bizonytalan a hiányos oklevéli adatok miatt (ÁTMF. 907.). „Nevét templomáról — mely égetett téglából épült s kívül vakolatlan falával vörös színt mutatott — kapta” (N. I. 57.). „Az -egyháza (-temploma) végű falunévek a tatárdúlás után keletkeztek, mikor a fölőletett faluból csak a templom nagy romja maradt” (KÁLMÁN BÉLA: A nevek világa 164.). Tehát nevének utótagja pusztulására utal. *Veresegyház* „1443-ban mint a tatárjárás óta pusztá birtokot említik Csongrádban...” (ÁTMF. 907.). 1498-ban ismét faluként szerepelt az oklevelekben, 1596-ban viszont végleg elpusztult, sohasem épült újra (N. I. 58.). A Petrák krónika az 1685. évet jelöli meg: „Veres egy háza ... Szentegyházát a faluval együtt... a török elpusztította...”

Ecser és *Veresegyháza* határreszek már igen távol vannak a várostól. *Ecser* a nagy kiterjedésű határreszek közé tartozott: hivatalosan is megkülönböztettek Belső- és Külső-*Ecser*t. Külső-*Ecser* legnagyobb része legelő volt. (Belső-*Ecser*en 92, Külső-*Ecser*en 71 tanya épült.) Belső-*Ecser*nek iskolája is volt. *Veresegyháza* viszont kis határ rész, kb. 1200 kat. hold 22 tanyával.

A kajáni határ rész sajátos formájú: déli nyúlványa a Veker kiemelkedő partja. Ennek a nyúlványnak a Külső-*Ecser* felőli részét *Rekettyés oldal*-ként emlegették a legöregebb adatközlők a hatvanas években, ugyanis *Rekettyés* vele átellenben, a fábiansebestényi határban van. Az említett nyúlványon, a partos részen dél felé halad-

3. Ecséri templomrom

24. sz. térkép: Ecseri templom helye, Rekettyés, Kis-Koszorús, Nagy-koszorús

va négy halom nevét őrizte meg az 1840-es térkép: *Fekete-halom*, *Nagy-Koszorús*, *Kis-Koszorús* és *Veres-halom*. Egy középkori határjárás leírása tökéletesen összevethető az 1840-es térképpel: „Először tehát a határjárás és ezen föld felállítandó határainak kezdőpontját jelölték ki a választott férfiak az északi részen, ahol a mondott *Rekettyés* (nevű) rétnél és a bizonyos füves útnak, amely az előbb mondott *Ecser* (nevű) faluból ugyanazon *Rekettyés* (nevű) réthez vezet, a végén, az oldalán a választott férfiak ugyancsak egy határjelet állítottak. Innen a keleti vidék felé haladva számos határjelet helyeztek el, és amikor elértek a Masegyház nevű puszta átellenben levő oldalára, ott magának a *Rekettyés* (nevű) rétnak az oldalán jelként egy másik különös határjelet állítottak és emeltek. Ahol pedig az említett két feltűnő határjel között a mondott választott férfiak magának a területnek és rétnak bizonyos régi és öreg

határát nem tudták vagy nem jelölték ki, az ilyesféle területeket és mezőt, amelyek ugyanazon Rekettyésen kívül estek, közös mezőként és közös használatra maguknak a feleknek hátrahagyták ugyanazok egyetértésével. Az említett Masegyház (nevű) pusztától magának a *Rekettyés* (nevű) rétnek az oldalán, a déli részen tovább mentek nyugat felé, és számos helyen ugyanannak a rétnek az oldalán határjeleket jelöltek meg és helyeztek el, amikor *Szentlászló* felé mentek, két bizonyos halom körül, amelyek közül az egyiket, tudniillik a déli részen levőt *Koszoróshalomnak* nevezik, a másikat, az északi részen levőt pedig Nagyhalomnak hívják, amelyek között a körtefa bizonyos bozótja mellett ugyanazon két halom között elhelyezve egy feltűnő határjelet állítottak. Továbbá innen még bizonyos szántóföldeken észak felé haladva hasonlóan több határhalmot állítva, amikor a derék, választott férfiak és határjárók a Rekettyés nevű rétnél ugyancsak egy bizonyos úthoz, amely Szentlászlóból az említett Fábián Sebestyén (nevű) faluhoz vezetett, tartott vagy ment, értek, annak az útnak mindkét oldalán nagy és feltűnő határjelet állítottak..." (BO. I. 141)." (*Blazovich László: A Körös—Tisza—Maros köz középkori településrendje 18—19.*)

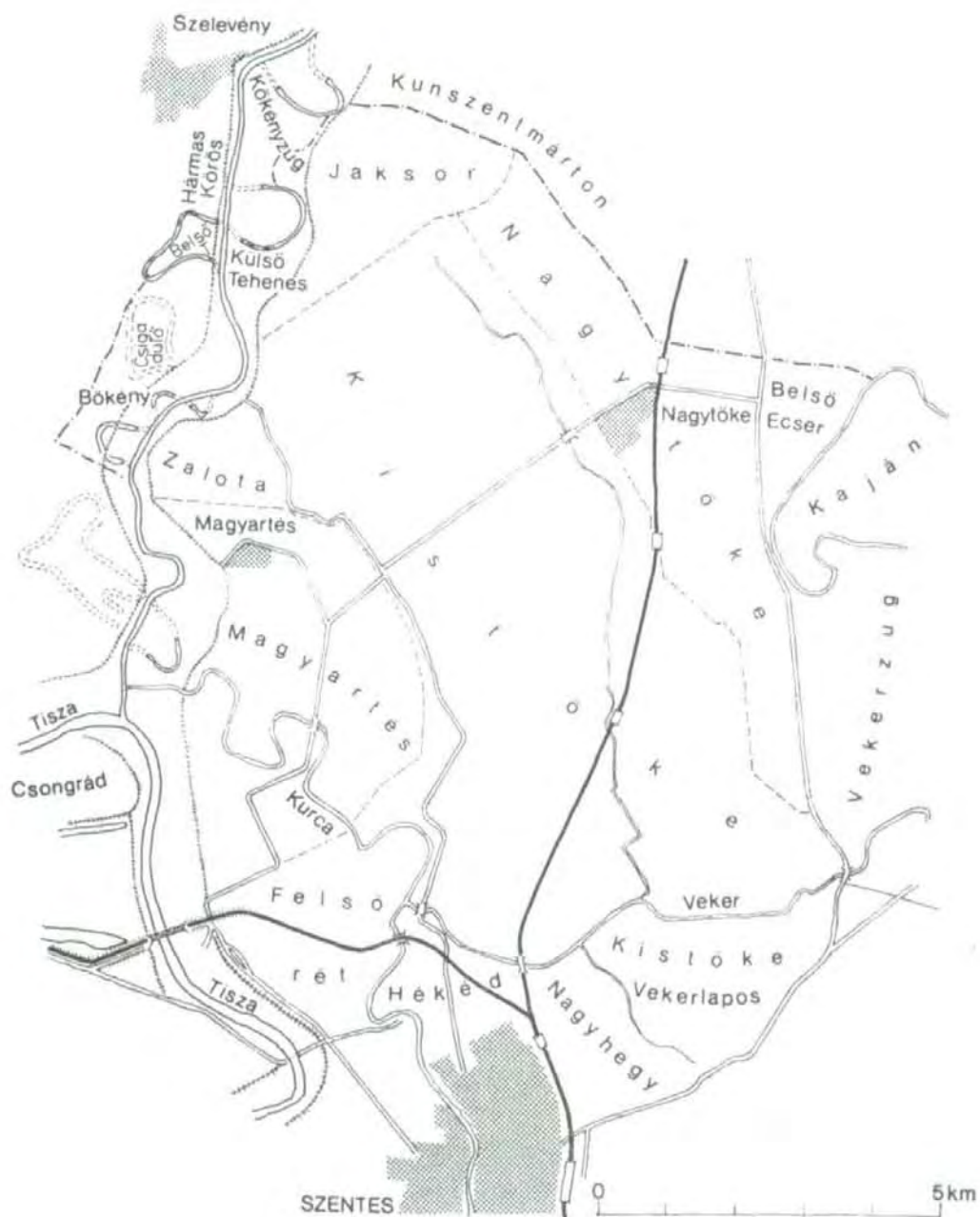
A középkori határjárás leírásában a földrajzi nevek segítségével ráismerhetünk a tájra: *Ecser, Rekettyés, Rekettyés oldal* ma is élő nevek. A leírásban szereplő *Nagyhalom* azonosítható a *Fekete-halommal*, a *Koszoróshalom* pedig a *Nagy-Koszorússal*. A *Koszorús* név a XX. században kihalt: a *Nagy-Koszorús Mikec-halom* lett (környéke Mikecz-föld, és a halmon a Mikecz-tanya volt), a *Kis-Koszorúsnak* viszont a gyűjtés idején már nem volt neve, a halom belesimult a partvonalba. A Veker által ölelt kajáni részben van a *Temető-halom* és a *Köves-halom*. A terület gazdag avarkori leletekben (K. J. 54., 61.)

Kaján nem nagy határrész, mindössze 58—60 tanya volt rajta. Jómódú parasztparasztagdák lakták. Iskolája, köre, boltja, kovácsa, malma volt. Ezek közelében épült fel a felszabadulás után Kajánújfalú. Két határrésznek a neve a földrajzi adottsággal függ össze. *Vekerhát, Vekerzug*. Vekerhát kis határrész, mindössze 26 tanyával. Iskolája is volt. Vekerzug a Veker kanyarulatában van, körül fogja a Veker (40 tanya volt rajta). Ebben a határrészben ásták ki a régészek az 1940-es évek második felében a híres szkíta sírt az Ágas-halom oldalában. (Lovas-kocsi temetkezés — a Magyar Nemzeti Múzeumban őrzik.) Vekerzug az 1840-es térképen Ó-tőke része.

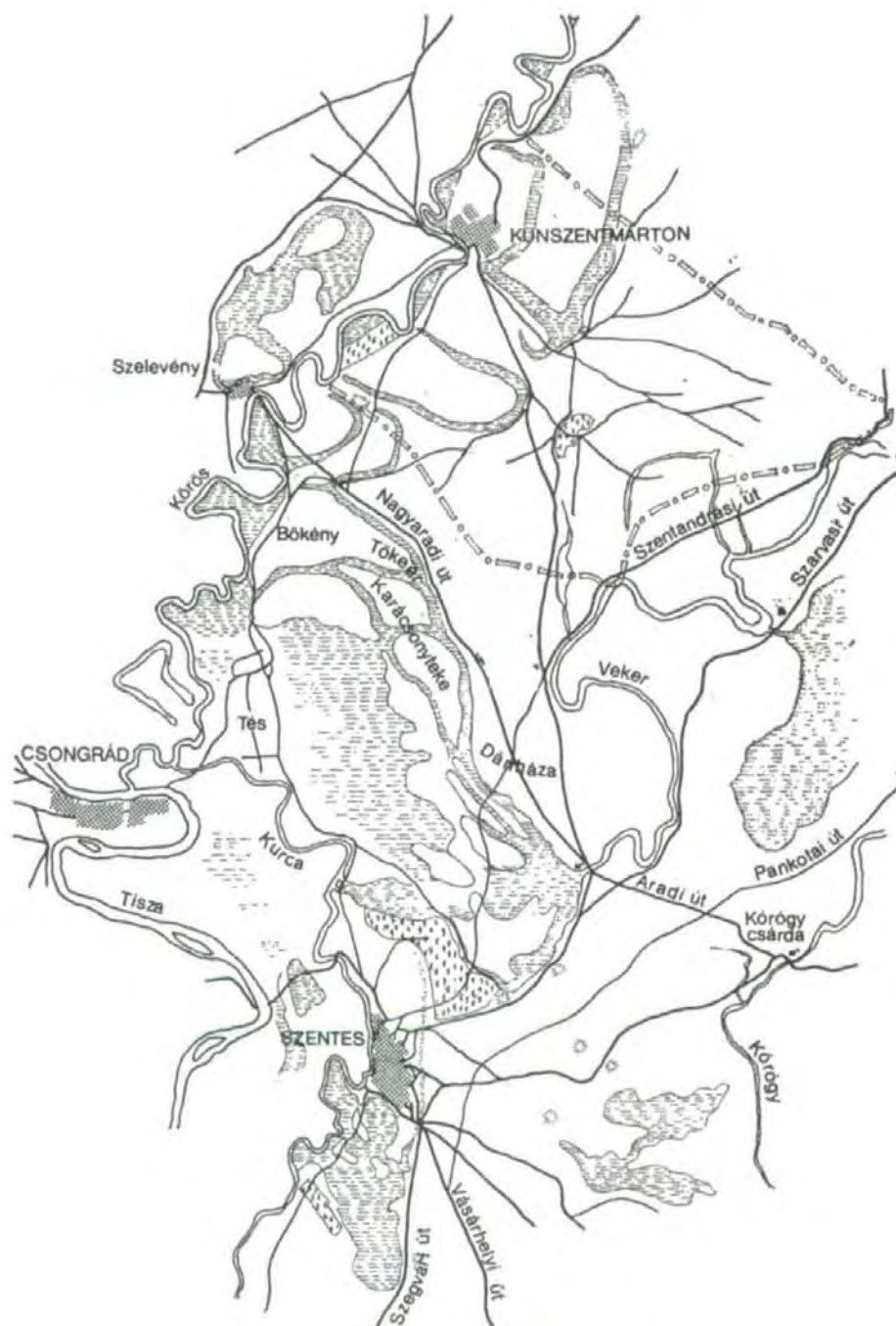
A tőkei határ és Bökény

Kistőke és Nagytőke együtt Szentés legnagyobb kiterjedésű határrésze volt, a többi pedig a legkisebbek közé tartozott. A tőkei határ vizekben gazdag világának emlékét őrzik az ármentesítéskor mederbe terelt erek nevei: *Alsó-Önesi-, Gólyáséri-, Keskenyéri-, Szászéri-, Tőkeéri- csatornák*. A *Tőke-ér* volt a legjelentősebb az erek közül, amely Jaksortól gyűjtötte össze a vizeket, és hozta a Vekerbe. Ugyancsak a vízi-világra utalnak az 1840-es térképen szereplő más földrajzi nevek is: *Hosszú-hát, Diny-nyés-sziget, Szász-sziget, Rókás-sziget*.

Tőke földje nagy pusztulásoknak volt tanúja. A naiv névmagyarázatban is a pusztítás-pusztulás motívum a meghatározó elem: „Tőkét erdőség övezte. Jött a háború, nem tudtak kilátni, kivágták a fákat. Magasan vágták ki. Nagy tőkék maradtak — innen a neve Nagytőkének.” A középkori falu nevének magyarázata: „...Ond vezértől származtatott Bor-Kalán nemzetségnék egyik hajtása, *Tőke úr* szállta meg ezt a helyet s az itt kialakult falu az ő nevét vette fel” (N. I. 55.). „1488. évben *Thenke* helységet a Zelemérikék bírták” Zs. M. I. 107.).

25. sz. térkép: A tókei határ és Bökény

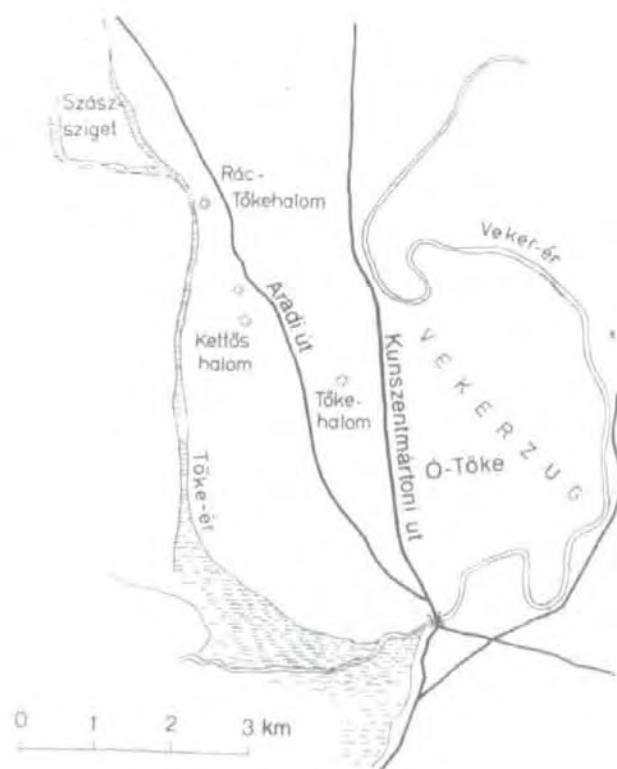
Készült az 1784-es térkép alapján.

26. sz. térkép: Tőke, Nagyaradi út

A középkori Tőke, hogy nyomtalanul eltűnt, talán érthetőbb, ha a kor országos jelentőségű útjainak nyomvonalait ismerjük. A XVIII. századi utak térképe, amelynek alapján a térképvázlat készült, ebben a határreszben *fontos út*-ként jelöli azt az útszakaszt, amely a Veker-csárdánál összefutó utakat köti össze a körösi átkelővel. Ez az út ma is megvan, az 1970-es évek elején nagytőkei *Széles út*-nak, a legöregebb és a született tőkeiek *Aradi út*-nak. *Nagyaradi út*-nak mondták.) „Állítólag Aradtól Bécsig visz” — mondta Détár László. Az öregek állítását megerősíti az is, hogy Aradi útként ismert ma is a Veker-csárda és a Kórógy-csárda közötti útszakasz, és ennek egyenes folytatása a Tőke-ér partján a Körösig vivő út.

A *Nagyaradi út* valószínű, hogy Tőke és Bökény pusztulása után vesztett jelentőségéből, hiszen az egész vidék „pusztafölddé” vált. A térkép Kovalovszki Júlia térképvázlata alapján készült. („XVIII. századi úthálózat a II. József-kori térkép alapján. A vastagabban meghúzott vonalak a fontosabb utakat jelzik” — K. J. térképmelléklete.)

A *Nagyaradi út* mellett élte életét a középkori Tőke, és ennek az életnek egyaránt meghatározója lehetett a Tőke-ér és a Veker is. Az 1840-es térképen két *Tőkehalom* található, az egyik a Tőke-ér partján, a másik pedig közel a Vekerhez. A Tőke-ér partján lévő *Rác-Tőkehalom*-nak, a másikat egyszerűen *Tőkehalom*-nak jelöli a térkép.

Készült az 1840-es térkép alapján

27. sz. térkép: Rác-Tőkehalom, Tőkehalom

Az 1910-es térkép Jámborhalomnak nevezi mind a két Tőkehalmot. A tőkeiek szerint a halmokat sohasem mondták Jámborhalomnak. A Rác-Tőkehalmot ma is *Tőkei halom*-nak, vagy a földterület utolsó gazdájáról *Kanász-halom*-nak hívják.

A Petrák krónikában két helyen olvashatunk a pusztává lett Tőkeről: „Tőke mejnek Szentegyháza még az 1700-ik évben tetőj nélkül pusztán állott hanem azután a következő évekbe egy kis otska kápolnájával edjüt el pusztult lakosai reformátusok voltak a tatár elpusztítása után túl a körözsön Sas, Inoka, Kürt falukba költöztek.” — „Bökény mejenek Szentegyházát a faluval együtt az 1705-ik évben a Rátzok égették fel utoljára belőle mindent kiraboltak de a lakossága a Szentesiekkel edgyüt a Tesiekkel egyesülve Mókra Mihók Bökényi Poja Jankó Szentesi és Dudás Gyurka szinte Szentesi lakosok vezérlete alatt a *Tőkei Kápolnás halomhoz közel* világos hajnalban megtámadták és a *Tőkei érnek* szorították ámbár a vize nem nagy volt de igen sáros és igen sokat bele ölték.” A Szentes monográfia szerint Tőke, mint a legtöbb határbeli település, a 15 éves háború idején, 1599-ben végleg megsemmisült. „Ettől kezdve községi élete megszűnik. Halmon álló kis temploma romja hirdeti csak a mulandóságot. Pusztaként tűnik fel okleveleinkben s még a váci püspök sem képes egy petákot sem behajtani elfutott és kihalt lakóin” (N. I. 56.). *Tőke és Bökény* népe közös tragédiákat élt meg. A „Rátzok”-kal való harc után (1705) „A felégett falu lakossága nem is építette fel többé hajlékát, jórészen beköltöztek Szentesre, más kisebb részük pedig a Tiszazugba, Sasra vonult” (N. I. 39.). A pusztá Bökény sorsa egy lett Szentesével a XVIII. századtól. 1721-től kezdve Szentes lakói földesuruktól, Harruckern János Györgytől bérelték más pusztákkal együtt: a veresegyházi, fábiáni, ecserivel (N. I. 90.). Az örökvltság után (1837) a bökényi pusztá a szentesieké maradt, és helyette a királysági földből (szintén bérelt pusztája volt Szentesnek) egy tagban kihasított birtoktestet adtak cserébe földesuruknak, a Károlyiaknak. Királyságon a Bökényért kihasított terület neve lett *Cserebökény*, a szentlászlói majorságért kihasított rész pedig *Csereszentlászló* (lásd Szentes határtérképét). Az utóbbi név kiveszett. Cserebökény az 1950-es években önálló községgé lett. A falu építését elkezdték, de a ritkán lakott határrész nem tudta lakóit megtartani. Sokan Szentesre költöztek, „hazajöttek”, ui. többen innen rajzoltak ki. Cserebökény ma már megint Szenteshez tartozó tanyás település. *Bökény* (Bukén) először 1266-ban fordul elő oklevélben (ÁMTF. 892.). A név eredetét nem ismeri a tudomány, egyes feltételezések szerint, ősmagyar személynév. „Bukénföldre első birtokosa Bukén=Bökény volt (N. I. 37.).

A középkori Tőkén kívül a kistőkei határrész elhomályosuló földrajzi nevei más elpusztult helységek emlékét is őrzik: *Dánházaét és Karácsonytelekét*. (A Pkr. Dánházát és Karácsonyteleket a nevezetes szigetek között említi meg.) *Dánháza* neve mint földrajzi név kiveszett, gyűjtéskor az ott lakók csak a *Veker—dánéri-csatorná-t* említették. Kovalovszki Júlia Régészeti adatok Szentes környékének település történetéhez című munkájában a következőket írja: „A kistőkei vasútállomástól északra kb. 1 km-re a Tőkeér partját képező magas homokháton a Kistőke 175. sz. földön a felszínen — 80—100 m hosszán, 30—50 m szélességben — igen sok árpádkori edénycserép, főleg cserépbogrács töredékei mutatták a település helyét. A XVIII. századi térképeken ezt a területet Dánegyházának nevezik, mai térképeken Dánháza néven szerepel” (70. o.).

A Petrák krónika szerint: „Dánháza ezen sziget nevét egy igen nagy módú Szent lászlói baromtartó gazdától kölcsönözte, akit is Dánielnek hívtak a kinek is igen nagy akla volt ottan a mejbe lakot a sok jószága.” (Megjegyzés: „Hékéd 1453-ban Heykedi Anna, néhai Heykedi Gergely leánya Sári Péter mestert, Hunyadi János titkárát fiává fogadta és neki Heyked, Bewd helységeket, *Dancsháza*, közönségsen: *Becsenew*

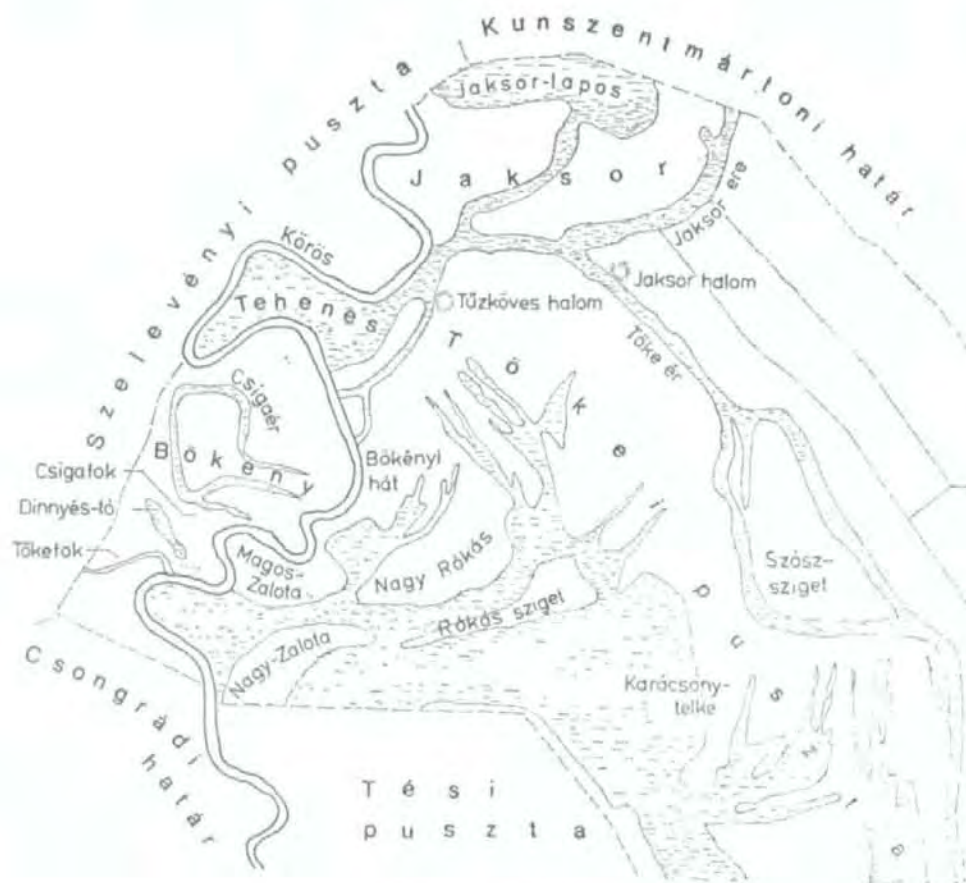

28. sz. térkép: Dánháza

pusztával — valamennyit Csongrád vármegyében — továbbá Zenthes és Donathwrna falvak közt fekvő földeket egészen a Tisza folyóig a halastavakkal és patronátusi joggal együtt örök birtok gyanánt neki adta" (Zs. M. I. 98—99.). *Dancsháza* feltételezhetően azonos *Dánháza*-val.

Karácsonytelek, a másik Árpád-kori település nevét eddigi ismereteink szerint nem őrizték meg az oklevelek. Karácsonytelke név az 1840-es térképen még szerepel, de a XX. századra emléke elhomályosult, elnyelte a kistőkei határ, csak az ott lakók tartják számon. „Karácsonytelek egy magas part. A keleti oldala belelaposodik a Szíkhátba. A nyugati oldala meredeken emelkedik ki a fekete vályog talajból. Kb. 1950-ig hat tanya volt rajta. Emberi megtelepedésre igen alkalmas volt" (Molnár László). „Ezen a magas parton mindig fordított ki az eke falmaradványt, edénytöredéket. Volt olyan is, aki éjjelenként az elpusztult falu harangszavát vélte hallani" (Kővágó Mihály). Nemcsak az elsüllyedt falu éjjeli harangszavának története, hanem éjjelkor a földből kivetett pénz históriája is eléggé ismert országszerte. „Karácsonytelek mej aról nevezetes, hogy a régi időkben igen nagy híre volt hogy ottan igen sok pénz van a földben eltéve és minden évben Karátson éjszakáján felvetődik tisztítani magát és az emberek kimentek lesni azért nevezték Karácsony telkének." Kovalovszki Júlia munkájában az Árpád-kori települések között említi meg „... a földhát legmagasabb részein a felszínen cserépbogrács töredékeit, bekarcolt, kézikoronon készült Árpád-kori edénycserepeket találtam" (uo. 70.). Karácsonytelek földrajzi név utótagja is valamikori lakott területre utal. *Telek, telke* a XV. század óta egykor művelt vagy lakott, de idővel pusztává lett helyet is jelent (MNL. 5. 235.).

A tőkei határ szomszédságában lévő négy kisebb határrész — Jaksor, Kőkényzug, Tehenes, Zalota — életét is a Körös határozta meg. Ezek a határrészek is igen gazdagok régészeti leletekben, a kőkortól az avarkorig (K. J.). Az 1840-es térkép a változatos felszínű vidék értékes földrajzi neveit megőrizte. Zalota, Jaksor Bökénnyel

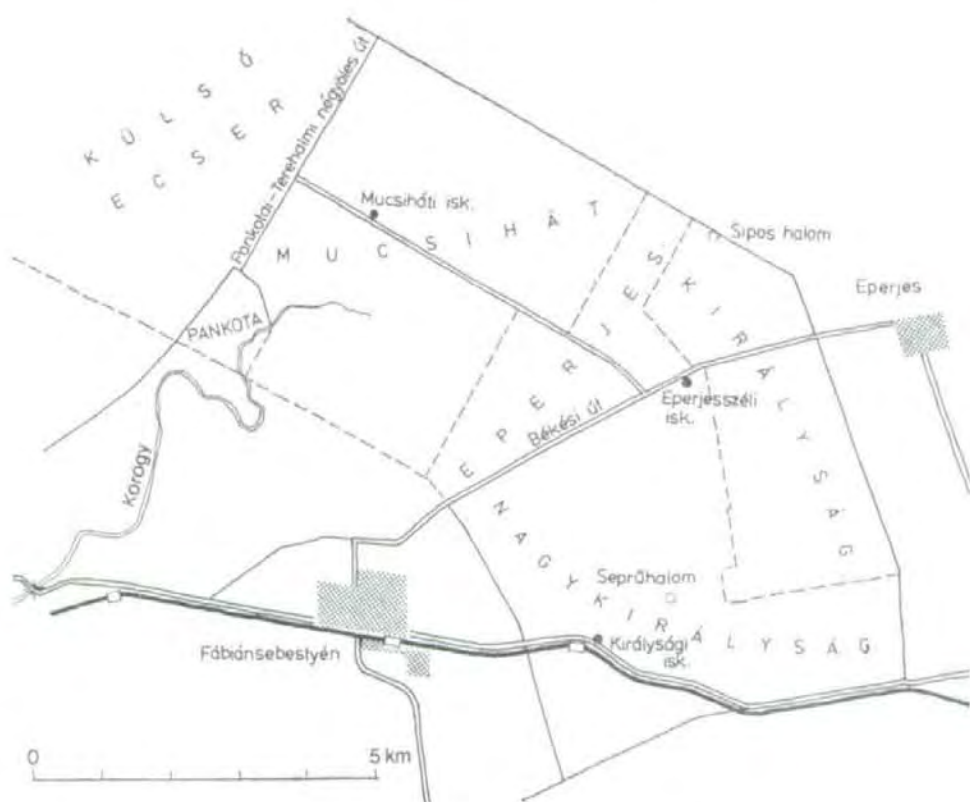

Készült az 1840-es térkép alapján.

29. sz. térkép: Békény, Zalota

együtt az ármentesítés után települt be. Zalotán és Jaksoron sok a legelő, főleg az utóbbin. *Tehenes* (Belső-, Külső-) árterület. „Csak teheneket legeltettek Tehenesbe, Csúcs Károly kihajtotta a szűz guját, vót mikor kinn is teleltette. *Kökényzug*: Mikor a víz nagyon fenn vót, akkor is ki vót. Kökénnyel vót tele. Jární sē lehetett benne” (Zsiros István).

A legjobb minőségű földek Nagytökén voltak, a jobb módú szentesi gazdák itt vettek leginkább földet, a többi határrészben főleg közép- és kisbirtokosok éltek. Ezt a nagy kiterjedésű tanyavilágot több iskola is szolgálta: kistőkei, nagytőkei, zalotai, jaksori. A felszabadulás után Nagytökén, nem messze a Rác-Tőke-halomhoz, a vasútállomás közelében falu épült. A település életképesnek látszik, meg tudja tartani lakosságát.

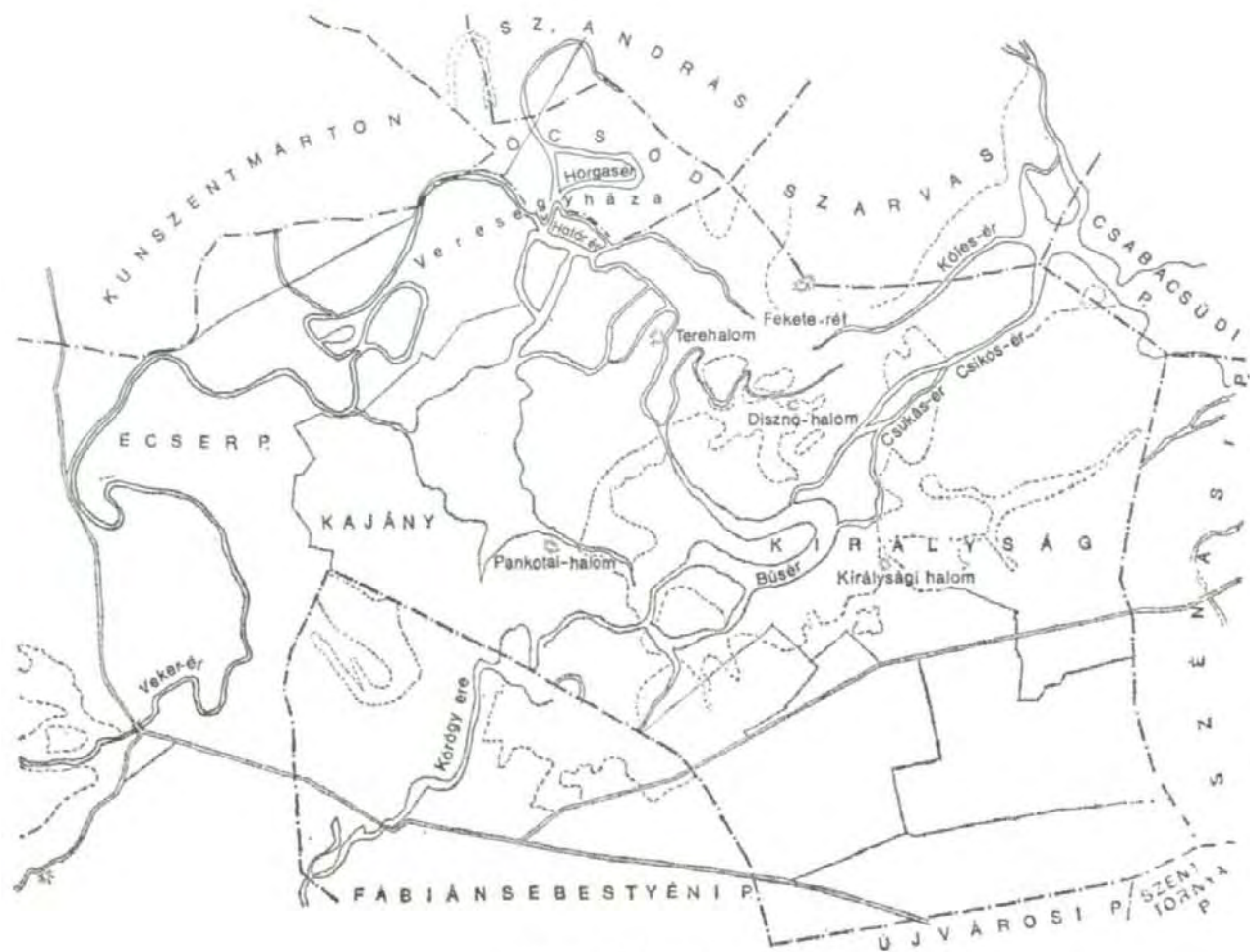
30. sz. térkép: Pankota, Mucsihát, Eperjes, Nagykirályszág, Királyság

Az öt határrész igen távol esett a várostól. Legkisebb közülük Pankota. Mindössze négy tanya volt rajta: „ebből kettő major vót. Egyik a sváb uraságé, azelőtt Kupec Vecseri nagy tanyája vót. A másik még egy 400 holdas kis major.” A pankotai Halász Mihály tanyájában alakult meg a felszabadulás után az állami gazdaság, és a jórészt szentesi határt magába foglaló Pankotai Állami Gazdaság (PÁG) innen kapta a nevét.

Pankota nevét a Pkr. felsorolja az elpusztult középkori falvak között: „Pankota mej Szentegy házát még a faluval edjütt elpusztította a török 1685-ik év táján lakosai Reformátusok voltak és Szentesre költöztek.” Pankota nevét az 1840-es térképen a Pankotai halom is őrzi.

Kis határrész volt még Eperjes is, 20–25 tanyával. (A határrész nem azonos a kis-királyszági Eperjes községgel, amely a felszabadulás után épült.)

Az előbbi két határrész között terül el Mucsihát. „Földje igen végyés. Sok vót ott a legelő.” Lápos, mocsaras területe csak az ármentesítés után válhatott termőföldre.

Készült az 1840-es térkép alapján.

31. sz. térkép: Királyság

Nagykirályság és Királyság egy hatalmas pusztának, Királyságnak volt a része, amelyet a szentesi taksás jobbágyságok béreltek a földesuruktól az örökváltságig. Az örökváltság következtében a pusztának csak egy része lett szentesi határ. *Királyság* egy középkori település nevét őrizte meg. A Pkr. szerint: „Királyhegyes vagy Királyság mejnek Szentegyháza a faluval edjűtt az 1685-ik év tájban a tatár végképp el pusztította lakosait mivel éjszaka ütött a falura rabul a gyulai várba el vitte Kádár Ferencz Iskola tanítójokkal együtt lakosai reformátusok voltak”. Királyság elődje egy jelentéktelen Zeleméres nevű falucska volt, amelyet még a Maróthyak telepítettek „Szénás nevű falujuk mellett.” De Zeleméreshez a Hunyadiak is jogot tartottak, s a heves és erőszakos Horogszegi Szilágyi Mihály megrohanta az új falut, a faházakat lerontatta, a jobbágyságot a Hunyadi-család földjére költöztette, az itt telepített falut, mely most már Mátyás királyé volt, Királyságnak nevezte el” (Zs. M. I. 99—100.). A hatalmas királysági pusztának része volt *Hegyes* is, de az örökváltság után nem tartozott a szentesi határhoz (I. Csongrád megyei Szentos várostérképe 1840 részlete 51. o.). A legelőt a múlt században törték fel a szentesi gazdák, és a környék egyik legjobb kukoricatermő földje lett. Nagykirályságot jómódú parasztság lakták (145—150 tanya). Rúzs Molnár Imre szerint Királyságot a múlt század közepén osztották ki két holdjával. A tanyás birtokokat ezekből a két holdakból vásárolták össze a gazdák (70 tanya).

Az öt határrészben iskolák, olvasóköri szolgáltak a tanyaiakat.

A TANYAI EMBER ÉS A VÁROS KAPCSOLATA

A szentesi tanyai ember sohasem szakadt el a várostól: oda járt haza. A hétfői, csütörtöki heti piacokra vagy a nagy vallási ünnepekre mikor készülődött, szomszédjától, ismerőseitől így érdeklődött: „kenték is mennek haza?, gyűttök haza?” A városon ott volt az „öregház”, a szülők háza, és ha éltek, benne laktak.

A tanya és a városi ház szoros kapcsolatát bizonyítja, hogy még a XX. században is, ha nem is a városi házban születtek, de hazajöttek meghalni az emberek. Papp Imre írja: „...sokan öreg napjaikra csak azért igyekeztek egy kis házacskát szerezni, vagy pedig a meglévőt azért igyekeztek megtartani, hogy a saját házuktól történhessen meg ... a feltétlenül bekövetkező végtisztesség tételük.” (Utolsó földi utunk, végső határállomásunk. Kézirat.) Hazajártak azok is, akiknek már régen nem volt házuk; „hazaméntünk kérésztelni, esküdni, temetni” — mondta egy idős parasztság.

A BELTERÜLET NÉVANYAGÁNAK ELRENDEZÉSI ELVE ÉS A RÖVIDÍTÉSEK

A névanyag elrendezésében igyekeztem követni az országos földrajzi névgyűjtésben kialakult gyakorlatot. Az elrendezés eltérő vonása, hogy négy különböző korú térkép utcanéveit is beépítettem. Az utcanévek mellett szereplő évszámok az adatgyűjtésben használt térképek évszámai: 1967, 1933, 1906, 1895. Az utcanévek gyűjtésekor az 1967-ben kiadott térkép volt a kiindulási alap. Az 1895-ös térképpel lehetett ellenőrizni, hogy a népi emlékezet mit őrzött meg a múlt századi utcanévekből. Az első hivatalos utcanévadás következtében készült az 1906-os térkép, amelynek kiegészítésére 1933-ban került sor, ui. a különböző települések utcái ekkor kaptak nevet: pl. Szedertelep, Hékkédtel, Sárosparti rokkanttelep stb.

A rendezett anyagban számozás nélkül először a város nevét olvashatjuk *é-ző* nyelvjárásban a hozzá kapcsolódó toldalékokkal. A számozott földrajzi nevek sorszáma a név térképen való helyét is jelöli. A térképen a számok északon kezdődnek, és az óramutató járásának irányába haladnak. A szövegben a sorszámszámok után a kiejtés szerinti legrégibb utcanév szerepel, az egymást követő neveket kettőspont választja el. A nevek után szögletes zárójelbe került az 1967-es térkép szerinti hivatalos név, a kerek zárójelben, a térképek évszámai mellett pedig vagy tilde (~) jel áll, amely a *megjegyzést* fejezi ki, vagy az utcanév, ha változás van. Az évszámok után még állhat a *név nélküli* rövidítése: n. n., ha az utca már rajta volt a térképen, de még nem volt neve, vagy nem jegyezték fel. Ha a használt térképek évszámának felsorolása megszakad, akkor az utca a térkép készítésekor hivatalosan még nem létezett.

Az utcanévek és az évszámok után idézőjelbe kerültek a néprajzi szövegek és a forrásművekből kiemelt szövegrészek. Az idézőjel nélküli megjegyzések különböző ismeretekből származnak, legtöbbször kiegészítő, magyarázó jellegűek: pl. Jövendő ucca (Jövendő u.) U (1967; 1933; 1906 n. n.; (1895 zugok, Vásár utca). „A zugok között kanyargó girbegurba uccát éccer mérnökök egyénés uccának kimérték. Azóta ső egyénésődött ki, majd a jövendőbe.” A Horváth Mihály és a Rákóczi Ferenc utca közti szakasz.

Az utcanévadásban országosan vagy helyileg ismert nevek magyarázata nem került be az adatok közé, mert 1980-ban megjelent BARTA LÁSZLÓ—PÁHI FERENC: Szentés utcanévei című munka, amely feldolgozza a történelmi szempontból jeles névadók rövid életrajzát.

A SZÁMOZOTT BELTERÜLETI NÉVANYAG

Szentés, -én; rű, -rűl; -re, -i

1. Hangár: Ruhagyár Ép. „A régi repülőtéri Hangár mellett épült a Ruhagyár. A hékkédi legelőnek, a *Felső-csordajárásnak* egy részét ma is repülőtérnek nevezik. A legelőt kettévágja a Szelevényi út, és a városbú kifelé mēnet, barrú vót a repülőtér.”
2. Szelevényi út [*Szelevényi út*] Ű. Szelevényre vivő út
3. Oncsa: Április négy ucca [*Április4. utca*] Ű. (1967~; 1933—). „Az Oncsa-házakat a harmincas évek végén még a negyvenes évek elején építették.”

4. Kecske-telep: Hékedí telep Vr. [Damjanich u. északi oldala, Nagy Sándor, Lázár Vilmos, Vécsey Károly utcák és a Kiss Ernő sor]. A tájékozódásban még él a Hékedí telep: pl. „A Hékedí telepén lakik a Kis Ernő soron.” „A beépítés előtt kecskelegelő vót.”

5. Kis Ernő sor [Kiss Ernő sor] U (1967~; 1933~) lásd 4.

6. Vécsey Károly utca [Vécsey Károly u.] U (1967~; 1933~) lásd 4.

7. Lázár Vilmos utca [Lázár Vilmos u.] U (1967~; 1933~) lásd 4.

8. Nagy Sándor utca [Nagy Sándor u.] U (1967~; 1933) lásd 4.

9. Damjanics utca [Damjanich János u.] U (1967~; 1933; 1906 Hékedí sor; 1895. n. n.) lásd 4.

10. Hékedí iskola: Damjanics Ép. [Damjanich utcai Általános Iskola]

11. Kása-telep: Temető sor: Vasvári utca [Vasvári Pál u.] U (1967~). „Egy Kása nevű pékrű neveztek el. Az utca végibe van a hékedí temető.”

12. Cédrus utca [Cédrus u.] U (1967~). „Az 1960-as évek elején osztottak ott házhejeket, addig tele vót cédrussal.”

13. Török Ignác sor [Török Ignác sor] U (1967~; 1933~) lásd 14.

14. Sárgapart: Rokkanttelep Vr. [Leiningen Károly, Aulich Lajos, Lahner György, Pöltenberg utcák és a Török Ignác sor, Dessewffy Aurél sor.] „A sárga agyagos fögygiri kapt a nevit. Az eső világháborús rokkantaknak osztottak itt telkét. A várost észak felül védő körgát Kurca felüli részit a Török Ignác úcai telkek kialakításakor horták szét. A Pöltembér utca végibe sírokat is tanáltak. A halottak feje nyugat felé vót fordítva.” Mind a két név él a tájékozódásban, a Sárgapart előbb.

15. Sárgaparti Kurca sor: Dezsőfi sor: Desseffi sor [Dessewffy Aurél sor] U (1967~; 1933~) lásd. 14.

16. Aulich Lajos utca [Aulich Lajos u.] U (1967~; 1933~) lásd 14.

17. Lánér György utca [Lahner György u.] U (1967~; 1933~) lásd. 14.

18. Pöltembér utca [Pöltenberg u.] U (1967~; 1933~) lásd. 14.

19. Leiningen Károly utca [Leiningen Károly u.] U (1967~; 1933~) lásd 14.

20. Bérényi-malom: Gyulavári-malom Ép. Tulajdonosokról. „A Bérényi malmot még szalmával fűtötték. Aki mēnt örletni, vitte a szalmát is, vagy a csutkaszárat, ízikēt. Gözgep vót.”

21. Balisári híd: Rúzs Mónár lejáró Híd „A Balisári-kocsmá közelibe vót.”

22. Hékedí temető Te. „Református temető vót, Mosmán végyēs.”

23. Hékedí megálló Ép. Vasúti megálló.

24. Sárga iskola Ép. „Iskola most is. Mindég sárgára vót meszelve. Most is sárga.”

25. Nagyhegyi sor [Nagyhegyi sor] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895. n. n.).

26. Szalai utca: Rozenberg utca [Rosenberg házaspár u.] U (1967; 1933 Szalai u.; 1906~; 1895 I. Kereszt utca). Egy Szalai nevű halász lakott a Wesselényi utca sarkán, ahol a két utca találkozott. Akkor még ez a ház vót az utolsó az utcában.

27. Badár-bót Ép. Volt tulajdonosáról.

28. Balisári-kocsmá: Kemēncēs-kocsmá „Nincs mán mēg. Hírēs kocsmá vót. Nóta is vót rulla: Sarkon van a Bali Sári kocsmája. Mán csak abba vót kemēnce. Ott vót ahogy a Kurcaparti utca és a Szalai utca kērsztēzték ēgymást. Régēn a Szalai úccát Fēlső-Kērszt úccának neveztek, a Damjanicsot pedig Legfēlsőbb-Kereszt úccának.”

29. Fēlsőpárti katolikus templom: Kapucinus atyák temploma Templom

30. Gúnár-telep: Munkás sor: Török Sándor utca [Török Sándor u.] Ur, U (1967~; 1933 Munkás sor; 1906~). „A bēépítés előtt libalegēlő vót. A Gúnár-telep része vót a Nagyhegyi sor is.”

31. Kurcpartí úccá: Boros Sámuel úccá [Boros Sámuel u.] Ur (1967~; 1933 gr. Tisza István u.; 1906 Kurcpartí utca; 1895~). Az utca a Kórháznál kezdődik. „A Kurcpartí úccá nagyon szűk, mert a sērháztú a sōházig mind rakpart vót — ma úgy mondanánk.” (Sōház=Fűdō; Sērház lásd Hékéd)
32. Babós úccá [Babós u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). „Itt laktak a Babósok. Az egyik gazdaembēr vót, a másik borkúpász, ma úgy mondanánk finánc, borellenőr.”
33. Rákóczi úccá [Rákóczi Ferenc u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 Szarkás utca.)
34. Dēják Ferenc úccá [Deák Ferencz u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 Iskola utca.)
35. Dózsa György úccá: Szécsényi úccá [Dózsa György u.] U (1967~; 1933 Széchenyi utca; 1906~; 1895 Korsós utca).
36. Bercsényi úccá [Bercsényi u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 Hajnal utca.. „Régēn Hajnal úccának is monták. Itt kelt föl a nap.”
37. Jókai úccá [Jókai u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 Szélsősor utca).
38. Honvéd úccá: Kádár Sándor úccá [Kádár Sándor u.] U (1967~; 1933 Honvéd utca; 1906~; 1895~). A kiegyezés után itt kapták meg a 48-as szentesi honvédek a megígért házhelyeket.
39. Veselényi úccá [Wesselényi u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895. n. n.)
40. Cika úccá: Árvai Bálint úccá [Árvai Bálint u.] U (1967~; 1933 Cicatricis utca; 1906~; Munkás-telep.) „A századfordulón osztottak itt telkēket szēginyembērēknek.” A „Cika” név a Cicatricis rövidítése.
41. Oláh-patika: Jókai úccai gógyszērtár Ép. Oláh nevű gógyszerészröl.
42. Mikec úccá [Mikecz u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 II. Kereszt utca). „Hírēs Mikec nevű szentesi embērröl nevezték el”
43. Nagyvölgy [Nagyvölgy-csatorna] Csa.
44. Huszárlaktanya: Damjanics laktanya [Damjanich laktanya] Ép „A fōlszabadulás előtt huszárok vótak Szentēsēn”.
45. Hősök ligete [Hősök ligete] Liget. „Az első világháborús hősök emlékére annyi fát ültettek, ahány szentesi mēghalt a frontokon.”
46. Üvegházak: Téesz-kertészset Ép. „A Termál Tsz-nek vannak még üvegházai.” 1960-as évek.
47. Nagy Sándor-telep [Nagy Sándor-telep] U (1967~; 1933 Nagy-telep). „Kis telep ez, nem kaptak az úccák nevet.”
48. Kórház: Megyei Kórház Ép.
49. Kórházi kis híd Híd A kórház területén van.
50. Borza úccá [Borza u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 Kis utca + Nyíri u). „Égy Borza nevű híres dudás lakott az úccába.”
51. Fēlsőpárti katolikus iskola Ép.
52. Kispósta: Fēlsőpárti pósta [Posta II.] Ép.
53. Szántó Dani háza: Fēlsőpárti pártház Ép. „Sokszor tájékozódtak úgy: a Szántó Dani háza körül. Nevezetēs vót. A Vērēsmarti meg a Szécsényi úccák (= Dózsa Gy. u.) kērēszttēződése.”
54. Fēlsőpárti paplak Ép.
55. Fēlsőpárti református templom: Kistemplom Templom
56. Kölcese úccá [Kölcese u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.).
57. Vērēsmarti úccá: Vörōsmarti úccá [Vörōsmarty u.] U (1967~; 1933~; 1906 Székely útca lehúzva; 1895 III. Kereszt utca).
58. Görgős düllő (kihalt): Kis Zsigmond úccá; Hámán Kató úccá [Hámán Kató

u.] U (1967~; 1933 *Kis Zsigmond u.*). A század elejéig beépítetlen terület volt. Az utca helyén dülőút volt: Görgös dülő. „A Görgös-dülő kiinduló pontja a Görgös (lásd 60.) a Kurca jobb partja, a Kórház sarka. Innét egész a Tiszaig visz.” Az utcanévadás csak a belterületi szakaszra vonatkozik: a Kórház sarkától a Csongrádi útig (Felszabadulás útja) lásd Görgös dülő, külterület.

59. Kórházi híd: Kórházi Kurca-híd Híd

60. Görgös (1895) A név kihalt. Beépített terület. „Itt görgették ki a Tiszán még a Kurcán leúsztatott szálfákat. Még azt is mondták, hogy idehozta a Kisgörgös még a Nagygörgös a magasabb fekvésű Felsőpárt vizeit. Itt görgett le a hólé.” (lásd Kisgörgös, Nagygörgös u.).

61. Battyáni utca [Batthyány u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 Görgös utca).

62. Kongó út (kihalt): Csongrádi út: Szécsényi út: Felszabadulás útja [Felszabadulás útja] U (1967~; 1933 *Széchenyi út*; 1906 *Csongrádi út*; 1895. n. n.). „Kongó téglával vót kirakva. Messzire elhallatszott a hangja. Az első kövezett útja volt Szentésnek” (1883).

63. Balog János utca [Balogh János u.] U (1967~; 1933~) lásd 77.

64. Lakos utca [Dr. Lakos Imre u.] U (1967~; 1933~) lásd 77.

65. Zolnai Károly utca [Zolnai Károly u.] U (1967~; 1933~) lásd 77.

66. Fekete Márton utca: Sallaji utca: Sallaji Imre utca [Sallai Imre u.] U (1967~; 1933 *Fekete Márton u.*) 1. 77.

67. Burján Lajos utca [Burián Lajos u.] U (1967~; 1933~; Heltai Ferenc u.) lásd 77.

68. Tóth József utca: Sima Ferenc utca [Sima Ferenc u.] U (1967~; Tóth József u.; 1906~; 1895 *Kurzaparti utca*). A régi Kurcaparti utcának a Céhház utcától a Kórház sarkáig terjedő szakasza.

69. Kisgörgös utca [Bálint u.] U (1967~; 1933 *Kis görgös u.*; 1906 *Kis görgös u.*; 1895 *Kis görgös utca*). lásd 70., 60.

70. Nagygörgös utca [Nagyörgös u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895~.). „Az én gyermekkoromban csak úgy emlégették, hogy Kisgörgös még Nagygörgös. Mikor a szentési úccák nevet kaptak, akkor lettek ezek is Kisgörgös még Nagygörgös úccák. Úgy mondták: ott lakik a Nagygörgösbe” (Vecseri Lajos) A Nagygörgös és a Kisgörgös volt patak neveket őrzik. lásd 60.

71. Nyíri utca [Nyíri u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Kis utca*). „Az ott lakó Nyírikrű.”

72. Rúzs Mónár utca [Tévesen 1967 Dósa Molnár u.] U (1933 *Rúzs Molnár u.*; 1906 *Rúzs Molnár u.*; 1895 n. n.). „A Rúzs Mónárok nagyon gazdag családok vótak.”

73. Felsőpárti patika: Rákóczi utcai gyógyszertár Ép.

74. Felsőpárti református iskola: Deák Ferenc utcai iskola [Deák Ferenc utcai Általános Iskola] Ép.

75. Dósa Mónár utca [Dósa Molnár u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Felsőtemető utca*). A felsőpárti katolikus temetőhöz vezető utca.

76. Felsőpárti katolikus temető Te

77. Alsórégi-újtelep + Szécsényi-telep Vr. [Hámán Kató u.; Burián Lajos u.; Sallai Imre u.; Zolnai Károly u.; Dr. Lakos Imre u.; Balogh János u.; Dr. Mátéffy Ferenc u.; Sarkadi Nagy Mihály u.; Hegedűs László u.; Kurca sor.] A városrészt a telekosztás idején a külterületi Alsórétből szakították ki. Az Alsórégi-újtelep inkább élt a tájékozódásban, mint a Széchenyi-telep. A telepnevek kihaltak, az utcanévvel tájékozódnak. A telekosztás kezdete 1908. „Munkástelep vót ez. Kubikosoknak, cselédeknek osztottak itt telket a század első évtizedébe.”

78. **Mátéfi úca:** **Mátéfi Ferenc úca** [*Dr. Mátéffy Ferenc u.*] U (1967~; 1933~) lásd 77.
79. **Szédér-telep** Vr. [*Táncsics Mihály u.; Petrovics Soma u.; Futó Zoltán; Dr. Uhlár István u.; Váradi Lipót Árpád u.; Szigeti István u.; Gaál István u.*] „Szédér-fődbű osztottak telkeket hadiőzvegyéknek, hadiárványknak az első világháború után.” A név elhomályosulóban van, az utcanevekkel tájékozódunk: pl. „A Szédér-telepén lakik, a Futó Zoltán uccába.”
80. **Táncsics úca:** **Táncsics Mihály úca** [*Táncsics Mihály u.*] U (1967~; 1933~) lásd 79.
81. **Petrovics úca:** **Petrovics Soma úca** [*Petrovics Soma u.*] U (1967~; 1933~).
82. **Futó Zoltán úca** [*Futó Zoltán u.*] U (1967~; 1933~) lásd 79.
83. **Ullár István úca** [*Dr. Uhlár István u.*] U (1967~; 1933~). lásd 79.
84. **Váradi úca** [*Váradi Lipót Árpád u.*] U (1967~; 1933~) lásd 79.
85. **Szigeti István úca** [*Szigeti István u.*] U (1967~; 1933~). lásd 79.
86. **Gál István úca** [*Gaál István u.*] U (1967~; 1933~). lásd 79.
87. **Ifjúsági telep:** **Kisz-telep** Az 1960-as évek végén épült telep.
88. **Újtelepi iskola:** **Alsóréti ovoda:** **Mátéfi úcai ovoda** [*Mátéffi u. óvoda*] Ép. Iskolának épült, a felszabadulás után lett belőle óvoda.
89. **Sarkadi Mihály úca** [*Sarkadi Nagy Mihály u.*] U (1967~; 1933~).lásd 77.
90. **Kurca sor** [*Kurca sor*] S (1967~; 1933~). Lásd 77.
91. **Sóház:** **Fürdő** [*Városi Termálfürdő*] Ép. „Sókimérőhej vót az uradalom idején. A Sóház a jelenlégi fürdő hején vót. Ez Szentés legmagasabb része, árvizek idején mēnekülőhej vót.”
92. **Harukker úca:** **Adi Endre úca** [*Ady Endre u.*] U (1967~; 1933 **Báró Harukker u.**; 1906~; 1895 **Felsőpiac utca**).
93. **Felsőpárti ovoda** (Rákóczi utcai óvoda) Ép. A város legrégebbi óvodája.
94. **Felsőpárti ovoda úccája:** **Ságvári úca** [*Ságvári Endre u.*] U (1967~; 1933 **Szeder Imre u.**; 1906~; 1895 **IV. Kereszt utca**).
95. **Garázs:** **A MÁV területe** Ép. garázsok, műhelyek.
96. **Vasutas-pája:** **MÁV-futballpája** [*Vasutas SK*] Sp. (1967).
97. **Szédér temető** Te. „Református temető, Szédér-főd vót.”
98. **Ménház:** **Szociális otthon** Ép. „Régēn szēginyház vót.”
99. **Kis híd:** **Makai híd** Híd. Makai pékről. Gyaloghíd.
100. **Céház úca** [*Céhház u.*] U. (1967~; 1933~; 1906~; 1895 **n. n.**). A régi céhházról.
101. **Ipartestület:** **Móric:** **Macapörgető:** **Kendertipró** [*Móricz Zsigmond Művelődési Ház*] Ép. Ipartestületi székház volt a felszabadulás előtt. Művelődési ház korában kapta a Macapörgető, Kendertipró neveket a sok táncos mulatság miatt.
102. **Kristónagy István úca** [*Kristó Nagy István u.*] U. (1967~; 1933~; 1906~; 1895 **Kereszt-köz**).
103. **Szűrszabó úca** [*Szűrszabó Nagy Imre u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 **Széll utca**). „Szűrszabó Imre nagyon gazdag embēr vót, Nábobnak hitták a gazdagsága miatt. A sarki ház vót az övé, az Arany János és a Szűrszabó sarkán. Ű fúratta a Kispiacon tēren az ártēzi kútát.”
104. **Kálvín tér** [*Kálvín tér*] Té. (1967~; 1933~; 1906~; 1895 **n. n.**).
105. **Korsós sor** [*Korsós sor*] U. (1967~; 1933~; 1906~; 1895 **Nagyvölgy**). „Tűzbiztonsági okokból telepítették a város szélire a gölöncsérēket, fazēkasokat, korsósokat.”
106. **Középső temető:** **Református temető** Te.
107. **Hegedűs László úca** [*Hegedűs László u.*] U. (1967~; 1933~). lásd 77.

108. Tót József úca [Tóth József u.] Ur. (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Kurczaparti utca*). Ma a központtól a Céhház utcáig tart.
109. Pója úca [Pólya u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). A Pólya családról.
110. Futbalpálya [Spartacus-pálya] Sp.
111. Kenyérgyár [Kenyérgyár] Ép.
112. Bugyi-ház Ép. „Bugyi doktor háza”.
113. Oti: Esztéká Ép.
114. Oti úccája: Barta János úca: Arany János úca [Arany János u.] Ur. (1967~; 1933 Barta János u.; 1906~; 1895 *Serkocsmá utca*). A Tóth József és a Rákóczi Ferenc utca közti szakasz. „Barta János gazdag ember vót, ő állította a gazdasági iskolát.”
115. Kispiac (1895 *Kis-piacz*). Régóta nem piactér, a terület összeszűkülte. A név kihalóban van.
116. Sajó köz [Sajó köz] Köz. (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.).
117. Szentmártonyi út: Bajcsi Zsilinszki úca [Bajcsy-Zsilinszky Endre u.] Ur. (1967~; 1933 *Horthy Miklós u.*; *Kunszentmártoni u.*; 1895 *Serkocsmá utca*). A Rákóczi Ferenc utcától a város végéig. A városon belüli Kunszentmártoni út név kihalt, mert az 1960-as években a belterületen kívülre helyezték a csatlakozó utat.
118. Kolozsvár úca [Kolozsvár u.] U. (1967~; 1933~). „Tisztviselő-telepnek nek is mondták régen.”
119. Víztorony: Régi víztorony Ép.
120. Székely-telep [Esze Tamás u., Dr. Négyesy László u.]. „Munkástelep ez is, a Székely-fődbű osztották a század elején.” Kihalt. A telekosztás ideje: 1907.
121. Esze Tamás úca [Esze Tamás u.] U. (1967~; 1933. Dr. Purjesz Zsigmond u.). „A háború idején vót Egán Ede (Egan Ede) úca is.”
122. Négyesi úca [Dr. Négyesy László u.] U (1967~; 1933~). lásd 120.
123. Krausz-telep: Krausz-malom: Tüzép-telep. Ép. Az 50-es évektől Tüzép-telep.
124. Kútasék Ép. Kútas kertészekről.
125. Filep doktor háza: Termál iroda Ép.
126. Ármentesítő Társulat Ép.
127. Rózsavölgyi-ház. Orvosi rendelő Ép.
128. Uri kaszinó: Zeneiskola Ép. Ma is zeneiskola.
129. Havas-patika: Zöldkereszt Ép. Orvosi rendelő. Havas nevű patikusról.
130. Farkas Mihály úca [Farkas Mihály u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Serkocsmá köz*.)
131. Székely-telep: Óragyár Ép. „Szekelj (Székely) nevű tulajdonosé volt a fa-telep.”
132. Delelő Ép. „Hírös csárda vót mindég. Most is kocsmá. Delelőjük vót itt régen a pásztoroknak, ezér lett a csárda neve Delelő.”
133. Uri kaszinó úccája: Munkácsi úca [Munkácsy Mihály u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Zöldfa utca*). „Itt vót az Uri kaszinó.”
134. Könyök úca [Könyök u.] U. (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). Alakjáról.
135. Bocskai úca [Bocskai u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Kígyó utca*). A Főutca felőli részét lebontották.
136. Mecs Balog úca [Mecs Balogh u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Vásár utca*). „Mecs Balog nábob vót, gazdag ember.”
137. Pintér úca [Pintér u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). „Vót itt

egy híres Pintér család. Az vót az érdekességük, hogy betyár is vót köztük. Gazdagok vótak."

138. Állomás: Vasútállomás Ép.

139. Sporttelep: Kinizsi-pálya [Kinizsi-pálya] Sp.

140. Templom úccája: Kis Bálint úcca [Kiss Bálint u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 Templom utca).

141. Új közgő: Technikum [Közgazdasági és Egészségügyi Szakközépiskola] Ép.

142. Csendőrlaktanya: Tisztiklub [Fegyvereserők Klubja] Ép. A NÉKOSZ, a népi kollégium ebben az épületben volt.

143. Kígyó úcca [Kígyó u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 Zöldfa köz). Alakjáról.

144. Kisvölgy: Kisvölgyparti úcca: Klauzál úcca [Klauzál u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 Kis-völgy utca). „A Kisvölgy vize belefojt a Kisvölgy ajja (= Budai N. A. u.) óriási árkába, innen pedig a Kisérbe. A Kisérből lefojt a Gógánylaposba.” lásd. 227.

145. Béládi úcca [Béládi u.] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). Lebontották.

146. Vásártéri iskola: Marksztéri iskola: Szakközépiskola: Pollák [Pollák Amtal Erőszakamú Szakközépiskola] Ép.

147. Vásártér: Marksztér [Marx tér] Lt. (1967~; 1933 Apponyi tér; 1906 Rákóczi tér; 1895 Vásártér). Az 1960-as években beépült.

148. Mázsaház (1967~; 1933~; 1906 n. n.; 1895 Czedulaház). Lebontották.

149. Toklász: Kalász [Aranykalász étterem] Ép.

150. Főucca: Baros úcca [Baross u.] Ur (1967~; 1933~; 1906 n. n.; 1895 n. n). A Deák Ferenc u. sarka és az állomás közötti szakasz.

151. Liget [Széchenyi-liget] Liget.

152. Múzeum [Kosztá József Múzeum] Ép.

153. Dózsa-ház [Dózsa-ház] (1967~; 1933 Horthy-ház). Sportlétesítmény.

154. Iskola úccája: Hajdú Lajos úcca [Hajdú Lajos u.] U (1967~; 1933 Boros u.; 1906~).

155. Paplak-Református eklézsia Ép.

156. Ótépe [Országos Takarékpénztár] Ép.

157. Öreg mozi: Szabacesság mozi [Szabadság mozi] Ép.

158. Öreg mozi úccája: Mozi úccája [Szabadság u.] U (1967~; 1933 Nagy Ferenc u.) „Régén itt nem vót úcca. Nagy Ferenc adta át a területét, még építtette azt a házat, amejikbe az ótépe van. Kb. a század elejin.”

159. Jövendő úcca [Jövendő u.] U (1967~; 1933~; 1906 n. n.; Zugok, Vásár utca.) „A zugok között kanyargó girbegurba úccát egyszerűen a mérnökök sugár egyenés úccának kimérték. Azóta se egyenésedett ki, majd a jövendőbe.” A Horváth Mihály u. és a Rákóczi Ferenc u. közötti szakasz.

160. Református nagyiskola: Kosútéri iskola [Kossuth téri Állami Ált. Iskola] Ép.

161. Református nagytemplom Templom.

162. Publikáló szék. „Ott vót a templombú kigyüvet jobbra egy kis emelvény. Ott hirdették ki a fontos tudnivalókat. Ez régén vót, a század elejin.”

163. Piacter: Főter: Kosútér [Kossuth tér] Té (1967~; 1933~; 1906~; 1895~).

164. Megyeháza: Járási Hivatal [Járási Tanács] Ép. A 1880-as évektől 1950-ig megyeháza volt.

165. Nagy-kút „Állt a Piacterén egy ártézi kút. Az vót az első ártézi kút Szentésen. Azelőtt a Kurcza vizit itták, még ásott kút vizit. Lebontották.”
166. Horvát Miháj-szobor [*Horváth Mihály-szobor*]. Áthelyezték a Horváth Mihály Gimnázium elé.
167. Kosút-szobor [*Kossuth Lajos-szobor*] A szobor a téren maradt, de eredeti helyét megváltoztatták.
168. Embérpiac: Köpködő. „Ott vót a Piacterén a Kosút-szobor körül. Ott lehetett cselédet fogadni, cselédnek, szolgálnak ott lehetett elállni.”
169. Haris-ház. Ép. Az Ady Endre és a Kossuth u. találkozásában volt. Lebontották. „A Haris család görög származású vót.”
170. Görög-udvar. A Haris-ház és a görögkeleti templom közötti zárt terület. Lebontották.
171. Görögkeleti templom: Görögtemplom Templom
172. Zsidó iskola: Kisegítő iskola: Gyógyó (pejoratív) Ép. „Itt vót a zsidóiskola, egy kis nádfedeles iskola vót. Ebbe a századba újjá építették.”
173. Zsidó iskola úccája: Horvát Miháj úcca [*Horváth Mihály u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Zöldfa utca*). Ebben az utcában született Horváth Mihály.
174. Törzs Kálmán úcca [*Törzs Kálmán u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Kis posta utca*). Jórészt lebontották.
175. Szemere Bertalan úcca [*Szemere Bertalan u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). Lebontották.
176. Dörécényi úcca [*Debreceni u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). Lebontották.
177. Rendőrség Ép.
178. Mezőgazdasági iskola: Mezgé [*Mezőgazdasági Szakközépiskola*] Ép. „Egy szentési gazdaember alapította, Barta Jánosnak hitták.”
179. Tűzoltóság Ép.
180. Villanytelep. Lebontották.
181. Csirkegyár: Baromfifeldolgozó: Barnevál (BOV) Üzem.
182. Vecseri-fok Csa.
183. Strand Sp.
184. Kurca-híd: Híd
185. Csérna-ház. Lebontották. A telkén épült a Központi ABC.
186. Fő úccai patika. Lebontották.
187. Zsidó templom. Templom
188. Koszta úcca [*Kosztai József u.*] U (1967~; 1933 *Apponyi tér*; 1906 *Rákóczi tér*; 1895 *Vásártér*).
189. Nagy úcca: Főúcca: Kosút úcca [*Kossuth Lajos u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 F. P. utca = *Felsőpiac u.*, *Főutca*). „A múlt századba földes vót a Főúcca. Hun egy, hun két szál tőgyfapalinc vót a járda. Ősszel sokszor akkora vót a sár ott a Klauzál (= Klauzál u.) és a Simonyi úcca (= Budai N. A. u.) találkozásánál, hogy sokszor napokig ott álltak a kocsik elakadva. Ma is ezen a hején, a csatornázás után többször bészakadt a Főúcca. Így évekig föl vót bontva, és szörnyű sár vót. Ekkor csak Kosút-düllőnek nevezték a szentesiek a Nagy úccát.”
190. Katolikus nagytemplom: Szent Anna templom Templom.
191. Biróság Ép.
192. Erzsébet tér — Hősök szobra: Köz. tér [*Köztársaság tér*] Té (1967~; 1933 *Erzsébet tér*).
193. Városháza: Tanácsháza Ép.
194. Központi patika. Megszűnt.

195. **Petőfi** [*Petőfi Étterem és Szálloda*] Ép.

196. **Színház** [*Tóth József Színház*] Ép.

197. **Luteránus templom: Evangélikus templom** Templom. „A luteránus templom helyin gyerekkoromban a *Tabák-kocsmá* állt. Ott lehetett ingyenpaprikást kapni követválasztáskor. Danolták:

Tabák kocsmája, jó bor van benne,
Benne a kocsmáros, Tabák a neve
Egy-két icce bort hozzon ide hát!
Mégadom az árát szombat estére.
Várhatsz Tabák, elvárhatsz
Még csak bele nem fáradsz (magadba).

A *Tabák-kocsmá* nagyon alacsony vót. Nagy területen vót.” (Vecseri Lajos).

198. **Luter tér: Luteránus templom tere: Főúcai ártézi kút** [*Tolbucchin tér*] Té (1967~; 1933 *Luther tér*; 1906 n. n.; 1895~).

199. **Szent Anna úca** [*Szent Anna u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Kurca köz*).

200. **Központi katolikus nagyiskola** [*Köztársaság téri Áll. Ált. Iskola*] Ép.

201. **Öreg iskola: Cigány iskola.** Cigány osztályok jártak ide. Lebontották.

202. **Iskola úca** [*Iskola u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.).

203. **Úri úca: Petőfi úca** [*Petőfi u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Úri-utca*). „Nemcsak a Petőfi úccát, hanem a Tót József úccát is hitták *Úri úccának*, mert főleg tanárok, ügyvédek, orvosok lakták.”

204. **Nagyposta: Pósta** [*Posta I.*] Ép.

205. **Tyúkipiac** [*Szabadság tér*] (1967~; 1933 *Tyúkipiac tér*; 1906 *Tyúkipiac*; 1895 *Bogárköz*) Lebontották, beépítették. „A mai Petőfi úca még a Sarkadi Nagy Antal úca (= József A. u.) által közrefogott területen nem vótak úccák. Úgy álltak a házak, mintha az égből pottyantak vóna ide. A két úca által bészart terület északi részén vót a Tyúkipiac. A Tyúkipiacra a Sarkadi Nagy Antal úca felül lehetőtt bémenni. Itt benn a házak között zugok, közök vótak. Ilyen vót a *Bogárzug* még a *Kutyaszorító*. A zugba olyan zégzugos építkezés vót, nádfédeles apró házakkal. A Bogárzugot másként *Bogárzónak* is hitták. Itt vót a múlt század végén a nyilvános ház. Két-három kis nádfédeles ház tartozott oda. Ezek a házak a századfordulón léégtek, legalább öt-hat ház égött le egy tűzvészkor. Ennek a területét rëndézték a század elején. Kialakították a *Páva úccát* még a *Varró úccát*.”

206. **Postazug** [*Fogoly u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Bogárköz*). lásd. 205.

207. **Kurca-part: Liget sor** [*Liget sor*] S (1967).

208. **Gimnázium** [*Horváth Mihály Gimnázium*] Ép.

209. **Gimnázium úccája: Szent Imre herceg úca: Horvát Gyula úca: Belojannisz — Bejolannisz úca** [*Belolojannisz u.*] U (1967~; 1933 *Szent Imre herceg u.*; 1906 *Horváth Gyula u.*; 1895 *Vásárhelyi utca*).

210. **Polgári: Petőfi iskola** [*Petőfi Sándor Áll. Ált. Iskola*] Ép. Az iskola polgári leányiskolának épült.

211. **Páva úca** [*Páva u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). lásd 205.

212. **Varró úca** [*Varró u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). lásd 205.

213. **Sarkadi Nagy Antal úca: József Attila úca** [*József A. u.*] U (1967~; 1933 *Sarkadi Nagy Antal u.*; 1906~; 1895 *Alsó piac utca*).

214. **Andrási úca: Gelka úccája: Bacsó Béla úca** [*Bacsó Béla u.*] U (1967~; 1933 *Andrássy u.*; 1906~; 1895 *Csillag utca*).
215. **Dózsa köz** [*Dózsa köz*] K (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.).
216. **Gyalog úca** [*Gyalog u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). „Csak gyalog lehet rajta járni, ojan keskeny.”
217. **Zrínyi úca** [*Zrínyi u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Béke utca*).
218. **Vecseri úca** [*Vecseri u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Nagy völgy parti utca*). „A Vecseri úca enyhe kanyara onnan származik, hogy a Nagy völgy vonalát követve épült ki a ház sor. Az úca a nevét a Vecseriekről kapta, Jómódú parasztagazdák vótak.”
219. **Nagyvölgy sor** [*Nagyvölgy sor*] S (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Nagyvölgy*). A Nagyvölgy partján épült.
220. **Kis úca** [*Kis u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). „Kis úca, mer rövid.”
221. **Örvény sor** [*Örvény sor*] S (1967~; 1933~; 1906~). „A Kurca örvényirű nevezték el.”
222. **Nagyörvény úca** [*Nagyörvény u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895~). „A kurcai örvénytől kiinduló úca.”
223. **Vas úca: Ákchim úca** [*Ákchim András u.*] U (1967~; 1933 *Vass u.*; 1906~; 1895 *Kertész utca + Nagyág köz*).
224. **Kisér úca** [*Kisér u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895~). „Itt fojt a Kis-ér. Belefojt a Gógány-laposba.”
225. **Sári kocsmája: Halászcserda Ép.**
226. **Ecetgyár úccája: Új úca** [*Új u.*] U (1967~; 1933~; 1906~). „A század elején nyitották ki az úccát. Spiccer zsidó építette a mostani Halászcserdát, és akkor nyitották ki. Akkor ez új vót.”
227. **Simonyi Ernő úca: Budai Nagy Antal úca** [*Budai Nagy A. u.*] U (1967~; 1933 *Simonyi Ernő u.*; 1906~; 1895 *Kis völgy köz*). „Az úca nem úgy vót, ahogy most van. A páratlan számozású oldal a mostani kocsiút közepin épült, a házvégek ott vótak. Ottan mind a két oldalon kis járda vót. Kocsiút nem vót. A kocsiút helyin a *Kisvölgy* vezetett. Úgy mondtuk, hogy *Kisvölgy aji*. lásd 144.”
228. **Lakos úca: Somogyi Béla úca** [*Somogyi Béla u.*] U (1967~; 1933 *Lakos u.*; 1906~; 1895 *Nagy posta utca*). „Itt a Lakos úccába, az én házamba (a Villogóhoz közel) még régebben ástunk kútat még vécégödöröt. Három sírra akadunk. Kettő egymás féllett, a másik meg egy kicsivel arébb. Azér gondoltuk, hogy sírok, mer csontvázak vótak ott. Tanáltunk ottan mellettük kardot, tört, kengyelt, sarkantyút, csatot még ijesmit. Innen nem messze tölünk a 20-as évekbe lééggett egy ház. Addig szabadkéményes vót. Az akkori tulajdonos az újraépítéskor a szobából kihordta a földet, kb. 10 centi vastagon. A szoba kapu melletti sarkáná, csákányozás közbe egy üregét tanált, olyan méjet, hogy a csákánynyéllel sē érte el az alját. Majd kibontotta az üregét, ahol nádtörmelékét és meszelt házfalat talált.”
229. **Daru úca** [*Daru u.*] U (1967~; 1906~; 1895 n. n.).
230. **Kátai úca** [*Kátai u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Kép utca*). Kátai családról.
231. **Bálint úca: Mátyás kiráj úca** [*Mátyás király utca*] U (1967~; 1933 *Bálint u.*; 1906~; 1895 *Angyal utca*). Bálint-ház volt az utca Villogó felőli részén.
232. **Mariska úca** [*Mariska u.*] U (1967~; 1933~) lásd 243.
233. **Klára úca** [*Klára u.*] U 1967~; 1933~) lásd 243.
234. **Gergej úca** [*Gergely u.*] U (1967~; 1933~; 1906) lásd 243.
235. **Bürkös-gát (kihalt): Mēntő úca** [*Mentő u.*] U (1967~; 1933~; 1906~;

1895 *Bürkös utca*). „Bürkös termétt rajta.” „Az utolsó úca a Menthő úca vót. Itt is gát vót. Az itt lakók mentették a várost.”

236. *Farkas zug* [*Farkas zug*] Z (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.).

237. *Kisörvény úca: Szondi úca* [*Szondi u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Örvényköz*).

238. *Dobó úca* [*Dobó u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.).

239. *Sós úca: Vajda Imre úca* [*Vajda Imre u.*] U (1967~; 1933; *Sós u.* 1906~; 1896 *Kormány utca*). „Gyerekkoromba Kormány úca vót. Sós- még Kormány családok laktak az úcába.”

240. *Toldi tér* [*Ifjúság tér*] Beépült (1967~; 1933 *Toldi tér* 1906 n. n.; 1895~;)

241. *Toldi úca: Szántó Kovács úca* [*Szántó Kovács J. u.*] U (1967~; 1933 *Toldi u.*; 1906~; 1895 *Nagy ág utca*).

242. *Sáfrány Mihály úca* [*Sáfrán Mihály u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Kisérparti utca*).

243. *Kishát: Sitér: Sitér Vr.* „A Sitér mán kívül van a körgáton. Ott lakik a *Sitérbe vagy a Kisháton* — mondták — a Klára úcába. A Sitérbe több ízbe osztottak telkeket. A Kisháttól délre vót a Regőci-telep. Több telep is vót ott. Arrú nevezték el, akinek a főggyibű osztották. A Bürkös-gáton (=Menthő u.) túl vannak mán ezek a telepék.” Munkástelepek: Tóth Gergely-telep (1901); Horváth Jenő-telep (1902); László János-telep (1904); Regőczi József-telep (1909); Fekete Lakos Lajos-telep (1909); Vajda Sándor-telep (1913) (B. L. 40.) A telepnevek kihaltak. A Regőczi-telep neve még élt a 60-as években. A Sitér városrésznév elhomályosulóban van.

244. *Kishát úca* [*Kishát u.*] U (1967~; 1933~; 1906~). lásd 243. A Mentő utcán túli terület, a *Sitér* a Kurca árterülete volt. A Kishát kiemelkedett a vízjárta területből, itt osztottak először telkeket.

245. *Kalpagos úca: Elekés úca* [*Elekes János u.*] U (1967~; 1933 *Kalpagos u.*). lásd 243.

246. *Galamb úca: Rozgonyi úca* [*Rozgonyi u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Galamb utca*).

247. *Pacsirta úca* [*Pacsirta u.*] U (1967~; 1933; 1906~; 1895 *Nagy-ág köz*).

248. *Toldi köz* [*Toldi köz*] K (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.).

249. *Kiséri 48-as kör: Emháesz: Kiséri pártház Ép.*

250. *Nyíri köz* [*Nyíri köz*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). „Két közt kötöttek össze. A Halászsárda felül még a Sáfrány Mihály úca felül is volt egy köz, ezékből lett az úca.”

251. *Új víztorony Építmény.*

252. *Új mozi. Ép.* „Ez később épült, mint a másik.” Ma raktárépület.

253. *Szilfa u.* [*Szilfa u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). „Régén köz vót, Szilfa köz.”

254. *Villogó úca* [*Villogó u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895~). „Régén csak Villogórú beszéltek. A Villogó egy terület elnevezése vót.”

255. *Villogói iskola: Villogói ovoda. Ép.* Iskolának épült, ma óvoda.

256. *Sopron sor* [*Sopron sor*] S (1967~; 1933~; 1906 *Cigány sor*).

257. *Külső piac Té* „Ide hejezték a 60-as évekbe a termény-, tyúk- még disznópiacot. ócskapiacot. Itt szokott lenni az állatvásár is.”

258. *Mező úca* [*Mező u.*] U (1967~; 1933~; 1906~). lásd 243.

259. *Kiséri református iskola: Farkas Antal úcai ovoda* [*Farkas Antal utcai Óvoda*] Ép. Ma óvoda.

260. *Stammër-kút Kút.* „Stammër fúratta.”

261. Kiséri katolikus iskola: Árpád úcai ovoda [*Árpád utcai Óvoda*] Ép. Ma ovoda.
262. Stammér úca: Farkas Antal úca [*Farkas Antal u.*] U (1967~; 1933 *Stammer Sándor u.*; 1906~; 1895 *Kereszt utca*). „Stammér híres ember vót, kútát furatott az úccába.”
263. Kiséri patika Ép.
264. Csillag Lakos tér: Lakos tér [*Lakos tér*] Té (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.).
265. Lakos-kút Kút „Csillag Lakos fúratta az ártézi kútát. A környéken több Lakos-ház vót.”
266. Vásárheji út: Lenin út [*Lenin út*] U (1967~; 1933 *Lord Rothermere u.*; 1906 *Vásárhelyi u.*; 1895~). Vásárhelyre vivő út.
267. Sarki Mónár-ház Ép. „A sarkon vót a házuk. A betyárvilágban gazdagodtak meg.”
268. Csillag úca [*Csillag u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Csillag köz*). „Az esthajnal csillag irányába esik.”
269. Pataki zug [*Pataki zug*] Z (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.).
270. Zsidó temető Te
271. Luteránus temető: Evangélikus temető Te
272. Bem úca [*Bem u.*] U (1967~; 1933~) lásd 243.
273. Kobozi: Kobozi-telep „Vót ilyen, Kobozi, nem tudom hun vót.” „A 1860-as években új házhejeket jelöltek ki. A Kisér déli részén, az ún. Koboziban...” (B. L. 18.) *A Kobozi-telep utcái*: Kasza u., Szegfű u., Pipacs u., Rózsa F. u., Huszár u., Kőkény u., Árpád u., Kötő u. — A Kobozi név kihalt. A telep a Kisér része lett.
274. Klapka úca [*Klapka u.*] U (1967~; 1933~); lásd 243.
275. Kasza úca [*Kasza u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). Alakjáról lásd 273.
276. Kőkény úca [*Kőkény u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). lásd 273.
277. Kinizsi úca [*Kinizsi u.*] U (1967~; 1933~; 1906~).
278. Szegfű úca [*Szegfű u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). lásd 273.
279. Pipacs úca [*Pipacs u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). lásd 273.
280. Rózsa úca [*Rózsa Ferenc u.*] U (1967~; 1933 *Rózsa u.*; 1906~; 1895 n. n.) lásd 273.
281. Huszár úca [*Huszár u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). lásd 273.
282. Árpád úca [*Árpád u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). lásd 273.
283. Kötő úca [*Kötő u.*] U (1867~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). „Azér kapta a nevit mer három úccát köt össze: Huszár, Árpád még a Nagyörvény úccát.”
284. Kérésztés úca [*Keresztes u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Molnár utca*). „A Kérésztés családrú, régén még a Mónár családrú nevezték el.” „A úca elején több föld alatti üregét találtak. 1943 júniusába nagy zápor vót. Akkora gödör keletkezett nálunk is az udvaron, hogy 17—18 talicska földet kellett bele hordani. Az ódala olyan omló föld vót.” „A Kérésztés úca tájékán tégláégetők vótak. A Kérésztés úca 3. számú ház helyin egy téglagyárház vót. Ezt édesapámtól hallottam.”
285. Alkotmány úca [*Alkotmány u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Kép utca*).
286. Temető úca [*Temető u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Angyal utca* + *Nagy völgy parti utca*). A temetőbe vivő utca.
287. Görög temető: Görögkeleti temető Te.

288. Kálvária: Kálvária temető Te. „Katolikus temető, itt van a Kálvária-domb. Régén figyelőhely vót.”
289. Frangépán sor [*Frangepán sor*] S (1967~; 1933~). lásd 243.
290. Teleki László sor [*Teleki László sor*] S (1967~; 1933~). lásd 243.
291. Dugovics utca [*Dugovics u.*] U (1967~; 1933~). Az utcanevet nem igen használják, a Piti-malomhoz viszonyítják az ott lévő házakat.
292. Jenei-malom Ép. Tulajdonosáról.
293. Mēntő sor [*Mentő sor*] U (1867~; 1933~; 1906~; 1895 *Mentőgát* jelölve). A várost dél felől védő gát.
294. Piti-malom Ép. Tulajdonosáról.
295. Piti-gödör. A Piti-malom melletti nagy gödör. Vályogvető hely volt. Betemették. A név kihalt.
296. Hétház: Lőrinc utca [*Mészáros Lőrinc u.*] S (1967~; 1933 *Lőrinc u.*; 1906~; 1895 n. n.). „Hétház, mer sokáig csak hét ház vót ott.” A hét ház egy kiemelkedő földnyelvre épült, a Lőrinc utca északi nyúlványára.
297. Bátori utca [*Báthori u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Gógány kereszt utca*).
298. Béke utca [*Béke u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Alsó temető utca*). Az alsópárti református temetőhöz visz.
299. Alsópárti református temető: Alsó temető Te.
300. Eprős sor [*Epres sor*] S (1967~; 1933~; 1906~; 1895 n. n.). „Régén itt Epréskert vót, epőrfák.”
301. Verbőci utca: Mészáros Lázár utca [*Mészáros Lázár u.*] U (1967~; 1933 *Werbőci u.*; 1906~; 1895 n. n.).
302. Sarló utca [*Sarló u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Nagy völgy parti utca*.) Alakjáról.
303. Űrge sor [*Űrge sor*] S (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Mentőgát* jelölve). „A mostani házsor előtt húzódtott egy védőgát.” Sok vót benne az űrge. Főgyit szét-hordták, elterítették.”
304. Rostakérég: Kérég utca [*Kéreg u.*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895 *Nagy örvény utca*). „Azér Kérég utca, mer olyan hajlott, mint a rostakérég.”
305. Gógány sor [*Gógány sor*] U (1967~; 1933~; 1906~; 1895~).
306. Gógány-lapos Mf. „Vízállásos, nádas terület.”
307. Akácfa sor [*Akácfa sor*] U (1967).
308. Csaba utca [*Csaba u.*] U (1967).
309. Putri: Aranysziget [*Vajda-telep*]. A Nagyvölgy kiszáradt árterületén épültek a cigányputrik. Lebontották.
310. Benzinkút Építmény.
311. Béládi-malom Ép. Tulajdonosáról. Lebontották.
312. Erőtakarmánygyár: Szőke-téglagyár Ép.
313. Horvát-telep Lt. „Horvát-féle földbű osztottak telkéket a század első felibe.”
314. Gógány: Gatyauilep. Vízállásos, nádas területből kiemelkedő földnyelv. Fontos volt a tájékozódásban. Alakjáról nevezték gatyauilepnek, a kisériek szerint a felsőpártiak adták neki ezt a csúfnevet.
315. Nagyvölgy-csatorna Csa.
316. Dēbrēcényi-telep, Vince-telep, Fekete-telep „Ezēket az első háború előtt osztották. A földtulajdonosokrú nevezték el.” „*Berekhát-nagynyomási munkástelepek*: Debreceni István-telep (1910): Knézich K. u., Schweidel J. u. Vincze Péter-telep (1910), Fekete Nagy Istvánné (1912): Mágocsi út, Nádasdy és Hétvezér u.” (B. L. 41–44.)

317. Dēbrēcēnyi-telep: Knézics úcca [*Knézich Károly u.*] U (1967~; 1933~) lásd 316.
318. Dēbrēcēnyi-telep: Svejdel u. [*Schweidel J. u.*] U (1967~; 1933~) lásd 316.
319. Berēkháti mēgálló Ép. Vasúti megálló.
320. Vince-telep: Nádasdi úcca [*Nádasdy u.*] U (1967~; 1933~) lásd 316.
321. Fekete-telep: Hétvezér sor [*Hétvezér u.*] U (1967~; 1933~) lásd 316.
322. Mágocsi út. Mágocs felé vezető út.
323. Olá-téglagyár: Városgazdálkodás Ép. Oláh nevű tulajdonosról.
324. Vászárheji út. Országút, Vászárhelyre vezet.
325. Berēkháti iskola [*Berekháti Állami Ált. Iskola*] Ép.
326. Szēgvári út Ú.

Adatközlők: Brezovai Györgyné 81, özv. Kálmán Imréné 67, Kun László 80, Papp Imre 70, Vecseri Lajos 81, Vecseri Sándor 75, Zsíros Istvánné 70 éves. A név szerint felsoroltakon kívül még sok ember segítette a gyűjtőmunkát.

A külterületi földrajzi neveket az első rész elve alapján megszerkesztett nyolc fejezet foglalja magába. Az egyes fejezetek a számozatlan határrésznevek toldalékos alakjaival kezdődnek. A sorszám utáni szöveg négy elemből állhat: népi név, a kataszteri térképen szereplő név (K.), a PESTHY FRIGYES Helységnévtárában található név (P.) és végül az 1840-es térkép névanyaga.* A sorszám itt is a név topográfiai helyét is jelöli. (A neveket követő szöveggel és a térképre vetítéssel kapcsolatos tudnivalók „A gyűjtött anyag elrendezése, a népnyelvi szöveg hangjelölései” és „A belterület névanyagának elrendezési elve” című fejezetben olvashatók.) A legtöbb név tanya-név. Kevés nevet őrzött meg a kataszteri térkép, ui. csak a határrészneveket használták hivatalosan, és azon belül a számozást. A dülőneveket a gyakorlat szülte a könnyebb tájékozódás céljából.

A 70 ezer holdnyi külterületen a névgyűjtés másfél évtizede (1970–1985) egybeesett a tanyarendszer felszámolásával. Ahol a 80-as években történt meg a gyűjtés (pl. Ecser, Verezegyháza), sokszor már csak névben élő tanyákat, dülőutakat kellett térképre vetíteni, amelyek viszont a tájékozódásban még éltek. Különösen megcsapant a nevek száma, ahol már az ötvenes évek óta táblásgazdálkodás folyt.

A tanyavilág gyors változásának következménye, hogy a fejezetek végén található számozás nélküli tanyanevek is. Topográfiai elhelyezésük már lehetetlen volt.

Hékéd, Nagyhegy

Hékéd -én, -rű, -re, Nagyhegy -én, -rű, -re; -i

1. **Hékédimajor** (1840). A név ismert, a helymegjelölés bizonytalan.
2. **Sérház** [1840]. „Sörfőző ház vót.” A név kihalt.
3. **Hékédi rakodó**. „A kis földű embereknek ez vót a rakodó, cséplőhejük. A városba laktak, de a tűzveszély miatt itt tartották a takarmányt, tűzrevalót.”
4. **Vadas: Vadaskert** [1840] l. „Gyümölcsös vót. Kisebb bulgárkertészekre emlékszem.” Az Árpád Tsz libalegelője.
5. **Bikaakol** [1840 *Vámház*]. Az épület vámházként szolgált a kurcai átkelőnél. Ebben a században már a felsőcsordajárási csordás lakott benne. Most az Árpád Tsz-é.
6. **Felső-csordajárási híd** Híd. „Ma betonhíd van. 1816-ból való rajz szerint: „A híd 10 cölöpre először hosszában, majd erre keresztben lefektetett gerendákból áll” (K. J. 79.).
7. **Felső-csordajárási** (K~) s. l. „Ide hajtotta ki naponta a csordás a felsőpártiak teheneit legelni: kiveréstű békötésig, szengyörgy naptú novembéig.”
8. **Repülőtér** l. lásd bt.

* K=Szentés Rend. Tanácsú Város határának átnézeti térképe.

9. Veker düllő Ú. „A Vekér mellett a Rákóci-düllőről a Negypaté útra fordul.”
10. Sárgaparti út Ú. „A Szelevényi út megépülése után elvesztette jelentőségét.”
11. Szelevényi út: Szelevényi út Ú. Szelevényre vivő út.
12. Hékédi düllő Ú [1840 *Hékédi Szőlők*]. „A Nagyhégy felső dülleje.”
13. Nagyhégy düllő: Vasút melletti düllő Ú. „A szentmártonyi úttól a Vekérig, a vasút mellett.”
14. Rákóci düllő Ú.
15. Hangár: Ruhagyár Ép. A Hangár a Repülőtérhez tartozott. A Ruhagyár építkezett körülötte.
16. Sárgapart l. „Egy része beépült, rokkantaknak osztottak telkéket, lásd bt.
17. Csűrhejárás (K ~; 1840 *Nyomás*) l. „A Csűrhejárásra a felsőpártiak még a hékédiek disznóit hajtotta ki naponta a csűrhes.”
18. Kása-telep lásd bt.
19. Vasút menti lapos Mf, ke, sz. „A Hékédi megállóval szembe, nem jó termő föld, megüli a köd.”
20. Kecsketelep lásd bt.
21. Hékédi megálló. Vasúti megálló.
22. Nagy Antal nyoszpojása ke. „Fontos tájékoztatósi pont vót. A nyoszpojafákat már kiirtották.”
23. Nagypaté út Ú. „A Kispatéval ez a két legnevezetesebb út a Nagyhégyen. Az egyikén vót egy kis csetepaté, a másikon még nagy csetepaté — innen a neve.” A reformátusok szerint ezen az úton hurcolták el Páthi Miklós lelkészt a törökök. (S L. 149 lj.)
24. Bérényi-szöllő: Csífi-féle szöllő D, ke, sző. „Régészeti leleteket találtak: karkötőt, nyakdísz, fülönfüggőt. A két szöllő Nagypatén van.”
25. Balog-féle nagyfa. „Már nincs még. A Balog-szöllő végén vót, hatalmas lombkoronával, vastag törzssel.”
26. Sarkadi-kút. Kút. „A Sarkadi-szöllőbe vót először meggy, barack még körte. Egy török parancsnok hozatta a szép Sarkadi-lánynak.”
27. Krébéc-halom ke, sző. „Már nincs még, A Krébéc nevű malmosról és szőlőtulajdonosról neveztek el.”
28. Krejsz-kút Kút. „Tulajdonosárú. Közös kútnak is hítták, mindenki ihatott rulla.”
29. Kispaté út Ú. lásd 22.
30. Sima-szöllő Ds, ke, sző. A Sima család szőlője.
31. Szeszfőzde Ép.
32. Szeszfőzde düllő: Főzde düllő Ú. „A Szeszfőzdéné kezdődik.”
33. Sós-halom Ds, ke, sző. A szőlőtulajdonosról. A halmot elhordták.
34. Imaház: Református imaház. „A Plón féle földön.”
35. Nagyvölgy-erdő e. „A Nagyvölgy árterületit fásították.”
36. Körmendi-kapu: Körmöndi-kapu. „A Körmöndi-szöllőbe vót. Egy Körmöndi nevű vót, aki sorompó hejett kaput épített a szöllejébe, és ott megvámolta az arra haladókat.” A helymegjelölésben többen bizonytalanok voltak (lásd *Hékéd, Nagyhégy* határrészek története).
37. Garázs-düllő Ú. „A MÁV garázsánál kezdődik.”
38. Nagyhégy [1840 *Homoki és Bogarasi Szőlők*] Ds, ke, sző.
39. Dobos-szöllő Ds, ke, sző. Tulajdonosáról.
40. Szöllő-árok Á. „Félkörbe fogja a Nagyhégyet.”
41. Nagyvölgy-lapos Mf. „Vizes terület, a fák jórésze kipusztult.”

Az adatközlők nem ismerték: [1840 *Homoki és Bogarasi Szőlők*]

Adatközlők: Berényi István 78, Berényi Istvánné 72, Buzi Mihály 80, Csífi János 79, Csífi Jánosné 70, Kun László 80, Sima Lászlóné 92 éves.

Gyűjtötte: Dóczi Erzsébet, egy. hallg. és a szakköri tagok.

A Rét: Alsórét, Felsőrét

Alsórét: Asórét, Felsőrét, Fölsörét, Fösörét;

Rét: -én, -be; -rű, -rül, -bű bül; -re, -be; -i, ríti

1. **Szégi-tanya:** Falábú Szégi Gábor tanyája Ta. „Szégi-csárdaként is emlegették, italt is mért a gazdája.”
2. **Varga kántor-tanya** Ta. Varga nevű kántorról.
3. **Pönköc-hát.** A név a *Pönköcháti út*-ban él. „Pönköchát Szentestől É-ra kb. 6 km-re a Veker-torkolatánál. Varga József és Vince tanyája között a partoldalon veremlakásokat és 2 sírt találtak.” (K. J. 55. o.) l. 16.
4. **Tési határút** Ú. „Választó út Magyartés és Szentés-Felsőrét között.”
5. **Dóci-tanya** Ta. Tulajdonosáról.
6. **Gál-tanya** Ta. Tulajdonosáról.
7. **Vince-tanya** Ta. Tulajdonosáról.
8. **Udvardi-tanya.** Ta. Tulajdonosáról.
9. **Tisza-hídfő.** „Vasúti megálló is. Itt van a Tisza-híd.”
10. **Gál-tanya** Ta. Tulajdonosáról.
11. **Fólián-tanya.** Ta. Tulajdonosáról.
12. **Szamosközi-tanya.** Ta. Tulajdonosáról.
13. **Fazékas-tanya** Ta. Tulajdonosáról.
14. **Antal-tó.** „Mesterséges tó.”
15. **Csete-tanya** Ta. Tulajdonosáról.
16. **Pönköcháti út: Pöngösháti út: Zsódos düllő** Ú. „Az út végibe van a Zsódos (Zsoldos)-tanya, major. A Pönköcháti út nagyon régi elnevezés.” Lásd 3.
17. **Zsódos-tanya** Ta. „Több nemzedéken át a Zsódosoké vót. Ma is mégvan, técsz-tagok laknak benne.”
18. **Rúzs Mónár-tanya** Ta. Tulajdonosáról.
19. **Várhát** [1840~] Ds, sz. „Kiemelkedő partos része Felsőrétnek, Várfokkal szemben van.”
20. **Felső-Kurca** mēnte Mf, s, l, sz. „Vízállásos terület.”
21. **Kisnyárfás út** Ú. „Nyárfákkal ültették bē a hatvanas évekbe.”
22. **Horvát vásáros-tanya** Ta. „Horvát vaskereskedőről, vásárú boltosról.”
23. **Hórrok-tanya: Várhát** Ta. „Hórrok (Holeroch?) nevűről.”
24. **Kása-Dóci-tanya: Várhát** Ta. „A név házasság révén kettőződött.”
25. **Sípos-tanya** Ta. Tulajdonosáról.
26. **Kosztá-tanya** Ta. A tanya Koszta József, a festőé volt.
27. **Négyöles út** Ú. „Négyöl szélés út, észak-déli irányba átszeli a Felsőrétet.”
28. **Várfok düllő: Bodor düllő** Ú. „Az út közepe táján van a Várfoki vasúti megálló, a Kurca felüli végibe még a Bodor-tanya.”

29. Várfok. „Féltételés vasúti megálló vót. Mēgritkultak a tanyaiak, mēgszűnt.”
30. Várfok Mf, I, sz. „Összel, tavasszal, nyári nagy esők idején összeszalad a víz ezékén a mélyebb részekén.”
31. Bodor-tanya Ta. „Tulajdonosárú, a Vekér-híddal szembe.”
32. Nagy Antal-tanya Ta. Tulajdonosáról.
33. Mónár Géza-tanya: Várhát Ta. Tulajdonosáról.
34. Zuhogói (töltő) híd: Bodor híd: Nagy Antal híd Hid. „A Kurca jobb oldalán van a Bodor-tanya, a bal oldalán mēg a Nagy Antalé.”
35. Pásztor-tanya: Váradi-tanya Ta. „Tulajdonos változása miatt.”
36. Pásztor-kérészt Ke. „A Pásztor nevű katolikus család tanyája előtt áll. Egy családtag felfüggyöléséér, hálából csináltatták. Fontos tájékozási pont. Ma is mēgván a Szelevényi út mentin.”
37. Bali-tanya Ta. Tulajdonosáról.
38. Gút-tanya Lebontották régen.
39. Szabó-tanya: Erdei tanya Ta. „Tulajdonos változása miatt.”
40. Halastó: Fekete tó T. „Mesterségēs tó.”
41. Szivattyútelep Telep.
42. Bődi rév [K. Böldi rév; 1840~]: Hajóállomás. Fontos tiszai kompátkelő volt 1903-ig, míg a vasúti híd meg nem épült. A Bődi rév nevét a csongrádi oldalon lévő Bőd településről kapta, amely a török korban elpusztult. A név kihalt. A Hajóállomás név is elhomályosulóban van, mivel régen megszűnt a tiszai hajózás (lásd a Rét történetét).
43. Vámbárgáti út: Kucori-gát: Kucori düllő Ú. „Ez az út választja el a Felső-rétet az Alsórétűt.” A Bődi révet és a kurcai átkelőt összekötő út: a Kucori-csárdától a kurcai vámbázig. Itt van a *Felső-csordajárasi híd* (lásd *Hékéd* és a *Rét* történetét).
44. Kucori: Kucori-csárda [K~, 1840~]. A Bődi rév megszűnésével a csárdát lebontották. A közeli Kucori-gátörházban maradt fenn a név.
45. [1840 Korcsma föld]
46. Őrház düllő Ú. „A Kucori-őrház mēg a Kurca közötti düllő.”
47. Kucori-gátörház Ép. „Az őrház a Kucori-csárda közelibe épült, a nevit onnan kapta.”
48. [1840 Kisváros; P. Pékváros]. „Pékváros vagy kisváros, mely arról nevezetes, 1697 és 1698. évben itt sütötte a sok kenyeret Eugen hadvezér hadserege számára Heroch (Harruckern) György...” (Pkr.) A név kihalt.
49. Bali Sári düllő: Hajóállomási düllő Ú. „A Bali Sári hidnál kezdődik, kivisz a hajóállomásig.” lásd bt.
50. Csongrádi út Ú.
51. Huszárlaktanya lásd bt.
52. Hősök ereje lásd bt.
53. Lakótelepek lásd bt.
54. Kórház lásd bt.
55. Kis-Tisza-sziget: Sziget [K~; 1840 *Alsó sziget*] ke, sző. „A Kis-Tisza-sziget természetēs sziget.” „A halászok nyáron gunyhóba iltek... a Kis-Tisza-szigetbe...” (Ny. A. 26.). Most gyümölcsős a sziget.
56. Görgős düllő: Fésűs düllő: Fűsűs düllő: Strand-düllő Ú. Görgős-düllő lásd bt. A Fésűs-tanyáról. Az 1930-as években ezen a düllőn jártak a szentesiek a kijelölt tiszai strandra.
57. Tót-tanya Ta. A Termál Tsz gépjárműhelye van a tanyában.
58. Alsóréti újtelep: Szécsényi-telep lásd bt.
59. Utásház Ép. „Az útkaparó lakott benne.”

60. Szédér-telep lásd bt.
61. Alsóréti főcsatorna [K ~] Csa
62. Szédér düllő Ú. „A Szédér földbírtokos családnak nagyobb kiterjedésű főggye vót a környékin. Ebből szakították ki a Szédér-telepét is.”
63. Bikás Székéj-düllő Ú. „Sok Székéj vót, így különböztették meg. Bikákat tartott, apaállatokat.”
64. Vecseri-fok Csa. „A Vecseri-fok ásott csatorna, arra terelték a vizet a Kurca eredeti ágyából. Ahol a híd van: ott zárt víz volt, két gát zárta el. Az egyik gát ott volt, ahol a Vecseri-fok kezdődik, a másik a gát a Konc-örvény előtt van ma is, de most át van vágva mind a kettő” (Ny. A. 11.) l. 70.
65. Liget lásd bt.
66. [1840 *Tére hát*]. Nem használják.
67. [1840 *Tére fok*: K ~]. Nem használják.
68. Faragó-tanya Ta. Tulajdonosáról.
68. Faragó-tanya Ta. Tulajdonosáról.
69. Verner-örvény „A Verner előtag családnév. Örvénye volt itt a Kurcának.”
70. Konc-örvény: Konc-átjáró: Konc híd Híd. Gyaloghíd.
71. Ilona-part [K *Szent Ilona*; 1840 *Szent Ilona szigete*] Ds, sz. „...Szentés városa lakosai a város alatti rétségben Böjtösi István nevezetű papjukkal Szent Ilona szigetébe költöztek...” (Pkr.) A régészeti leletek Árpád-kori településre utalnak (lásd *A Rét történetét*).
72. Nagy-örvény lásd bt.
73. Csukás-rompa. „Tiszai rompa a Rétén.”
74. Sós düllő: Faragó düllő Ú. „Sós postatisztviselőnek valamikor a düllőbe vót a tanyája, Faragónak is.”
75. Csukás Mf. „Nádas, vízállásos terület. Fűzes, gyékényes.”
76. Öreg Faragó-tanya Ta. Tulajdonosáról. „A Rét legrégibb tanyájának tartják.”
77. Stammër düllő Ú. „Stammër Sándornak ebbe a düllőbe vót a tanyája. Alispán vót.”
78. Stammër híd Híd. lásd *Berek* l.
79. Taplika [K ~-tó] Mf. „Nádas, vízállásos terület a gát mellett. Ritka év, amikor kiszárad.”
80. Alsóréti iskola. Ép. Megszűnt az iskola.
81. Szégi-tanya Ta. Tulajdonosáról. „A tájékozódásban fontos vót. 1949-ben, amikor megalakult a Tiszaménti Tsz, itt vót az ideiglenes irodája. Később, mikor nevet változtatott, Rákóczi Tsz lett, akkor begyűtt az iroda a Szent Ilona-partra.”
82. Szégi düllő Ú. „A Szégi-tanyáról.”
83. Bérzsvai-tanya Ta. Tulajdonosáról.
84. Szénási-tanya Ta. Tulajdonosáról. „Fontos volt a tájékozódásban.”
85. Örvény-tó [K ~; 1840 ~] Mf. „Nagy terület vizes, gyékényes. Nyárfával telepítették be.”
86. Farsang-tanya Ta. Tulajdonosáról.
87. Vas-tanya Ta. Tulajdonosáról.
88. Gránic-tanya Ta. Tulajdonosáról.
89. Zsup-sziget [K *Külső ártér*; 1840 *Zsup-tó*]. Sziget. A Zsup-tavat az 1840-es térkép kb. a Sulymos-tó fölött jelöli, vagy annak részeként. „Zsup-sziget mesterségesen, az ármentesítés idején született. Háromszög alakú, mindhárom oldala kb. 1 km hosszú. A zöldár mindig előnti.” (N. I. 10.) „A Zsup-szigeten halászok éltek, még jelentős volt a tiszai halászat. 20 halászgúnyhó volt a szigeten.” (Ny. A. 26.)

90. Talomér [K ~] s. l. A fogalom inkább a föld, a talaj minőségére vonatkozik: „Olyan zsombikos, talomeres födek, A víz visszafojásakor a lazább réteget talajokat kiméjítette, úgy mondták: olyan talmos, zsombikos, hajlata van.”

91. Zsup-szigeti düllő: Bárkai düllő: Mikec düllő Ú. „A Zsup-szigetig vivő út. A düllőbe lévő tanyákról.”

92. Berki négyöles út: Négyöles út Ú. „Az Alsórétén több keresztüldüllő van, de ez a legjelöltebb.”

93. Sebők-tanya Ta. Tulajdonosáról. „A tájékozódásban fontos.”

94. Baranyi-tanya Ta. Tulajdonosáról. „A tájékozódásban fontos.”

95. Bárkai-tanya Ta. „A Bárkai család nagyon régi tanyatulajdonos a Rétén.”

96. Bugyi-tanya Ta. Tulajdonosáról.

97. Lantos-tanya Ta. Tulajdonosáról.

98. Szabó-tanya Ta. Tulajdonosáról. „A tájékozódásban fontos.”

99. Mácsai-tanya Ta. Tulajdonosáról. „A tájékozódásban fontos.”

100. Sújmos-tó [K *Súlymos-tó*] Mf. „Nádas, zsombikos, vízállásos terület.”
I. Géza 1075-ös adománylevele Csany halastavai között sorolja fel (ÁMTF. 893).

101. Hajdú-tanya Ta. Volt tulajdonosokról.

102. Jósai-tanya Ta. „Már vagy 40 éve nem a Jósai család tulajdonába van, mégis úgy emlegetik. Fontos a tájékozódásban.”

103. Bugyi-tanya Ta. Tulajdonosáról.

104. Töröcsik-tanya Ta. Tulajdonosáról.

105. Berki düllő Ú. „A Berektű kivisz a Sújmos-tói őrházig.”

106. Berki híd Híd.

107. Sújmosi-tói őrház [K *Súlymos-tói őrház*] Ép.

108. Bihari-tanya Ta. „Régi tanya”.

109. Dancsik-tanya Ta. „A Kurca melletti tanya”.

110. Táci-tanya Ta. „A gátőrház melletti tanya”.

111. Gömöri-tanya Ta. „Régi tanya”.

112. Bubori-tanya Ta. Tulajdonosáról.

113. Kovács-tanya Ta. „Mindég Kovács-tanya vót”.

114. Kámvási düllő Ú. „A düllőbeli Kámvási-tanyáról”.

115. Kámvási-tanya Ta. Tulajdonosáról.

116. Babós-tanya Ta. „Régén nem a Babósoké, mégis a tanyaiak csak így emlegetik.”

117. Kanász-tanya Ta. „Régi tanyatulajdonosok a Rétén.”

118. Lantos-tanya Ta. „Régi tanya.”

119. Labodár-sziget Sziget. „A székvári határhoz tartozik. A Tisza átvágásakor keletkezett, mint a Zsup-sziget.”

120. Kocsis-tanya Ta. „Az ártérné lévő tanya.”

121. Határ düllő Ú. „A székvári határt válassza el a szentésitű. Megvannak a határdombok a határkövel. A dombok a köveket védik.”

122. Táci-tanya Ta. Tulajdonosáról.

Az adatközlők nem ismerték: 45. [1840 *Korcsmaföld*], 48. [1840 *Kisváros: Pékváros*].

Adatközlők: Bazsó János 70, Farkas László 28, Kázmér József 65, Keresztes Antal 70, Lajos József 35, Molnár Péter 81, Polgár József 89, Ollai Mátyás 72, Váradi Ferenc 50, Vida Szűcs Sándor 68 éves.

Gyűjtötte: Bácskai Erzsébet, Dóczy Erzsébet egyetemi hallgatók és a szakköri tagok.

Berék: -be, Berkén; -bű, -bül; -be; berki

Bereklapos: -on, -ba; rú, -rúl; ra; -i

Berekhát: -on; -rú, -rúl; ra; -i

1. **Bürkös-gát: Berki-gát: Stammër-gát: Berki út Ú.** „Védögát, mëntögát vót a mëntesítés előtt. Az árméntesítés után út lett. 1946-ba kikövezték” (lásd *bt.*, *Berek* tö.).

2. **Csordakihajtó út Ú.** „Naponta ezen az úton hajtották ki reggel a csordát, és este haza, a városba.”

3. **Szent Vendel-szobor Szobor** A tájékozódásban nincs jelentősége. A szobor Bereklapos 14. számú tanya telkén áll. (lásd *Bereklapos* tö.)

4. **Lörinc-hát [P~; 1840~] S, sz.** „Magos, partos rész. A tájékozódásba már nem használják.” A név kihalóban van.

5. **Gógány-lapos.** „Ma is nádas. Tavasszal, ősszel vízállásos terület.”

6. **Déák-tanya Ta.** „Déákék lakják.”

7. **Bánomhádi temető Te.** 1867 óta temető.

8. **Gógányi: Gógány-parti rakodó.** „A rakodókerbe az alsópártok jóságainak takarmánya (széna, szalma, kukoricaszár) és a lakosság tüzelője vót.”

9. **Bánomhádi rakodó.** „A kisérlek rakodója vót.”

10. **Rakodókeri düllő Ú.** „A két rakodó között van” (lásd 8; 9.).

11. **Dancsik-tanya Ta.** „Jelës tanya. Több, mint száz éves. Az új tulajdonos átépítette. Továbbra is Dancsik-tanyaként emlegetik.” A Dancsik-földön különböző korokból találtak régészeti leleteket.

12. **Mónár-tanya Ta.** A tanyát az itt élő 81 éves Molnár Péter nagyapja építette.

13. [P *Bánomhát*; 1840 *Ház utáni földek*]. A tájékozódásban már nem használják. A temetőnévben él tovább (lásd 7., *Bereklapos* tö.).

14. **Farkas-tanya Ta.** „A tanya körül hún sírokat tárt föl Csallány Gábor.”

15. **Kis-Disznózug: Szennyvízderítő** „Itt van a város szennyvízderítője.”

16. **Bubori-tanya Ta.** A tanya legalább 110 éves. A tanyatulajdonos 1896-ban ebben a tanyában született. Az apja is itt látta meg a napvilágot.

17. **Várostanya Ta.** „Régén a város csordása lakott benne. Most a Termál Tsz két juhásza (1970-es évek).”

18. **őzv. Lakosné tanyája Ta.** Tulajdonosról.

19. **Szeszfőzde Ép.**

20. **Csordakút: Gujakút [K~].** „Lént vót a laposba. Több méter átmérőjű, jó-vízű kút vót, még bővizű. Hatalmas védrit csak ketten tudták föl húzni. Egy fél-nőtt embër fogta az ustorfát, a kútgém végire kötött kötéllel még egy bojtárgyerék segített.

kolonc farkalló kötél farkalló tuskó ustorfa kútgém ustorfa védër: dézsa

A bojtárgyeréknek, a farkallónak fél kellett lépni egy 60–80 centis tuskóra (= fatönk), és arú annyiszor ugrott le, ahány védër vizet húztak. Sújával még a rántással segített. Egy-egy nyári itatáskor 100–200 védërrel is elfogyott. Nem is védër vót, a hanem dézsa. A kútnak nem vót kávája, vastag palincsokkal vót lëfëdve. Így könnyebb vót kiemelni, irányítani a dézsát.”

21. Csordajárás: Alsó-csordajárás [K~] s, l. „A Kurca felüli része zsombikos, vízállásos. Itt legeltek a múltba a kisérlek még az alsópártiak tehenei. A Várostantyá-ba (lásd 17.) lakó csordás naponta kihajtotta a 200—300 tehénből álló csordát, este még haza.”

22. Páger László-tanya Ta. „Több László vót, a Páger megkülönböztető név.”

23. Dósa-tanya Ta. Tulajdonosáról.

24. Tenkés-tanya Ta. „Szérencsétlen sorsú Tenkésékrű.”

25. Nagy-Disznózug, s, sz. Mocsaras terület volt. Vele szembe volt a Csürhe-járás. A disznókat innen hajtották fürdetni.

26. Cuci-tanya: Vén legíny tanyája Ta. „A gazdája aggelegíny maradt.”

27. Csürhejárás s, l. „Főleg disznócsürhét legeltettek itt.”

28. Szűcs-tanya Ta. „Régóta a Szűcsök a tulajdonosok.”

29. Berki-szélés út Ú

30. László düllő Ú. „A Páger László-tanyárú.”

31. Határút: Berékháti düllő Ú. „Beréklapostú választja el Berékhátot.”

32. Rádi-tanya Ta. A tanyában Rádi Sándor lakik (sz.: 1897). Szerinte a tanya kb. 100 éves. A tanya mellett termálkutat fúrtak, a fúrás során leletekre bukkantak, de visszatemették őket.

33. Dancsik düllő: Sajtós düllő Ú. „A düllőbe lévő tanyákrű.”

34. Székéj düllő Ú. „A düllőbe lévő tanyárú.”

35. Székéj Imre tanyája Ta. Tulajdonosáról.

36. Cuci düllő: Bubik düllő Ú Tanyatulajdonosokról.

37. Csérnus-tanya: Vécélka-tanya Ta. Tulajdonosokról.

38. Piti-tanya Ta. Volt tulajdonosról.

39. Gergéj-tanya Ta. Volt tulajdonosáról.

40. Marcsó-tanya Ta. Tulajdonosáról.

41. Csuka-tanya Ta. Tulajdonosáról.

42. Bóka-tanya Ta. „A tanya neve az ötven évvel ezelőtti tulajdonos nevét ör-
zi.”

43. Ollai-tanya Ta. Tulajdonosáról.

44. Mónár-tanya Ta. „A legrégebbi tanya a Berékbe. Nádfedeles, szabadkími-
nyés.”

45. Berki bolt Ép.

46. Dancsik-tanya Ta. Tulajdonosáról.

47. Szécskó-tanya Ta. Tulajdonosáról.

48. Bubik-tanya Ta. Tulajdonosáról.

49. Sajtós-tanya Ta. Tulajdonosáról.

50. Felső-düllő: Felső düllő Ú. „A Berkét északról határoló düllő.”

51. Jósza-tanya Ta. Tulajdonosáról.

52. Berki iskola. Ép. Megszűnt az iskolában a tanítás.

53. Varga-tanya Ta. Tulajdonosáról.

54. Mucsi-tanya Ta. Tulajdonosáról.

55. Szénási-tanya. Ta. Tulajdonosáról.

56. Iskola düllő: Közép düllő Ú. „Az út Kurca felüli végibe van az iskola.”

57. Szénási-tanya Ta. Tulajdonosáról.

58. Miskolci düllő Ú. „Miskolci nevű mezőör lakik a düllőbe.”

59. Fekete Nagy-tanya Ta. Tulajdonosáról.

60. Badár-tanya Ta. Tulajdonosáról.

61. Zsiga-tanya Ta. „A Zsiga-családé vót sokáig.”

62. Határ düllő Ú. „A berki határdüllő délről.”

63. Lantos-tanya Ta. Tulajdonosáról.
64. Sápalmi düllő Ú.
65. Berki csárda romjai. „Maga Rózsa Sándor is többször járt itt, és ha üldözték, akkor a Berkét körül vevő nádasba menekült.”
66. Székéj-tanya Ta. Tulajdonosról.
67. Kurca sor Ú.
68. Szélső düllő Ú.
69. Közép düllő Ú.
70. Alsó düllő Ú.
71. Berék alja
72. Sápí-gát: Védőgát (K~)
73. Sápalom: [P~] „keresztbe véve fele a szentesi, fele a szegvári határba esik”; [1840~] Ha.

Adatközlők: Bora Jánosné (László Rozália) 51, Kázmér József 65, László Istvánné 92, Molnár László 72, Molnár Péter 81, Rádi Sándor 75 éves.

Gyűjtötte: Bácskai Erzsébet egy, hallgató és a szakköri tagok.

Nagynyomás, Lapistó, Fertő, Derekegyházi oldal

Nagynyomás: Nyomás-on; -rú, -rül; -ra; -i

Lapistó -n, -ba; -bú, -bül; -ra; -i

Fertő -n; -rú, -rül, -re; -i

Derekegyházi oldal: Déoldal -on, -rú, -rül, -ra, -i

1. **Lepényváró:** Lepényváró düllő. „Ott vót a Nyomás szélbe. A hajdani disznó meg birkajárás területérű az állatokat őrző pásztorok messze elláttak a város felé, és várták feleségeiket az ebéddel, ami gyakran lehetett lepény. Innen van a neve.” A düllő helyét csak kb. tudták megjelölni. A mostani utakkal nem azonosították.

2. **Nyomási:** Nagynyomási iskola Ép. Megszűnt.

3. **Zsódos düllő.** Ú. „Ebbe a düllőbe van a Zsódos-telep, gözmalom, téglagyár.”

4. **Vitális düllő** Ú. Tanyatulajdonosról.

5. **Német Szabó düllő:** Gránic düllő: Ú. „Német nevű szabómester műhelye a düllőút Szenmártonyi út felüli végibe vót.” A Gránic-tanyáról.

6. **Sós düllő:** Tancik düllő Ú. Tanyatulajdonosokról.

7. **Iskola düllő:** Hajdú Ignác dülleje: **Kocsis düllő** Ú. „A nyomási iskolához vitt ki a düllőút. Ebbe a düllőbe vót a Hajdú Ignác tanító tanyája, amelyik Kocsis-tanya vót. Házasság révén lett Hajdú Ignác-tanya.”

8. **Besenyőhalmi düllő:** Dancsó düllő: **Kozák köteles dülleje** Ú. „A Besenyőhalomnál kezdődik. Kozák még kötelesmester vót, kötélcsináló.”

9. **Bót düllő:** Szólát düllő: **Kis Miháj düllő** Ú. „A Dónáti útna vót egy bót, ott vót a Szólát-tanya is, a másik végibe még Kis Miháj tanyája.”

10. **Csárda düllő:** Varga Kis-csárda dülleje Ú. „A csárda a düllő Dónáti út végibe van. Varga Kisnek hívták a csárdást.”

11. **Farmészgye.** „A fődeket mészgye választotta el. A föld végibe vót a farmészgye. Ennek a farmészgyének fontos szerepe van, mer Nyomást még Lapistót választja el.”

12. Határ düllő: Rúzs Mónár düllő: Mátéfi düllő. Ú. „A határ-farmészgye mellett düllő” (lásd 11.).
13. Szürkelovas Rúzs Mónár-tanya Ta. „A gazda csak szürke lovakat tartott.”
14. Berceli-tanya Ta. Tulajdonosáról.
15. Zsódos-telep: Zsódos-malom. „Tulajdonosárú kapta a nevit, a Zsódos-családrú. Zsódos részvénytársaság vót. Odatartozott a téglagyár még a Hízlalda.”
16. Gúzs völgye: Gúzs-völgy. A név kihalt. „A Zsódoson kívül, az a lapáj, a Dónáti út mellett. Idésanyámtól hallottam, hogy sok kendért áztattak ott, azír hítták Gúzs-völgynek.” (Papp Imre).
17. Királysági: Orosházi: Fábíányi: Dónáti út Ú. „Most a Mágocsi úton járunk Orosházára. Mióta kiküszűntek.”
18. Szép Gáspár téglagyára. Megszűnt.
19. Tornyai-telep: Nyomási falu. „Tornyai földön épült a Dónáti út mellett egy úccasor. Mindégik sokáig 111. számú házként szerepelt.”
- 20—21—22. Mátéfi-tanyák Ta. „Nagygazdák vótak a Mátéfiak. Polgármestér s vót Mátéfi.”
23. Bazsó-tanya Ta
24. Lapistói megálló Ép. Vasúti megálló.
25. Református egyház tanyája Ta
26. Lapistói iskola Ép. Megszűnt.
27. Méntelep Ép.
28. [1840 *Ház utáni földek*]
29. Szigeti téglaháza. Ép. Megszűnt. „Jelős hej vót. Úgy alkudtak a részesékek (= aratók), hogy Szigetiig hozzák, mikor gyűttek haza hét végén.”
30. [1840 *Téglaház udvara*]
31. Kántor-halmi megálló. Ép. Vasúti megálló.
32. Kántor-halom [K ~; P *Kántor v. Sz. Mihály h.* (r. kath. kántor földje)]; 1840 *Sz. Mihály-halom*] Ha.
33. Fekete Márton-tanya Ta. Tulajdonosáról.
34. Dögtér: Sintértelep. „Elhullott állatok tetemeinek gyűjtőheje.”
35. Gujakút. Kút [1840 *Kis Szék*]. „Szikés legelő.”
36. Gyépmestéri düllő Ú. „Ott lakott a Sintértelepén a gyépmestér.”
37. Berkó düllő: Farkas düllő: Badár düllő Ú. „A düllőbeli tanyákrú.”
38. Kovács fijákerés düllő: Bajusztalan Cakó dülleje Ú. „Fijákerés vót, az vót a foglalkozása, Cakónak még nem nőtt bajusza.”
39. Zsódos düllő Ú. Tanyatulajdonosról.
40. Kósa düllő: Klájn (Klein) botos dülleje: Szijjártó düllő Ú. „A düllőbe lévő jelős tanyákrú.”
41. Bátori düllő Ú. „Bátorinak rostája vót, mikor még lóval nyomtattak. Ha hitták, mént rostálni. Erű vót nevezetős.”
42. Szilágyi-düllő: Dohányos Varga düllő Ú. „Dohányt termelt Varga.”
43. Körtvéjesi düllő Ú. „A tanya gazdája tanító vót.”
44. Nagy Imre düllő: Négyöles út Ú. „A többi düllő kétöles.”
45. Szent Mihályi-csatornák Csa. „Több ága van. Belvízlevezető árok.”
46. Szentmihályfalu [P. *Szt. Mihálytelek vagy Lapistó* (“régén elpusztult falu volt”)] „Hajdan község vót, a török hódoltság idején elpusztult.”
47. Sörös-tanya Ta. „Lapistó 49. számú tanya vót a Sörös úr tanyája. Erű vetté nevit a düllő. Csak valami hivatalnok lehetett, mert abba az időbe nagyon urazták.”
48. Sörös düllő: Sörös düllő Ú. lásd 47.

49. Pesti malom. „Égy pesti társaság malma vót.”
50. Pesti malom düllő: Nyomási kisút: Nagynyomási út: Dónáti kisút Ú. „Rákapcsolódik a Fertői fődes útra. Ezen is ki lehetett jutni Dónátra.”
51. Tari düllő Ú.
52. Égyfa. „Messzirű látható vót egy szilfa, ami mán rég nincs még, de az emberek tájékozódásul ma is használják.”
53. Zuhogó „A Fértő-csatorna magasabb szintjérű ömlik a víz a Kórógyba.”
54. Falábú Székéj tanyája Ta. Tulajdonosáról. „Fállábú vót a tanya gazdája.”
55. Csérnák-tanya Ta. Tulajdonosáról.
55. Csérnák-tanya Ta. Tulajdonosáról.
56. Csérnák düllő: Égyfa düllő Ú. „Csérnák nevű gazdákodórul, még az Égyfáná van a vége.”
57. Kis Rúzs Mónár-tanya Ta. „A fiú, a fiatal Rúzs Mónár tanyája.”
58. Tari-kastély: Tari-villa: Csérfészek: Halászbástya Ta. „Különc tulajdonosa vót a kéttornyú kastéjnak. A kastéj égy lehetetlen helyen létrehozott mesterséges halastócsoport közepibe állt. Lábánál csérek (vízimadarak) fészkeltek.”
59. Tari-halastavak T.
60. Tari-kútak Kút. „Három ártézi kút.”
61. Szőke-téglagyár Ép.
62. Szőke téglagyári düllő Ú. „Ebbe a düllőbe vót a Szőke téglagyár.”
63. Piti-tanyák. „Két Piti-tanya is vót itt.”
64. Fertői szélésút: Fertői nagyút Ú. „A szokásos düllőkné szélösebb út. Marhajtó út.”
65. Katolikus égyház tanyája Ta
66. Nagy Pál-tanya Ta. Tulajdonosáról.
67. Kálmán-tanyák Ta. „Több Kálmán-tanya vót a Kórógy-parton.”
68. Piponyahalom Ha [K~; P~ („rajta termett piponya nevű fütől”); 1840~]. „Mesterséges halom.”
69. Gránic-tanya Ta. Tulajdonosáról.
70. Kétszér Kovács düllő Ú. „A neve is még a foglalkozása is kovács vót. Itt vót a tanyája.”
71. Piponya düllő: Határ düllő Ú. „Több határrésztől elválasztja a Nyomást.”
72. Báró Sarkadi tanyája Ta. „A tanya gazdája lótenyésztő vót, és külföldön mint báró mutatkozott bē. Valaki ezt megtudta, oszt rajta maradt a báró.”
73. Bazsó-tanya Ta. Tulajdonosáról.
74. Piti düllő Ú. „Piti-tanyákról.”
75. Kutyanyak. „Kutyanyak alakot formál az égyik öntözőcsatorna, ezért a területét is így nevezték.”
76. Gözgépes Téli düllő: Kecse düllő Ú. „Téli először vett gözgépet Szentésen. A Kecse-tanya nagy fás tanya vót.”
77. Piócás Mf, l. „Mocsaras rész, ahol sok a pióca.”
78. Mátéfi düllő Ú. „A Mátéfi-tanyárú.”
79. Szarka-tanya Ta.
80. Hetes düllő Ú. „A hetes kilométernél kezdődik.”
81. Vas-kanyar: Mikec-kanyar. „A Mágocsi út és a Déoldali szélmalom-düllő által alkotott dērészög. A kanyar a nevit a közeli tanya tulajdonosárul kapta.”
82. Mátéfi-tanya: Ambrus-tanya Ta. „Mátéfi-tanya vót.”
83. Juhhodáj Ép.
84. Fűzfás Piti-tanya Ta. „Jelēs hej vót. Most buszállomás is van ott.”
85. Vajda-tanya: Balla-tanya Ta.

86. Bazsó-fődek sz.
87. Mágocsi út: Fertői út: Orosházi út Ú. „A 20-as évekbe kikövezték. Mellette épült a lapistói falu is.”
88. Kis út: Kisút düllő: Szélmalom düllő: Szélmalmi düllő Ú. „Kis út, mer kisebb, mint a tőle jobbra lévő Derékegyházi nagyút. A düllőbe vót egy szélmalom: Lévai malom.”
89. Vecseri Bálint tanyája Ta. „Volt tulajdonosáról.”
90. Krisztus düllő Ú. „Az út leágazásánál fölállított feszületről kapta a nevét. Ma a tangazdaság bójárata.”
91. Tízöles út: Lénia út: Derékegyházi szélés út: Nagy út Ú. „Földút Szentés és Derékegyháza között. Egyenés, mint a Lénia. Már nem tíz öl szélés.” (lásd 87.)
92. Dunaháti Vas-tanya Ta. „Égykori nagygazda nevére.”
93. Bérényi Antal tanyája Ta. „Az egykori városi főszámvévő tanyája vót.”
94. Piti düllő: Tábla düllő Ú. „A Mágocsi út (86) és az Iskola düllő (95) találkozási pontját köti össze a Szélmalom-düllővel (87). A Piti-tanyáról (83) kapta a nevét. Újabb neve a Tábla düllő: a Felszabadulás Téessze két művelési terület határán fekszik.”
95. Fűzfás Autóbusz megálló. „Az egykor ott lévő három fűzfárú. Fűzfás Pitinek hitták a közelbe lakó Piti Mihájt.”
96. Lami düllő: Iskola düllő Ú. „A közepe táján van az iskola és népház.”
97. Szilhalmi düllő: Székő düllő: Panyik düllő: Cuci düllő: Sarkadi düllő: Hetes düllő Ú. „A düllőbe van a Szilhalom, kifele ménen jobbra. A düllőút mentén lévő tanyákról. A Mágocsi út 7-es kilométerköje a kiindulási pontja.”
98. Sójom düllő: Csillag Lakos düllő: Puskás düllő: Dorogi düllő: Nyócas düllő Ú. „A Nyócas-düllő újabb elnevezés. A Mágocsi útból (86) ágazik ki a nyócas kilométerköjé.” A régi nevek egykori tanyatulajdonosokról.
99. Oncsa-telep: Lapistói Oncsa: Lapistói falu Bt. „A Mágocsi út (86) két oldalán elterülő tanyaközpont. 1942-be az Országos Nemzet- és Családvédelmi Alap (ONCSA) kezdett itt házakat építtetni sokgyerekű családoknak.”
100. Vót Mátéfi-malom: Mucsi-malom (lásd 101.)
101. Mátéfi düllő: Malom düllő: Mucsi düllő Ú. „A Mátéfiaknak malma vót ott a düllő elején, de ott vót a Mátéfi-tanya is, több mint 100 holddal. Később a malomnak Mucsi nevű tulajdonosa vót.”
102. Millom Szabó Ferenc-féle tanya Ta. „Égykori tulajdonosa igen híres és népszerű ember vót, aki nagyon sok mókás még huncutságos dolgokat követett el. Ma is mesélik, hogyan vendégelte még a cigányokat, és fürdette még a fináncokat.” (lásd Fertő tö.)
103. Cukor düllő Ú. „Az egykori nagygazda tanyatulajdonosról.”
104. Dunaháti Vas-tanya Ta. „A tesvérék tanyája.”
105. Nagy nyárf. „Igén vastag törzsű, magas nyárf, amely ma is katonai fixpontul szolgál.”
106. Vas-tanya Ta. „Égykori tulajdonosáról.”
107. Szédér-tanya Ta. „Égykori tulajdonosáról.”
108. Koszorús Vecseri tanyája Ta. tulajdonosáról.
109. Mucsi-kert ke. „Mucsi kertészé vót. Most a Május egy gyümölcsöse.”
110. Piti-tanya Ta. „Jelénlegi Tulajdonosáról.”
111. Cséprégi düllő Ú. „A Cukor-düllő (102) vonalának folytatásába húzódik.”
112. Slézingér-tanya: Kétszér Pap-tanya Ta. „Slézingér nevűnek vót itt a tanyája és gyümölcsöskertje. Utána Pap Lajosé lett, aki református pap vót: kétszér pap.”
113. Vajda István-féle tanya. Ta. „Gazdag ember vót.”

114. Szilhalom Ha [K~; P~ („szilfákról”)] „A halom a Tarka Székj István földjibe vót (tarka volt az arca). De Parti Székjnek is hitták, mert partos részén vót a tanyája.”

115. Dunaháti Vas István-féle tanya Ta. „Égykori tulajdonosáról.”

116. Száz-as-kút Kút. „Egízen új név. A Felsőzabadulás Técs területin egy száz férőhejes istállót ellátó kút megnevezésire szolgál.”

117. Bazsó Ferenc-féle tanya Ta. „Égykori tulajdonosáról.”

118. Lakos Sándor-féle tanya Ta. „Égykori tulajdonosáról.”

119. Déoldali iskola. „A Derékgyházi oldal iskolája”. Megszűnt.

120. Boldizsár-tanya Ta. „Égykori tulajdonosáról.”

121. Sarkadi-tanya Ta. „Égykori tulajdonosáról.”

122. Piti László-tanya Ta. „Jelölégi tulajdonosáról.”

123. Vót szélmalom. „Rég lebontották. Ma is tájékozódási pont.”

124. Héjja-tanya. Egykori tulajdonosáról. Lebontották.

125. Piti-tanya Ta. „Jelölégi tulajdonosáról.”

126. Szél-tanya Ta. „Jelölégi tulajdonosáról.”

127. Réktyés-tanya Ta. Egykori tulajdonosáról.

128. Bencsik Lajos-tanya Ta. „Jelölégi tulajdonosáról.”

129. Tót-tanya Ta. „Égykori tulajdonosáról. A Derékgyházi Állami Gazdaság részlegközpontja.”

130. Jákó-tanya Ta. „Égykori tulajdonosáról.”

131. Pataki-tanya Ta. „Égykori tulajdonosáról.”

132. Berkés-tanya Ta. „Égykori tulajdonosáról.”

133. Remzső-tanya Ta. „Égykori tulajdonosáról.”

134. Cuci-tanya Ta. „Égykori tulajdonosáról.”

135. Dunás-tanya: Fodor-tanya Ta. „Fodor haszonbérlo vót.”

136. Szél Imre tanyája Ta. „Égykori tulajdonosáról.”

137. Derékgyházi híd Híd. „A Kórógyon épült híd, Derékgyházi oldal és Derékgyháza között.”

138. Doszlop-tanya. Lebontották.

139. Remzső-tanya Ta.

140. Kucora-tanya Ta. „Jelölégi tulajdonosáról.”

141. Dunás-tanya Ta. Tulajdonosáról.

142. Mecs Balog Ferenc tanyája Ta. Tulajdonosáról.

143. Szamos-tanya Ta.

144. Doszlop-tanya. „Már csak a heje van még.”

145. Nagy Kovács Gergő-tanya: Pardi-tanya Ta. „Pardi Nagy Kovács Gergő unokája.”

146. Lami-tanya Ta.

147. Nagy Kovács Miháj-tanya Ta. Tulajdonosáról.

148. Mecs Sándor-féle tanya Ta. Tulajdonosáról.

Adatközlők: Banga Sándor 70, Csernák István 54, Katona K. István 57, Mészáros Péter Pálné (Kiss Julianna) 59, Molnár József 45, Piti István 54, Solti Antal 75, Szabó János 43, Váradi Ferenc 84, Vass Lajos 70, Vecseri Lajos 81 éves.

Gyűjtötte: Kispéter Zsuzsanna egy. hallg. és a szakköri tagok.

Dónát -on, -ba; -rű, -rűl; -ra; -i

Belső-Dónát: „Kórógy felüli rész. A Dónáti ormok osztják kétélfé.”

Külső: Külső-Dónát: „Az ormok is Külső-Dónát. Hivatalosan nem vót Belső-meg Külső-Dónát, csak számozás vót.”

1. **Görög düllő: Csemetekerti düllő Ú.** „Görög úrnak ott van a tanyája: Haristanya. A Haris-család görög származású kereskedő familia vót.”

2. **Hármas-határ.** „Az elnevezés onnan ered, hogy találkozik Dónát, Lapistó és Fábiány határa.”

3. **Dónáti megálló Vasúti megálló.**

4. **Pap-tanya Ta. Tulajdonosáról.** „Pap Imre tanyája” A néprajzgyűjtő Papp Imre tanyája.

5. **Pap Ferenc tanyája: Murányi-tanya.** Lebontották. Fontos tájékozási pont.

6. **Báró szikje l.** „A Fábiányi határút (7.) fábiányi oldalán vízenyős, szikés a föld. Ezt nevezték báró szikjének. Majzburg báró földje vót. Most a Kinizsi Tsz libát tart rajta.”

7. **Fábiányi határút: Báró fája Ú.** „Fábiányt még Dónátot választotta el. Az út északi oldalán fásor vót, csak úgy emlégették: a *Báró fája*, az utat is jelenthette. Majzburg Sándor földje szélbe vót. Az út két oldalán árok vót. Azt meg úgy emlegették: *Báró árka*. Történet is fűződik hozzá. Az árokba éccer cigányok teleltek ki, és télén kis rajkó született, akit a hóba fűdettek még. Báró Sanyi, báró Majzburg Sándor, észrevette, megsajnálta a kis purdét, majd bevitte a kastélyba egy kicsit megmelengetni. Az öreg dádé haragudott, mondván a kis rajkó elkényesedik. A báró pedig bevitte a kicsit Szentésre és megkéresztelte. A báró lett a keresztapja.”

8. **Kacska Pap tanyája: Félkező Pap tanyája: Pétér Sándor tanyája Ta.** „Pap Sándort az apja után nevezték Pétérnek, hogy megkülönböztessék a többi Pap Sándortól.”

9. **Váci örökösök farmészgyéje.** „Gyalog jártak rajta.”

10. **Pap István dülleje: Váci düllő Ú.** „A düllőút mellett lévő tanyába vót két nagy vastag akác, amejik fontos tájékozási pont vót. Gyakran emlégették két akác néven is.”

11. **Négyesi polgármester tanyája Ta. Tulajdonosáról.**

12. **Csúcs düllő: Csúcs-malom düllő Ú.** „A düllőút Kórógy felüli végibe van a malom.”

13. **Déló-tanya.** Lebontották. Most is ismert tájékozási pont.

14. **Débrőcenyi-tanya: Hajós-tanya Ta.** „Ismert és nevezetős tanya vót, mert a gazda Débrőcenyi apró állatokat tartott.”

15. **Molnai-tanya: Pétér Ernő-tanya Ta. Tulajdonosáról.**

16. **Csárda düllő Ú.** „A düllőút fábiányi végibe vót a Székő-csárda, amely egy oromra épült” (1.17.).

17. **Székő-csárda:** „Nincs már még. Kútesináló vagy Tallér Székő Lajosrú kapta a nevit. Székő híres vót énekhangjárú meg citérajátékárú.”

18. **Fekete János dülleje: Iskola düllő Ú.** „A düllő közepe táján van a Fekete-halom, és mellette Tési Fekete János tanyája. A düllőbe van a Külső-dónáti iskola.”

19. **Virágos düllő: Őze düllő: Szamosközi düllő: Sajtós düllő Ú.** „A düllőbe lévő tanyákrú.”

20. **Nádas-halom Ha** „Környike teli lőngénáddal. Nem lehet kiirtani.”

21. Váci örökösök tanyája: Ta. Nagy Mihály-tanya, Nagy Ferenc-tanya, Horzsá-tanya, Martók István-tanya.
22. Lovas-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
23. Cukermán-tanya: Péter Ernő-tanya. Lebontották.
24. Kámvási-tanya: Molnár János-tanya. Lebontották.
25. Virágos Kis Mihály-tanya: Török-tanya Ta.
26. Kalpagos-tanya: Török-tanya. Lebontották.
27. Erdőháti Imre-kút. Kút. „A tanyabú csak a kút maradt még.”
28. Sáfrány-tanya Ta. Tulajdonosáról.
29. Kappan Kanász-tanya. Lebontották. „A kappan nevet azért kapta a gazda, mer fiatal korába kosarat kapott egy lánytú, és akkor kijelentette, hogy csak akkor fog megnősülni, ha őt kéri még.”
30. Balog József-tanya. Lebontották.
31. Lovas-tanya. Lebontották.
32. Vajda-tanya. Lebontották.
33. Házverő Szabó Bálint-tanya: Szépe-tanya Ta.
34. Mátéfi-órom. „Mátéfi nagygazdárú kapta az orom a nevét. Ott van a földje még a tanyája.”
35. Mátéfi-tanya. Lebontották. Ismert tájékozódási pont.
36. Virágos-tanya Ta. „Ismert tájékozódási pont. Az elnök apjának a tanyája.” (Elnök: Virágos Kis István.)
37. Pap István-tanya. Lebontották.
38. Balog Lidi tanyája. Lebontották.
39. Sárdi-tanya. Lebontották.
40. Szamosközi-tanya. Lebontották.
41. Vig Farkas-tanya Ta. „Ismert tájékozódási pont.”
42. Balog-tanya — Cséntés-tanya. Ta. Tulajdonosairól.
43. Boros-tanya. Lebontották.
44. Csikós János-tanya. Lebontották.
45. Dömötör-tanya. Lebontották. „Fontos tájékozódási pont vót, még a környi-két is Dömötörnek nevezték.”
46. Székéj-tanya: Székéj-kút. „Miután lebontották a tanyát, a kút egy darabig még állt, és Székéj-kút néven emlégették.”
47. Rádi-tanya. Lebontották.
48. Ugrai János-tanya. Lebontották.
49. Tihanyi Lajos-tanya. Lebontották.
50. Csák Máté-tanya. Lebontották. „Ismert tájékozódási pont vót.”
51. Fekete-órom. „Fekete nevű nagygazdárú kapta a nevét a terület. Tési Fekete-nak ott vót a földje, tanyája.” (lásd 61.)
52. Fekete-halom Ha. „A halomról 4—6 kilométeres körzetbe szét lehet látni.”
53. Pap István gátja: Pap István hídja Híd. „Pap Istvánnak a Kórógy mind a két oldalán vót földje.”
54. Birkaszemű Pataki-istálló. Lebontották. Ismert tájékozódási pont.
55. Búsi Emília-tanya Ta. Tulajdonosáról.
56. özv. Vecseri Lászlóné tanyája Ta. „A tanya nevezetessége, hogy már 80 évvel ezelőtt is a tanya udvarán állt egy lámpaoszlop. Sokáig, mint a legmodérnabb tanyát ismerték.”
57. Vajda-tanya: Vajda-góré. „A tanya lebontás után még sokáig állt a góré, és ismert tájékozódási pont lett.”
58. Tihanyi-tanya. Lebontották.

59. Székěj-tanya: Horvát-tanya Ta.
60. Fekete Sándor tanyája. Lebontó félbe.
61. (Öreg) Fekete-tanya. „Tési Fekete János nagygazda vót. Ojan jó módú vót, hogy minden nap egy birkát vágatott ebédre. Éccér mikor a birkahúsos tarhonyát rátették a bográcsszékre, majd körülülték: a gazda, a bérésék, köztük a kanászgyerék is, éves közbe a gazda rászólt a gyerekekre, hogy húsát is egyen mán. Az még erre ríva fakadt, hogy tarhonyáját még nem is evett, csak húsát.”
62. Szél Gyula-tanya Ta.
63. Tihanyai Pál-tanya Ta.
64. Erdőháti Nagy Antal tanyája Ta.
65. Molnár-tanya: Kalmár Lidi tanyája Ta.
66. Kálmán Gergő új tanyája. Lebontották.
67. Vas Pál-tanya Ta.
68. Kőrészturni Tót Mihály-tanya: Szabó bába tanyája: Millom-tanya. Ta. „Millom Szabó Jóska ismert vót viselt dolgairól” (lásd *Lapistó* tő.).
69. Kámvási Dániel-tanya. Lebontották.
70. Páhi Sándor-tanya: Alamizsna Kis-tanya. Ta.
71. Böleskei Molnár-tanya. Lebontották.
72. Dallos Szilágyi János-tanya. Lebontották.
73. Pap tanító tanyája. Ta.
74. Kórógyparti iskola: Belső-dónáti iskola. Megszűnt.
75. Bazsó-tanyák. Lebontották. „Nevezetessége az egyik tanyának az vót, hogy hozzá tartozott a Srétér-kert.”
76. Géra-tanya: Géra-kút. „Nevezetessége az ártézi kút vót.”
77. Borbás-tanya Ta. „Az iskola közelibe, a Kórógy-parton.”
78. Földvári Nagy Antal-tanya. Lebontották.
79. Csífi-tanya: Szunyog Kanász-tanya. Ta.
80. Puluszkai-tanya. Ta.
81. Mágocsi határút Ú. „Dónátot elválasztja a mágocsi határtút.”
82. Döme-tanya Ta. „Ott van az iskola közelibe.”
83. Kis Rác-tanya Ta.
84. Kázmér-istálló. Lebontották. Fontos tájékoztató pont.
85. Paksi-tanya: Paksi Kőrészturni-istálló. „Csak egy istálló maradt még a tanya-épületekből.”
86. Váci János tanyája. Lebontották.
87. Farsang-tanya: Szögi-tanya: Szögi-tanya. Lebontották.
88. Csúcs-malom: Dónáti szélmalom. „A malomnak Csúcs Antal volt a gazdája. Később Kiráj Bandi lett. Az ötvenes évekbe még működött. Most műemlék. Igen elhanyagolt állapotba van.”
89. Somodi András tanyája: Téli-tanya. Lebontották.
90. Külső-dónáti iskola. Megszűnt.
91. Csúcs-tanya: Kiráj-tanya. Ta. „Ezén a földön épült a Dónáti malom.”
92. Sanci Rác-tanya: Szoboszlai Szabó-tanya. Ta. „A Május egy Téesz kisebb központja. Egy szegletes elmosódott sánc van ott. Kb. néhány hold sánccal vót körülvéve. A század elején a körvonalak jól látszottak. Ottan elsáncolták magukat a törökök elöl a magyarok. Dél felül természetszerűen elszigetelte a Kórógy, a Mágocsér. Menekülő hej vót a Sanci Rác-tanya. A török hódoltság alatt a Mágocsi család egyik leszármazottja földvárat építtetett, mejet sánccal vettek körül, és innen ered a „Sanci” név.” (Vecseri Lajos.)
93. Hegedűs-tanya: Madai-tanya. Lebontották.

94. Dēbrēcényi kovács tanyája. Ta. „Mestērsége vót kovács.”

95. Nagy János gátja: Dēbrēcényi kovács gátja. „Ez átjáró vót a Kórógyon. A közepin vót egy fűzfa áteresz.”

96. Kálmán-tanyák. Lebontották.

97. Kenéz-lapos Mf, sz.

98. Kenéz-tanya. Ta.

99. Támadás Imre tanyája. Lebontották.

100. Kővér Imre tanyája. Ta.

101. Dósai Molnár-tanya. Ta.

102. Rúzs Molnár-tanya. „Fontos tájékozódási pont vót. Nevezetessége, hogy gazdái kertészék vótak.”

103. Farkas Miháj tanyája. Lebontották.

104. Zsidó-tanya. Ta.

105. Vas Pál Bálint tanyája. Ta.

106. Vecseri Bálint tanyája. Ta.

107. Vas Sándor-híd. Híd. „A közeli Vas-tanyáról.”

108. Puskás-tanya: Várostanya. Ta. „Égykor Puskás Varga István tanyája vót, aki Szentēs városának ajándékozta.”

109. Aradi Flóri tanyája. Lebontották.

110. Kórógy-híd. Híd.

111. Mágocsi út. Ú.

112. Mágocs-ér. Csa.

A 113. számtól hivatalosan Derekegyházi oldal. Az öreg dónáti emberek viszont Dónát részének tekintették a Kórógyon túli területet, a Mágocsi úton túli részt is.

113. Mágocs-lapos. sz.

114. Józsa-tanya. Ta.

115. Jákó-tanya. Ta. „Egykori tulajdonosról.”

116. Homokbánya. „Új keletű elnevezés. A Május egy Téesz területin van.”

117. Kórógyparti düllő: Józsa düllő. Ú. „Szabálytalan vonalú düllő. A Mágocsi útnál kezdődik, a Kórógy-hídnál, és kivisz a derékegyházi és a mágocsi határ összesarkalásáig. A düllő alsó részit mondják inkább Józsa düllőnek, mert valamikor hat Józsa-tanya vót az út közelibe.”

118. Urbanyicki-tanya. „Egykori tulajdonosáról.”

119. Szűrszabó Nagy Imre féle-tanya. Kővér-tanya: Mérei-tanya. Lebontották. „Szűrszabó Nagy Imre olyan gazdag ember vót, hogy csak nábobként emlegették. Ő fúratta a felsőpárti Kispiacon az ártézi kútat. Szobrot is emeltetett magának a vásárheji úton.”

120. Józsa-tanya. Ta.

121. Rúzs Molnár-tanya. Ta.

122. Józsa-halom [P. Józsa-halom („Józsa család birtoka”): 1840 Dónáti halom]. „Erre itt mind Józsa-föld vót. A halmot a Derékegyházi Állami Gazdaság régén szét dúratta.”

123. Zsoldos-tanya. Ta. „Egykori tulajdonosáról.”

124. Kátai-tanya. Ta. „Ma a Derékegyházi Állami Gazdaság szőlőtermelési központja.”

125. Kórógyzug: „Kb. 1000 hold kimegy heggyre a Kórógyra és a mágocsi határra: olyan túrúszacskószertlen.” Vecseri Lajos elmondása szerint a Józsák és a Vecseriek már a múlt század első felében bírtak itt 500—500 hold földet: „A két

birtokon 6—6 tanya épült csoportosan. A birtokok széthulltak. Sok vót a gyerek. Az én édesapámnak is már csak 25 hold jutott. Tizenégyen vótak testvérek.”

126. Kongó: „Újabb elnevezés. A Körögyzug déli része a Derékgyházi ÁG-hoz tartozik, és már régóta ezt a területet így nevezik. Talaja homokos, laza, szőlőt termelnek benne.”

127. Csúcs-tanya: Cirbus-tanya: Cirbus-fa. „Nagy kiterjedésű Csúcs-földek voltak, Cirbus haszonbérlelként bírta a tanyát. A Cirbus-fa tájékozódási pontul szolgáló nagy nyárfa. A tanyát lebontották, de a nyárfa megmaradt.”

128. Hidas Vecseri tanyája. Ta. „A Körögy hídja mellett épült a tanya.”

Dónáti tanyák helyjelölés nélkül:

Banga János tanya; Baranyi József-tanya; Váci-tanya; Döbrécei-tanya; Faragó-tanya; Farkas-tanya; Bojda tanya; Fekete Imre-féle tanya; Félegyházi Török Imre-tanya; Füst-tanya; özv. Péter Sándorné tanyája; Gréci-tanya; Kis Pékes-tanya; Kovács András-tanya; Váci örökös-tanya; Kovács Balázs tanyája; Kovács István tanyája; Kotymán-tanya; Kövér Kis-tanya; László-tanya; Német Imre tanyája; Pardi-tanya; Pója-tanya; Pósa-tanya; Szabó István-tanya; Székéj János tanyája; Virágos Kis Miháj tanyája; Székéj László tanyája; Kovácsné tanyája; Székéj Miháj-tanya; Székéj-tanya; Dömsödi-tanya; Tihanyi kistanya; Vecseri-tanya; Zsoldos Imre féle-tanya.

Adatközlők: Papp Imre 72, Dösa Molnár 72, Rácz Antal 82, özv. Kovács Sándorné Böleskei Molnár Klára 83, Erdőháti Imre 57 éves.

Gyűjtötte: Németh Anikó egy. hallgató és a szakköri tagok.

*Szentlászló, Vekerhát, Vekerzug, Kaján,
Ecser: Belső-, Külső-Ecser, Veresgyháza*

Szentlászló -ba, -(o)n; -bú, -búl; -rú, -rül; -ba; -i

Vekerhát -on; -rú, rül; -ra; -i

Vekerzug -ba; -bú, -búl; -ba; -i

Kaján -ba, -on; -bú, -búl, -rú, -rül; -ba, -ra; -i

Ecser-én, -be; -bú, -búl, -rú, rül; -be, -re; -i

Veresgyháza -n; -rú, -rül, -ra; -házi

1. Felső-vekeri csatornaör ház. Ép.
2. [1840 *Répáshalom*]. Kihalt név.
3. Csekő Antal tanyája. Ta. Tulajdonosáról.
4. Csérnus düllő. Ú. A Csérnus tanyáról
5. D. Kis-tanya. Ta.
6. Daróci-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
7. Varga Béla-tanya. Ta.
8. Daránszki-tanya. Ta.

9. Piti-düllő. Ú.
10. Piti-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
11. Csúcs Károly-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
12. Balogi nemzetes tanyája. Ta.
13. Erdőháti Nagy Antal tanyája. Ta.
14. Búséri-gát. Ú. „A 40-es évek elején, a vizes évekbe feltöltötték.”
15. Rúzs Molnár Lajos tanyája. Lebontották.
16. Szentandrás út. Ú. „Békésszentandrásra vivő út.”
17. Belső-ecseri iskola és gazdakör heje.
18. Őcsödi út: Telefonos út. Ú. „A Szarvasi kövesúttól kivisz a Felső-vekeri csatornaórházig. Régén Őcsödi útnak is mondták.”
19. Cserebökényi-csatorna [K~] Csa.
20. Ecséri templomrom: Ecséri pusztatemplom [1840 *Ecséri templom omladéka*]. „A templom közelibe találtak egyszer egy kőkecskét. A paraszt borona nehezíken használta. A dobálásba szétesett, oszt rengeteg píz vót benne. Még is gazdagodott belül.”
21. Termál Tévesz üzemegysége. „Vecseri ügyvéd tanyája vót. Itt épült egy sor ház is, még gazdasági létesítmények.”
22. Kis Imre-féle híd. Híd. „A mellette lévő tanyáról.”
23. Számél-düllő. Ú. „A Számél-tanyáról.”
24. Számél-híd. Híd. „A Számél-tanya a híd mellett vót.”
25. Utásház. Ép.
26. Dēbrēcényi-csatorna. [K~] Csa.
27. Mucsihát kövesút: Epērjesi bēkötőút. Ú. „A múltba fődút vót. Erő ágaztak le a düllőutak.”
28. Köveshalom. Ha. „Kiemelkedő kisebb domb, rengeteg kövel és csonttal. Innen a neve.”
29. Józan Molnár-tanya. Lebontották. „Fontos tájékozódási pont vót.”
30. Józan Molnár düllő. Ú.
31. Köveshalmi düllő: Fodor düllő. Ú. „A düllő keresztül szeli Köveshalmot. A Szarvasi úti felibe még Fodor-tanya vót.”
32. Füst-tanya. Ta. „Valamikor ez is Földvári-birtok vót.”
33. Vecseri-düllő. Ú.
34. Ecséri-csatorna [K~] Csa.
35. Kotlafejű Vecseri tanyája. Lebontották.
36. Kulcsár-malom: Kulcsár-kovácsműhej: Pengő kovács. „Régén nincs még.”
37. Szólát düllő. Ú. „Régén Szólát-fődek vótak mellette.”
38. Dēbrēcényi-tanya. Ta. „A Termálé az is. Gazdagok vótak a Dēbrēcényiek. Több Dēbrēcényi-tanya vót a közelbe.”
39. Régi iskola. „Még a 20-as évek végén lebontották. Már csak egy kis rom található a helyin. A földterületét mégis így nevezik.”
40. Földvári-tanyák. „Ez egy nagyobb terület neve. Vót vagy 3—4 Földvári-tanya egymás közelibe. Mégvan még a Sánta Földvári-tanya, még a Földvári Sándoré.”
41. Fodor-tanya: Fodor-fődek. „Nagygazda tanyája vót.”
42. Vecseri-csárda: Vecseri-malom: Vecseri-nádas. „Semmí nincs belül, talán az ártízi kút még a nádas. Az ártízi kútból előtörő göldgázzal hajtotta a motoros malmot Vecseri Lajos.”
43. Bubla-tanya. Lebontották.
44. Ecsérréti-csatorna [K~; 1840 *Ecséri rét*] Csa.

45. Rekettyés—pankotai-csatorna [K ~] Csa.
46. Kajáni-temetőhalom. „Ezt is mondják Köveshalomnak is. Itt is vótak ásatások.”
47. Iboja-tanyák. Ta. „Mégvan mind a kettő: a Jánosé még az Antalé is.”
48. Pataki András tanyája. Ta. „A gazdája lakik benne.”
49. Meszēs Sarkadi tanyája. Ta. „Ennek a Sarkadinak Szentēsēn mészkereskedése vót.”
50. Dēbrēcēnyi-düllő. Ű. „A Dēbrēcēnyi-tanyárúl.”
51. Sziki düllő. Ű. „A körülötte lévő szikēs legelőröl.”
52. Bubla düllő. Ű. „A düllőbe vót a Bubla pap tanyája.”
53. László Lajos bácsi düllő. Ű. „Ott vót valahun a tanyája is László Lajosnak.”
54. Székēj düllő. Ű.
55. Fodor düllő. Ű. „Talán a fēlső részibe vót ēgy Fodor-tanya.”
56. Dóci düllő Ű.
57. Híd. Híd. „Csak így emlégetik. Ott a Csurgóná.”
58. Dóci-tanya. Ta.
59. Sarkadi Nagy Bálint tanyája. Ta.
60. Aradi Ignác tanyája. Ta.
61. Dömsödi híd. Híd. „A vekērzugi ódalon ott vannak a Dömsödi-tanyák.”
62. Kajánújfalu belterület. „A fēlszabadulás után épült. Pankota tovább építi.”
63. Pintér-tanya. Ta. „Gyümölcsös vót a tanya körül.”
64. Sós-kert. „A tanya nincs még. Sós vót a tulajdonosa, és a tanyához nagy kert tartozott. Ezt a területēt hívják Sós-kertnek.”
65. Dömsödi-tanyák. „Csak a nevük létezik.”
66. Fazēkas kovács műheje. Ta.
67. Tót-csárda: Borák János tanyája. Ta. „Rēgēn csárda vót.”
68. Héja-tanya: Fazēkas-tanya: Vērēs-tanya: Boros-tanya. Ta. „Most munkásszállás, üzemi konyha, kultúrház. Boros csak rövid ideig lakott benne ebbe a rēndszērbe.”
69. Szerelēmőd. „Olyan rossz főd, hogy szerelēmből sē kell sēnkinek.”
70. Kajáni iskola. Ép.
71. Bivajos düllő: Zsódos düllő. Ű. „Ez vót a major gazdasági célokra használt düllője.”
72. Éksztza düllő: Zsódos düllő. Ű. „Ezēn a düllön Zsódos autōsvendēgei és sētakocsik jártak. Ezért nevezte a nép éksztzának.”
73. Zsódosmajor: Vekērzugi központ. „Zsódosnak két majorja is vót itt ēgymás közeli. A nagyobbik Pankota ēgyik központja.”
74. Űj istálló: Nyárfás istálló. „Pankota építette.”
75. Nemēt-tanya. Ta. „Ártēzi kútas nagy tanya vót.”
76. [1840 *Rekettyēs oldal*]. Ismerik, de nem használják.
77. Ihász-tanyák. „Két Ihász-tanya vót ēgymáshoz közel. Ihász patikusé vót.”
78. Blājēr-tanya. Lebontották. „Nagy tanya vót. Blējēr szentēsi gabonakereskedőé vót.”
79. Kis Gergēj-tanya. Lebontották.
80. Kis Gergēj híd: Szunyi híd. Híd. „Szunyi lakott a Kis Gergēj-tanyába.”
81. Kis-erdő: Ágashalom [K: *Ágashalom*]. Az 1940-es években itt ásták ki a híres szkíta sírt: a halom lejtőjében, művelt területen.
82. Kopaszi Vilma kis tanyája: Graff-tanya. Lebontották.
83. Graff düllő Ű. „A Graff-tanyákról kapta a nevīt.”
84. Graff nagy tanyája. Ta. „Kopaszi-birtok vót ez is.”

85. Fekete-halom: Kopaszi-halom. Ha. [K *Fekete-halom*; 1840 *Fekete-halom*]. „Kopaszi földbe vót.”
86. Szél-tanya. „Nincs még. Fontos, nagy tanya vót.”
87. Mikec-halom. Ha. [K ~; 1840 *Nagykoszorús*]. „A Mikec-halmon vót Szomorú Mikec tanyája. Két Mikec-tanya is vót ezen a dombvonulaton.”
88. [1840 *Kiskoszorús*.] A Nagy- és Kiskoszorús név kihalt.
89. Szép Pataki Lajos tanyája. „Nincs még.”
90. Vörös-halom: Vörös-halom. Ha. [K ~; P. *Veres v. Vér h.* („ide temették a csatába elesetteket”); 1840 *Vereshalom*]
91. Kovács-tanya. Ta. „Nagy tanya vót. Csak a lakóépület van még.”
92. Kun doktor tanyája. Ta.
93. Dunaháti Vas-tanya. Ta. „Pankotác.”
94. Pataki-tanyák. Ta. „Az egyik még megvan.”
95. Pataki düllő. Ú.
96. Piti kisasszony tanyája: Bugyi-tanya. Ta. „Legutóbb Bugyi doktor birtoka vót. Most a Pankotai Állami Gazdaság szerviz állomása.”
97. Kettős-halom. Ha, sz. „Két egymás mellett kialakított mestérséges domb. Művelt terület.”
98. Csérnus-tanya. „Nincs még. A tájékozódásba fontos tanya vót.”
99. Borák híd Híd. „Borák utász tanyája melletti híd.”
100. Útásház: Borák-tanya. Ta. „Borák utász lakott benne.”
101. Vajda düllő. Ú.
102. Bérkéc-düllő. Ú.
103. Mészáros Bérkéc Antal tanyája. Ta.
104. Aradi-tanyák. „Több Aradi-tanya vót az Aradi út mellett.”
105. Református egyház tanyája. Ta. „Hajdan az egyházé vót a birtok.”
106. Takács Lajos-tanya: Lakos József-tanya. Ta.
107. Kunus András-tanya. Ta.
108. Vekér-csárda: Szégi-csárda. Ta. „Hírös csárda vót.”
109. Aradi-kéreszt, Ke. „Talán valamelyik Aradi-család állíttatta.”
110. Vekérháti iskola és kör. Ép.
111. Aradi út. Ú. „A Nagy-Aradi út egy szakasza. Aradi nevű tanyák is vannak az út mellett.”
112. Vajda-tanyák. Ta. „Három is van egymás közelibe.”
113. Kis düllő. Ú. „Nevét méretéről kapta, mer nem ért ki a fábiáni útig, mint a többi düllő.”
114. Kuka Mácsai düllő. Ú. „A süketnéma Mácsait úgy különböztették meg a testvéreitől.”
115. Vajda düllő. „A Kuka Mácsai düllő folytatása.”
116. Mátéfi-malom. Ép.
117. Tárkány-tanya. Ta. Tulajdonosáról. Az Árpád Tsz egyik alközpontja.
118. Buzi-halom, s, sz. Mesterséges domb volt. A helyét is Buzi halomnak nevezik.
119. Fekete düllő: Malom düllő: Tárkány düllő. Ú. „Az út végén vót a Mátéfi-malom. Fekete, Tárkány: jelés tanyákról. Ebben a düllőben vót dr. Fekete állatorvos majorja.”
120. Kunus-tanya. Ta. „Állítólag ez vót az első tanya ezen a vidéken.”
121. (Öreg) Dömsödi-tanya. „Öreg-tanya. A Dömsödi család régebbi tanyája.”
122. Dömsödi-tanya. Ta. „A Dömsödi család újabb tanyája.”
123. Jordán-tanya. Ta. Tulajdonosáról.

124. Olá düllő: Oláj düllő. Ú. A düllőben lévő Oláh-tanyáról.
125. Pataki-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
126. Ullár düllő Ú. Ullár-tanyáról.
127. Ullár-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
128. Vajda-tanya. Ta.
129. Egyház tanyája. Ta. „Az Ullár-düllőbe lévő tanya, amelyik a katolikus egyházé volt.”
130. Olá-tanya: Oláj-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
131. [K. Majorföld]
132. Vajda-tanya. Ta.
133. Határút. Ú. Szentlászló és Fábiánsebestyén határán haladó út.
134. Szentlászló: Szentlászlófalu. „Az egykori Szentlászlófalu helye, a török-dúlás idején pusztult el.”
135. Üvegház. Ép. „Az Árpád Tsz szentlászlói irodáját és a mellette lévő üvegházak területét nevezi így a lakosság, mert itt volt a környéken először üvegház.”
135. Bagojvár. „Régóta romos épület, amelyben emberöltő óta csak bagjok és különböző madarak tanyáznak.”
136. Pógár-tanya. Ta. „Pógár nevű tulajdonosáról.”
137. Udvardi-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
138. Mészáros-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
139. Szőke-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
140. Mészáros düllő. Ú. „A Mészáros család tanyája van a düllőút elején.”
141. Rác-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
142. Vas András tanyája. Ta. Tulajdonosáról.
143. Bartus-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
144. Halom düllő: Kis-halami düllő: Szabó Pál dülleje. Ú. „A düllő elején, a szentmártonyi útnál van egy jelentéktelen halom. A düllőbe van Szabó Pál tanyája.”
145. Mónár-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
146. Pásztor düllő. „A düllőbe levő Pásztor-tanyáról.”
147. Pásztor-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
148. Varga Kis-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
149. Kökény-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
150. Határhalom. Fábiánsebestyén és Szentlászló határán lévő halom.
151. Lakos-kút. „Hajdan még állatitásra is használt tanyai kút volt. Nincs már meg, csak az idősek emlégetik a hejét, mint tájékozódási pontot.”
152. Lénár-tanya. Ta. Lénárd tulajdonosról.
153. Kúti-Bérény-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
154. Uradalmi karám. „Az egykori karám hejit ma is így ismerik a tanyavilág azon környékének lakói.”
155. Besenyő-halom. Ha. [K ~; 1840 ~]. Mesterséges domb. A tanyaiak hite szerint besenyők laktak a vidéken, és ők hordták össze a dombot. lásd *Szentlászló története*.
156. Kis-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
157. Valkai-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
158. Székely-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
159. Nemes-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
160. Négyöles út. Ú. „Nevit négyölnyi szélességű kapta. Észak-déli irányba szeli át a szentlászlói határt.”
161. Lakos-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
162. Kánvási-tanya. Ta. Tulajdonosáról.

163. Gál-tanya Ta. Tulajdonosáról.

164. Pap-tanya. Ta. Tulajdonosáról.

165. Besenyő düllő: Kis Bálint düllő. Ú. „Besenyő düllő, mer a Besenyő-halom-nál kezdődik. Ritkán említik Kis Bálint düllőnek is.”

166. Tihanyi-tanya. Ta. Tulajdonosáról.

167. Horvát-tanya. Ta. Tulajdonosáról.

168. Hajdú-tanya. Ta. Tulajdonosáról.

Helymegjelölés nélküli tanyák: Árgyellán Miháj-tanya, (Dr.) Barta-tanya, Bérényi-tanya, Bognár-tanya, Búzás Lajos tanyája, Cakó-tanya, Dallos Szilágyi-tanya, Dragon-tanya, Gránic-tanya, Gujás-tanyák, Gút Pintér-tanya, Héjja-tanya, Holup malmos-tanya, Kanászné-tanya, Kútas-tanya, Pataki Gyula tanyája, (Traktoros) Pap-tanya, Péter Ernő-tanyák, Rúzs-Mónár-tanya, Szabó Miháj tanyája, Szabics József-tanya, Szép Bálint-tanya, Szilágyi-tanya, Szilávik Miháj tanyája, Szűrszabó-tanya, Tokaji-tanya, Török csárdás tanyája, Török Imre-tanya, Udvardi-tanya, (Bürradrágos) Zsoldos tanyája.

Adatközlők: Bálint József 58, Borák János, Borák Jánosné, Dömsödi Ferenc 78, Fazekas Sándor 62, Földvári Sándorné 48, Füstí Molnár István 56, Mészáros Berkecz Antal 60, Mikulai Jenő 72, Pap Sándorné Dunaháti Tóth Zsuzsanna 69, Pálkövi Pál 55, Pataki András 62, Pataki Andrásné 57, Szalontai János 47, Szamosközi István 50, Török Sándor 63 éves.

Gyűjtötték: Horváth Mária Judit, Juhász János, Pelle Ilona egy. hallgatók és a szakkörösök.

Kistőke, Nagytőke, Bökény, Jaksor, Zalota, Tehenes, Kőkényzug

Kistőke: -n, -be; -bű, -bül, -rű, -rül; -re; -i

Nagytőke: -n; -rű, -rül; -re; -i

Bökény: Bökény: -be, -én; -bű, bül; -be, -re; -t

Jaksor: -on, -ba; -bű, -bül; -ba, -ra

Zalota: -n; -rű, -rül; -ra; -i

Tehenes: -be; -bű, -bül, -be; -i

Kőkényzug: -ba; -bű, bül; -ba; -i

1. [1840 Jaksor-lapos]

2. Kőkényzug. „Körözs árterület. Kőkénnyel van teli.”

3. Hürkéc-tanya. Ta. „Két Hürkéc-tanya is vót a düllőbe. Szenmártonyiak vótak. A jaksori gazdák 80%-a szenmártonyi vót.”

4. Hürkéc-düllő Ú. „A Hürkéc-tanyáról.”

5. Iriszló. „Körözs árterület. Sok ló pusztult el itt, mikor még lóval vontatták a hajókat fél a Tiszán. Beledültek a sárba, ott maradtak.”

6. Tetűhát. „A gáton belül van. Valamikor halászkok gunyhói még hasító gunyhók vótak itt. Sok kúdústetű terem rajta. A féljáróját Tetű-rompá-nak mondják.”

7. Patkó-Körözs. Hótt-Körözs. Alakjáról.

8—9. Tehenes. Belső-Tehenes: Külső-Tehenes. (lásd Tehenes története.) „A Körözs ártere. A szabájozáskor vágták ketté, így lett Belső- még Külső-Tehenes.

Ebbe a századba már a környékeliek kaszálója vót, a szénakaszálás után még legelő. A kistőkei Balog Ferenc, a közelbe vót a tanyája, uralta a Tehenést, neki térképe is vót rulla. Nem a sajátja vót, csak tavaszi kaszáló árveréskor Balog intézte az ügyeket. Jelős vót emiatt, mindenki tudta a tanyáját." lásd 24.

10. Tüzkövesi düllő: Szilák düllő: Ú. „A Tüzkövesi őrházná kezdődik, még három Szilák-tanya van a düllőbe.”

11. Tüzkövesi gátőrház [K ~] Ép.

12. Tüzkövesi-halom [P ~ („sok tüzkövet találtak ott”); 1840 ~]. A Tüzkövesi-halom környékét a Körös szabályozása, a gátépítés átformálta.

13. Jaksori-csatorna [K ~; 1840 *Jaksor ere*] Csa.

14. [1834 *Jaksor-halom*].

15. Csiga [K *Csigaér*; 1840 ~]. „Lécsapolt csatorna. Körbe ülik a tanyák. A bökényi tanyák egyharmada a Csiga partjára épült.”

16. Sebők-tanya. Ta. Tulajdonosáról. „Jelős tanya vót. Sebőknek ojan 50—60 holdnyi földje lehetett. Kis- még középbirtokosok laktak a Bökénybe. Az 500 holdnyi területen 30—35 tanya épült.”

17. [1840 *Csigafok*]

18. [1840 *Dinnyés-tó*]

19. Tőkefok [K ~; 1840 ~] Csa.

20. Duzzasztó. Ép.

21. Jaksori határdüllő. Ú. „Kistőkét és Jaksort választja el.”

22. [1840 *Magos-Zalota*; P. „Zalota vagy komisszárius hát („zavaros időben mēnhelyül szolgált”). Ismerik, de nem használják.

23. Bökényi-rév: Bökényi-komp. „A 70-es évek végén megszűnt. Halálra ítélték a bökényi tanyákat. Valamikor mozgalmas élet vót itt.”

25. Balog Ferenc tanyája. Ta. „Jelős tanya vót” lásd 8—9.

26. Szégi-düllő Ú. „A Szelevényi út még a Körözs-gát közötti szakasz: a gát felüli végibe van a Szégi-tanya.”

27. Bökényi-csárda. Megszűnt.

28. Zalotai kör. Megszűnt.

29. Zalotai iskola. Megszűnt.

30. Szédér düllő. Ú. „Szédér földbirtokosról.”

31. Szédérmajor: Szédér. „A majorba ártézi kút vót. A kútból előtörő földgázzal világítottak a kastéjba.” A tanyában a PÁG juhászata van.

32. Szégi-tanya Ta. Tulajdonosról.

33. [1840 *Nagy-Zalota*] lásd 22.

34. Keskényéri-csatorna [K ~] Csa.

35. Gójáséri-csatorna [K ~] Csa.

36. Zalotai őrház [K ~] Ép.

37. Őrház düllő. Ú. „A Zalotai őrházrú kapta a nevit.”

38. Halász düllő: Piti düllő. Ú. „Tanyatulajdonosokrú nevezték el. A Szélés út felüli végibe van két Halász-tanya, még ott van a Piti-tanya is.”

39. Nagy-Halász. „Halász nagy tanyája vót.” Lebontották. lásd 38.

40. Piti-tanya. Lebontották.

41. Kis-Halászl Lebontották lásd 38.

42. Rókás [1840 *Nagy Rókás*.] „Karácsonytelek felső véginé van a kezdete. A terület felszíne, ojan mēterés réteg agyagos szik, alatta homok. Ebbe ássa bē a róka magát. Két-három kijárata is van.” A név kihalóban van.

43. Rókáséri-csatorna [K ~] Csa.

44. Kerekháti-csatorna [K ~] Csa.

45. Váci-düllő Ú. Tanyatulajdonosról.
46. [1840 *Rókás Sziget*]
47. Szabó botosok föggye. sz.
48. [K *Rókásalji ág*] Csa.
49. Mees Mari düllő: Szabó botosok dülleje. Ú. Tanyatulajdonosokról.
50. Hajdú Ignác tanyája. Ta. Tulajdonosról.
51. Váci-tanya. Ta. „Tulajdonosról. A PÁG nagytőkei üzemegységének központja lett.
52. Sváb birtokos föggye. „A Horti-rendszerbe kiosztották 2 holdjával. Fizettek is érte. Úgy mondták, hogy *nőpofázz fődek*. Csillagszálót építettek rá: négy oszlopra tetőt, szárbú, szalmábú. Ódala nem vót. Négyen-öten összefogtak, kútat ástak, aztán közösen használták. Néhány tanya is épült. Szentésrű nehéz vót művelni.”
53. Sváb düllő: Szőke düllő: Szecső düllő. Ú. „A Szelevényi úti végibe vót a Sváb-föld, a Szélés út félülibe még a Szőke-tanya.”
54. Szőke-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
55. [1840 *Szászsziget*]
56. Sárközi-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
57. Tarhoséri-csatorna [K~] Csa.
58. Szászéri-csatorna [K~] Csa.
59. Szász-halom: Szőke-halom Ha. [K *Százhalom*; 1840~]. „Szőke Sándor föggyibe esett a halom.”
60. Pétér-tanyák: Pétér. „Pétér nevű tulajdonosnak két tanyája vót egymás mellett. Egy ideig Pankota [PÁG] használta, aztán lebontotta a 70-es évekbe.”
61. Pétér Ernő tanyája. Ta. „A Nagytőkei megálló mellett van.”
62. Határút. Ú. „A szentési és a szemártonyi határt választja el.”
63. Koplándi-tanya—Karácsonytelek. Ta. Tulajdonosáról (lásd 81.)
64. Pataki-tanya—Karácsonytelek. Ta. Tulajdonosáról (lásd. 81.)
65. Tőkei temető. Te. „A felszabadulás után épült falu temetője. Még most is sokan otthon, Szentésen temetkeznek.”
66. Nagytőkei iskola. Ép.
67. Vecseri Sándor tanyája. Ta.
68. Nagytőkei állomás. Ép.
69. Karácsonytelki düllő: Kis köves út: Bekötőút. Ú. „Karácsonytelkét ketté szeli az út. Még ki nem kövezték, főleg így nevezték. Bekötőút, mer összeköti a Szelevényi utat a szemártonyival.”
70. Nagytőkei bekötőút. Ú. „A Nagytőkei állomás és a szemártonyi út közötti szakasz.”
71. Csúcs Károly-tanya: Kalinyin. Ta. „A nagytőkei téesz egyik központja.”
72. Karácsonytelki-csatorna. [K~] Csa.
73. Tőkei csatornaörház. Ép. A Tőke-ér partján.
74. Kővágó-tanya. Ta. Tulajdonosáról.
75. Piti-tanya. Ta. „A gazdálkodó Piti családnak három tanyája is vót a környéken. Most a Kalinyiné [= Kalinyin Tsz.].
76. Nagytőkei kocsmá. Ép.
77. Sarkadi-tanya: Karácsonytelek. Ta. Tulajdonosáról (lásd. 81.)
78. Aradi út: Szélés út. Ú. „Állítólag Aradtú Bécsig vezet” (lásd Tőke története).
79. Falu: Tőke. „A felszabadulás után épült a falu. 1952-be vált önálló községgé.”
80. Tési csárda: Lakos-csárda. „Régén megszűnt.”
81. Csárda düllő: Pusztai düllő: Gyermán düllő. Ú. „A Tési csárdáná van az

egyik vége, a másik még a Pusztai tanyaá. A Pusztai-fődet Gyérmán birta (=bérrelte)."

82. Karácsonytelek. [P. *Karácsonytelek*: 1840 *Karácson Telke*] Ds, sz, l. „Ezén a magos parton kb. 6 tanya vót 1950-ig. A nagytőkei békötőút építésekor, a 40-es évek elején, a földmunkák végzése közbe a munkások régi fal- és sírmaradványokra bukkantak. A Koplándi-tanya (63.) virágoskertjében is ástak ki sirt. A tanya háta mögött is talajszineződés látszott szántáskor. Ásott is itt a szentési múzeum. Karácsonytelek nyugati csücskin, a Lakatos-tanya (83.) tanyaépületének keleti részében régi épület téglamaradványaira találtak. A kertben is ásáskor mindég kerültek elő tégladarabok” (Molnár László).

83. Lakatos-tanya: Karácsonytelek. Ta. Tulajdonosáról.

84. Dömötör-tanya: Karácsonytelek. „Nincs már még. A konyha ajja kongott. Kiásták. Agyaggal kivert falú méj pince vót alatta. A Dömötör-földbe homokbánya is vót. Ott is találtak csontvázakat.”

85. Tési malom. „Szélmalom vót. Már régén nem működik.”

86. Kanász-tanya. Ta. Tulajdonosról. „Kanász Antal gazdálkodó vót.”

87. Kanász düllő. Ú. Tanyatulajdonosról.

88. Tőkeéri-csatorna. [K ~; P. *Rác-ér*; 1840 *Tőke-ér*] Csa. A rácok „...Bő-kény felől a sok rablott prédával haza felé indultak, a pusztai tőkei templomhoz közel megtámadták (a magyarok) és az úgynevezett Tőkei érnek szorították, mely ér máig is viseli a Rác-ér nevet...” Pkr. (lásd *Tőke* története).

89. Tőkei-halom: Kanász-halom. Ha. [K. tévesen: Jámber-halom; P. *Kápolnás vagy Rác-halom* („hajdan kis kápolna állott rajta”) 1840 R. *Tőke halom*] lásd 99. „Rác—Tőke-halom. Az sosé vót Jámber-halom. Kanász-halumnak mondták, meri Kanász Antal fögyibe vót.” „...a meghalt rácokat a Kápolnás-halom alá temették, mely halmot Rác-Tőkének neveztek el” Pkr. (lásd *Tőke* története).

90. Dömsödi-tanya. Ta. Tulajdonosáról.

91. Dömsödi düllő. Ú. Tanyatulajdonosról.

92. Szikháti-csatorna [K ~] Csa.

93. Szikháti út. Ú. „Az út a Szelevényi úttól a kistőkei határon át visz a Tőkeéri csatornaórházig.”

94. Jámber düllő: Novák düllő. Ú. „A jámbori megállóig visz. Ott van a Novák-tanya.”

95. Novák-tanya. Ta. Tulajdonosáról.

96. Jámberhalmi megálló. Ép. Vasúti megálló.

97. Szikhát [K ~ *Székhát*] l. „Nagy kiterjedésű legelőből kiemelkedő terület. Külügozott fehér szik, vakszik.”

98. Zsódos-halastó. T. „A Zsódos család halastava vót. A tó mégvan. Nem gon-dozzák.”

99. Görbeéri-csatorna [K ~] Csa.

100. [P. *Kettőshalom* „a monda szerint egyikbe törökök, másikban keresztyén holttestek vannak eltemetve”]: 1840 *Kettőshalom* (lásd *Tőke* tő)]. Szántó, megművelt terület. A név kihalt.

101. Felső-Önesi-csatorna. [K ~; 1840 *Önes*.] Csa.

102. Kürti-tanya. Ta. „Az Árpád Téesz egyik üzemegysége.”

103. Kürti düllő: Határ düllő. Ú. „A Szelevényi út mellett, a düllőút kiindulásána van a Kürti-tanya (l. 101.). Az önállósult Nagytőke határdülleje.”

104. Dinnyés-halom [1840 ~] Ha.

105. [1840 *Dinnyés Sziget*]. A név kihalt. A legöregebbek emlékeztek rá, de nem használják.

106. Csurgó. [K Csurgóéri-csatorna.] l. „A körülötte lévő kaszálót is úgy hívják, Csurgó.”

107. Fehér szélmalom: Dobos-szélmalom. „Mindég fehérre vót meszelve.”

108. Ullár-tanya. Ta. „Ullár papé vót.”

109. Homokos düllő: Ullár düllő. Ú. „Az Ullár-tanyáról.”

110. [P. Dánháza, hajdan Daniháza („Dániel nevű birtokosról”) lásd Tőke tö]

111. Ollai-tanya. Ta. Tulajdonosáról.

112. Kistőkei megálló. Ép. Vasúti megálló.

113. Kamocsai-gyép. „Ma is legelő.”

114. Jámbor-halom. Ha. [K~; P~] („birtokosa nevérol”); [1840 Tőke-halom].

115. Vecseri-tanya. Ta. Tulajdonosáról.

116. Iskola düllő: Szilágyi düllő. Ú. „Ebbe a düllőbe van a Kistőkei iskola.”

117. Tót Gergő-tanya. Ta. „Jelős tanya. Ásatások is fojtak ott.”

118. Dóci-csatorna [K~] Csa.

119. Kistőkei iskola. Megszűnt.

120. Tari-tanya: Pankotai ÁG kistőkei üzemegysége. Ta.

121. Tari düllő. Ú. „A Tari-tanyáról.”

122. Alsó-Öneséri-csatorna [K~; 1840 Önes]. Csa.

123. [1840 Hosszúhát.] „Partos rész.” A név kihalt.

124. Csordás-tanya: Csordás Rúzs Mónár-tanya. Ta. „Jelős tanya vót.”

125. Csordás Rúzs Mónár düllő: Pintér düllő. Ú. Tanyatulajdonosokról.

126. Tőkeéri-csatorna. [K~; P Rácz-ér; 1840 Tőke-ér] Csa. A rácsokat „...a tőkei érnek szorították mej ér máig is viseli a Rácz ér nevet...” (Pkr.; lásd Tőke tö.)

127. Kőteleki-csatorna. [K~] Csa.

128. Kútéri-csatorna. [K~] Csa.

129. Nagypaté düllő. Ú. „A Nagyhégyi Nagypaté út fojtatása.”

130. Félkezű Vecseri-tanya. Ta.

131. Kispaté düllő. Ú. „A Nagyhégyi Kispaté út fojtatása.”

132. Vekér-csárda: Szégi-csárda. [K Veker-csárda; 1840 Veker csárda, Korcsma föld].

133. Pokomándi-tanya. Ta. „Szembe vele a Pokomándi-nyárfa vót.” „Ezen két fehér nyárt (Populus alba) 1810-ben ültette Jurenák József szentesi földbirtokos. Azóta a két fa 1,40 m magasságig összenőtt s kerülete 7,44 m., átm. 2,37” (N. I. 299.).

134. Vekér-lapos [K~; 1840~]. „A Vekér-lapos nem hivatalos név. Kb. Kistőke egytől ötvenig tartó tanyszámig nevezték így.”

135. Pataki düllő. Ú. A Pataki-tanyáról.

136. Laposi Pataki-tanya. „A laposba vót a tanyája.”

137. Kolbász Hajdú düllő. Ú. „A Kolbász Hajdú tanyáról.”

138. Kolbász Hajdú-tanya. Ta.

139. Kistőkei négyöles út: Ficsor düllő. Ú. „Ez a földút a szemmártonyi úttól kivisz a Szíkháti útig” (lásd 93.).

Adatközlők: Bazsó János 70, Détár László 72, Farkas László 28, Keresztes Antal 70, Kóvágó Mihály 70, Lajos József 35, Ollai Mátyás 72, Polgár József 89, Széll Ferenc 40, Vida Szűcs Sándor 68, Zsíros István 73 éves.

Gyűjtötték: Dóczy Erzsébet egy. hallgató és a szakkörösök.

Pankota: -ra; -(á)n; -rú, -rül; -i

Mucsihát: -ra; -on; -rú, -rül; -i

Eperjes: -re; -én; -rű, -rül; -i

Királyság, Nagykirályság: -ra, -ba; -on, -ba; -rú, -rül, -bú, -húl; -i

1. **Kirájsági halom: Sipos-halom.** Ha. [K. *Sipos-halom*; P. *Királysági halom* („elpusztult falu telkén”); 1840~]
2. **Szénácki-tanya.** Ta. „Mestér embert neveltek a gyerekeikből. Iparosok lettek: kovács, bognár. Nagy szó vót, akkor az nem vót szokás.”
3. **Büséri-csatorna.** Csa.
4. **Mucsihátí kishatárút.** Ú.
5. **Dömsödi-tanyák.** Ta. „Dömsödi-testvérek laknak két tanyában is.”
6. [1840 *Laponyag halom*] Nincs meg.
7. **Mucsihát-Körögyi-csatorna.** Csa.
8. **Jurinákmajor.** „Most is megvan.”
9. **Vindicsmajor.** „A két major gazdái rokonok vótak.”
10. **Aradi Kálmán tanyája.** „A tájékozódásba fontos vót.”
11. **Pankotai négyöles út: Terehalmi út.** Ú. „Mind a két nevit használják.”
12. **Mucsihátí iskola.** Megszűnt.
13. **Mucsihátí négyöles út: Eperjesi bekötőút.** Ú.
14. **Héja-tanya.** Ta.
15. **Eperjesszéli iskola és olvasóköri.** „A Vadásztársaságé lett.”
16. **Pankotai csatornaórház.** Ép.
17. **Kálmán-szélmalom.** Lebontották. „Kálmán Imréje vót.”
18. **Régi bót.** „Az új bót most vele átellenbe van.”
19. **Héja düllő.** Ú. „A Héja-tanyárú.”
20. **Ispán Dancsó-tanya.** Lebontották. „Ispán Dancsónak nevezték, mert ispán vót az uradalomba, meg több Dancsó vót a környékén. Így különböztették meg: Ispán Dancsó, Jurinák Dancsó (Jurinák földet bérelt), Vörös Dancsó (vörös vót, mint a róka) Égett Dancsó (égett, sebhejes vót).
21. **Szarvák düllő.** Ú.
22. **Zsarkókúti csatorna.** Csa.
23. **Békési út.** Ú. [K~; 1840~]
24. **Liba Horvát Ignác tanyája.** Lebontották.
25. **Pankotai halom.** [P~ („régí falu telkén”); 1840~] Nincs meg.
26. **Iskola düllő.** Ú. „A Mucsihátí iskola melletti düllő.”
27. **Eperjesi határ düllő.** Ú.
28. **Halász Miháj tanyája.** Ta. „Itt alakult meg a Pankotai Állami Gazdaság a felszabadulás után.”
29. **Sós Pál tanyája.** Ta. „Juhászat van benne.”
30. **Sós Pál düllő.** Ú.
31. **Zsarkókúti düllő.** Ú.
32. **Kanász düllő.** Ú. „A Békési úthoz közel van a Kanász-tanya.”
33. **Marhahajtó út: Sēprūhalmi út.** Ú. „Átszeli Nagykirájságot. A Sēprūhalom mellett megy el. Régén Marhahajtó útnak is mondták.”
34. **Kis Nyemec düllő.** Nincs meg.

35. Kacska Mónár düllő: Nemes düllő. Nincs meg.
36. Ispán Dancsó düllő. Nincs meg.
37. Sēprūhalmi Szabó tanyája. Lebontották.
38. Sēprū-halom. Ha. „Valamikor csak sēprūfū termett rajta.”
39. Kishatár út. „Elszántották régén. Kirájságot és Nagykirájságot választotta el.”
40. Iskola düllő. Ú. „A nagykirájsági iskola mögötti düllő.”
41. Kirájsági iskola, gazdakör. Megszűnt.
42. Alsó düllő: Vērrasztó düllő. Felszántották.
43. Gádorosi kövesút. Ú.
44. Dēmētēr-tanya. Lebontották.
45. Vērrasztó-tanya. Lebontották.
46. Vecseri Miklós tanyája. Ta.
47. Almáskert. Ke. „özv. Cukor Emilné földjibe telepítették az almafákat. A Derékgyházi ÁG-é most.”

Adatközlők: Bartucz Antal 91, Dömsödi Rozália 65, Dömsödi Etelka 69, Pásztor János 65 éves.

1. A földrajzi nevek gyűjtésének, ellenőrzésének és közzétételének kézikönyve Bp., 1978.
2. A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára I—II—III. Bp., 1967. 1970. 1976. Főszerk. Benkő Lóránd.
3. BARTA LÁSZLÓ: A szentesi örökváltság. Szeged, 1979.
4. BARTA—PÁHI: Szentes utcanévei, Szeged, 1980. (Csongrád megyei könyvtári füzetek 10—12.)
5. BÁLINT SÁNDOR: A néprajzi kutatás Csongrád megyében. Szeged, 1964.
6. BLAZOVICH LÁSZLÓ: A Körös—Tisza—Maros köz középkori településrendje. Békéscsaba—Szeged, 1985.
7. Csongrád Vármegye Bp., Szent István évében. Szerk.: Csíkvári Antal.
8. EPERJESSY KÁLMÁN: A magyar falu története. Bp., 1966.
9. FÉNYES ELEK: Magyarország geographiai szótára IV. k. 1851.
10. GYÖRFFY ISTVÁN: Magyar falu, magyar ház. Bp., 1943.
11. GYÖRFFY GYÖRGY: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza. Bp., 1963.
12. HEGEDŰS KATALIN: Jelentés a Szentes-besenyőhalmi ásatásról (Csongrád megyei könyvtári füzetek 8.) Szeged, 1977.
13. HADROVICS LÁSZLÓ: Történelem és művelődés a földrajzi nevekben. Nyelvőr 1964. 3. sz.
14. HEFTY GYULA ANDOR: A térszinformák nevei a magyar népnyelvben. Nyelvészeti füzetek. Bp., 1912.
15. KÁLMÁN BÉLA: A nevek világa. Bp., 1967.
16. Képek Csongrád megye történetéből. Szerkesztette: NÉMETH ISTVÁN és VÁRHELYI FLÓRIÁN. 1963.
17. KISS LAJOS: Földrajzi nevek etimológiai szótára. Bp., 1980.
18. KOVALOVSKAI JÚLIA: Régészeti adatok Szentes környékének település történetéhez. Régészeti füzetek 5. 1957.
19. LŐRINCZE LAJOS: Földrajzi neveink élete. Bp., 1947.
20. Magyar néprajzi lexikon I—VI. Bp. 1977—1982. Főszerk.: ORTUTAY GYULA.
21. NYÍRI ANTAL: A kihaló szentesi víziélet néprajzi és népnyelvi maradványai. Szeged, 1948. Szentes régi arculata (A honismereti napok előadásai 1977). Szeged, 1979.
22. PESTY FRIGYES: Helységnévtár. Népünk és Nyelvünk 7—9 füzet. Szeged, 1929. Szerk.: BIBÓ ISTVÁN
23. Petrák krónika. Kézirat. Magántulajdon.
24. RUZS MOLNÁR IMRE: Szentes város határa 60 évvel ezelőtt. Kézirat.
25. SIMA LÁSZLÓ: Szentes város története. Szentes, 1914. I. k. Szentes rendezett tanácsú város története II. Kézirat — Szentesi Levéltár.
26. Somogy megye földrajzi nevei. Bp., 1974. Szerk.: PAPP LÁSZLÓ és VÉGH JÓZSEF
27. SZABÓ T. ATTILA: Nép és nyelv. Bukarest, 1980.
28. SZŰCS SÁNDOR: Régi magyar vízvilág. Bp., 1977.
29. Szentes. Szerkesztette: NAGY IMRE. 1928.
30. VÉGH JÓZSEF: A földrajzi nevek gyűjtésének jelentősége és módszere. Útmutató. Budapesti Néprajzi Múzeum Adattára.
31. ZSILINSZKY MIHÁLY: Csongrád vármegye története. Bp., 1897. I—II—III. k.

Rövidítések
A forrásmunkák rövidítése

ÁMTF.	=GYÖRFFY GYÖRGY: Az Árpádkori Magyarország történeti földrajza
B. L.	=Barta László—Páhi Ferenc: Szentes utcanévei
CSVM.	=Csongrád Vármegye
1840	=Szentes Városa egész határának térképe 1840 (Szentesi Levéltár)
H. GY.	=Hefty Gyula Andor: A térszinformák nevei... (5. Nr. 2.)
K.	=Kataszteri térkép
K. J.	=Kovalovszki Júlia: Régészeti adatok Szentes környékének település történetéhez
MNL.	=Magyar néprajzi lexikon
N. I.	=Szentes. Szerkesztette: Nagy Imre
Ny. A.	=Nyíri Antal: A kihalt szentesi víziólet néprajzi és néprajzi maradványai
P.	=Pesty Frigyes
Pkr.	=Petrák krónika
S. L. I. lj.	=Sima László: Szentes története I. kötet,
lj.	=lábjegyzet, II. k.
TESZ.	=A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára
Zs. M.	=Zsilinszky Mihály: Csongrádvármegye története

Egyéb rövidítések

Á	=árok	S	=sor (utcasor)
Csa	=csatorna	Sp	=sportlétesítmény
Ds	=dombos	U, Ú	=utca, út
Ép	=épület, építmény	Ur	=utcarész
Ha	=halom	Vr	=Városrész
Ke	=kereszt	Z	=zug
Lt	=lakótelep	e	=erdő
Mf	=mélyfekvésű	ke	=kert
Ta	=tanya	l	=legelő
Te	=temető	s	=sík
Té	=tér	sz	=szántó
T	=tó	sző	=szőlő

Fényképek jegyzéke

A felvételeket Vigh László (Kosztai József Múzeum Szentes) készítette

1. Vámház (Bikaakol)	24
2. Szent Vendel szobor	29
3. Ecséri templomrom	41

Térképek jegyzéke

1. sz. térkép: Szentes és környéke (1784-es katonai térkép alapján)	11
2. sz. térkép: Szabad Szentes városa belső telkének eredeti térképe 1840	12
3. sz. térkép: Szentes város belsőségének átnézeti vázlatrajza 1895	13
4. sz. térkép: Szentes városrésznevek	14
5. sz. térkép: Szentes városa egész határának térképe 1840	15
6—7. sz. térkép: Az elpusztult települések térképe Szentes határában és a határrésznevek (melléklet)	
8. sz. térkép: Hékd, Nagyhegy	17
9. sz. térkép: Kisdomb, Nagydomb	19
10. sz. térkép: Alsórét, Felsőrét	22
11. sz. térkép: Bödi rév, Vámház (Bikaakol)	23
12. sz. térkép: Bőd	25
13. sz. térkép: Pönköchát, Várhát	26
14. sz. térkép: Berek, Bereklapos, Berekhát	27
15. sz. térkép: Szent Vendel szobor helye	28
16. sz. térkép: Lörinchát (Sajt), Bánomhát	30
17. sz. térkép: Nagynyomás, Lapistó, Fertő, Derekegyházi oldal	32
18. sz. térkép: Nyomás, Lepényváró dűlő	33
19. sz. térkép: Szentmihályfalva	34
20. sz. térkép: Donáttornya, Dónáthalom	36
21. sz. térkép: Dónát	37
22. sz. térkép: Veker melletti határrészek	38
23. sz. térkép: Szentlászló falu, Besenyőhalom	39
24. sz. térkép: Ecseri templom helye, Rekettyés, Kis-Koszorús, Nagy-koszorús	42
25. sz. térkép: A tőkei határ és Bökény	44
26. sz. térkép: Tőke, Magyaradi út	45
27. sz. térkép: Rác-Tőkehalom, Tőkehalom	46
28. sz. térkép: Dánháza	48
29. sz. térkép: Bökény, Zalota	49
30. sz. térkép: Pankota, Mucsihát, Eperjes, Nagykirályság, Királyság	50
31. sz. térkép: Királyság	51
32. sz. térkép: Belterület (melléklet)	
33. sz. térkép: Külterület (melléklet)	

A névmutató családneveinek írásában kétféle szempont érvényesül: a köznyelvi, kiejtés szerinti és a családnevek hagyományos írásmódja. Hagyományos formában szerepelnek a jeles emberekről elnevezett utcák nevei: pl. Kossuth, Desseffy, Wesselényi vagy a szentesi Mátéffy Ferenc.

A külterületi nevekben viszont a kiejtés szerinti írásmód érvényesül: pl. Mátéfi-tanya, Cucitanya, Táci-tanya stb.

A két — vagy több tagú családnevek között vannak olyanok, amelyeknek az első tagja ragadványnév. Névmutatói besorolásuk a családnév szerint történt, és a ragadványnév zárójelbe került: pl. (Bajusztalan) Cakó düleje név a c betűnél található. Az állandósult több tagú családnevek az első tag szerint szerepelnek a névmutatóban: pl. a Rúzs Molnár az *r*-nél, Dócsai Molnár a *d*-nél stb.

Ady Endre u. 57/92
(Bárá Harrucker u.)
(Felsőpiac u.)
Alamizsna Kis-tanya = Páhi Sándor-tanya 82/70
Alkotmány u. 64/285
(Kép u.)
Almád vize = Kurca 21
Almáskert 95/47
Alsó-csordásjárás = Csordajárás 28, 31, 74/21
Alsó dűlő 75/70
Alsó dűlő 95/42
(Verrasztó dűlő)
Alsó-Öneséri-csatorna 43, 93/121
(Önes)
Alsópárt 9, 10, 16
Alsópárti református temető 65/299
(Alsó temető)
Alsó-piac u. = József Attila u. 61/213
Alsórét 16, 21—27, 69
Alsóréti főcsatorna 71/61
Alsóréti iskola 71/80
Alsóréti óvoda = Mátéffy utcai óvoda 57/88
Alsóréti-újtelep 16, 56/77
(Hámán Kató u.) 9, 55/58
(Burián Lajos u.) 56/67
(Sallai Imre u.) 56/66
(Zolnay Károly u.) 56/65
(Dr. Lakos Imre u.) 56/64
(Balogh János u.) 56/63
(Dr. Mátéffy Ferenc u.) 57/78
(Sarkadi Nagy Mihály u.) 57/89
(Hegedűs László u.) 57/107
(Kurca sor) 57/90
Alsó-sziget = Kis-Tisza-sziget 70/55
Alsó-temető = Alsópárti református
temető 65/299
Alsó-temető u. = Béke u. 65/298

Ambrus-tanya = Mátéfi-tanya 77/82
Andrássy u. = Bacsó Béla u. 62/214
Angyal u. = Mátyás király út 64/286
Angyal u. + Nagyvölgyparti u. = Temető u.
Antal-tó 69/14
Aradi Ignác tanyája 86/60
Aradi Flóri tanyája 83/109
Aradi Kálmán tanyája 94/10
Aradi-kereszt 87/109
Aradi-tanyák 87/104
Aradi út 87/111
Aradi út 46, 91/77
(Széles út)
Arany János u. 58/114
(Bartha János u.)
(Serkocsa u.)
Aranykalász étterem 59/149
(Toklász)
(Kalász)
Arany-sziget = Vajda-telep 65/309
Apponyi tér = Marx tér 59/147
Apponyi tér = Koszta József u. 60/188
Aulich Lajos u. = Sárospart 54/16
Áchim András u. 62/223
(Vas u.)
(Kertész u. + Nagyág köz)
Ágas-halom = Kiserdő 43, 86/81
Ákácfa sor 65/307
Állomás 59/138
Árgyellán Mihály-tanya 89
Ármentesítő Társulat 58/126
Április 4. u. 53/3
(Oncsa)
Árpád u. = Kobozó-telep 64/282, 64/273
Árpád utcai Óvoda 64/261
(Kiséri katolikus iskola)

Árvai Bálint u. 55/40
 (Cika u.)
 (Cicatricis u.)
 (Munkás-telep)
 Babós-tanya 72/116
 Babós u. 55/32
 Badár-bolt 54/27
 Badár-dűlő = Berkő dűlő 76/37
 Badár-tanya 74/60
 Bacsó Béla u. 62/214
 (Andrássy u.)
 (Csillag u.)
 (GELKA utcája)
 Bagolyvár 88/135
 Bajcsy-Zsilinszky Endre u. 58/117
 (Horthy Miklós u.)
 (Kunszentmártoni u.)
 (Serkocsa u.)
 Balla-tanya = Vajda-tanya 77/85
 Balog-féle nagyfa 68/25
 Bali Sári dűlő 70/49
 (Hajóállomási dűlő)
 Bali Sári hid 54/21
 (Rúzs Molnár hid)
 (Rúzs Molnár lejáró)
 Bali Sári-kocsma 54/28
 (Kemencés kocsma)
 Bali-tanya 70/37
 Balog Ferenc tanyája 90/24
 Balogi nemzeti tanyája 85/12
 Balogh János u. = Alsóréti-Újtelep 56/63
 Balog József-tanya 81/30
 Balog Lidi tanyája 81/38
 Balog-tanya 81/42
 (Csentes-tanya)
 Banga János-tanya 84
 Baranyi József-tanya 84
 Baranyai-tanya 72/94
 BARNEVÁL = Baromfifeldolgozó 60/181
 Baromfifeldolgozó 60/181
 (BARNEVÁL)
 (BOV)
 (Csirkegyár)
 Barta-tanya 89
 Bartha János u. = Arany János u. 58/114
 Batthyány u. 56/61
 (Görgös u.)
 Baross u. 59/150
 (Fő utca)
 Bartus tanya 88/143
 Bazsó Ferenc-féle-tanya
 Bazsó-földek 78/86
 Bazsó-tanyák 82/75
 Bazsó-tanya 76/23
 Bazsó-tanya 77/73
 Bánomhát 30, 73/13
 (Ház utáni földek)
 Bánomhát rakodó 73/9
 Bánomhát temető 73/7, 30
 Bálint u. = Mátyás király út 62/231
 Bálint u. 56/69
 (Kisgörgös u.)

Bárkai dűlő = Zsup-szigeti dűlő 72/91
 Bárkai tanya 72/95
 Báró árka 80/7
 Báró fája 80/7
 Báró szikla 80/6
 Báthori u. 65/297
 (Gógány kereszt u.)
 Batori dűlő 76/41
 Bekerítő ér = Klauzál u. + Budai Nagy A. u. +
 Kisér u. 9, 10, 20, 59/144, 62/227, 62/224
 Bekötő út = Karácsonyteleki dűlő 91/68
 Beloiannisz u. 61/209
 (Szent Imre herceg u.)
 (Horváth Gyula u.)
 (Vásárhelyi u.)
 (Gimnázium u.)
 Belső-Dónát 36, 80
 Belső-donáti iskola = Körögyparti iskola 36,
 80, 82/74
 Belső-Ecsér 84
 Belső-ecseri iskola és gazdakör helye 85/17
 Belső-Nyomás 31
 Belső-Tehenes 89/8—9
 Bem. u. = Sítér 63/243
 Benesik Lajos-tanya 79/128
 Benzinkút 65/310
 Berceli-tanya 76/14
 Bercsenyi u. 55/36
 (Hajnal u.)
 Berek 16, 27, 31, 73
 Berek alja 75/71
 Berekhat 16, 27, 30—31, 73
 Berekhat Állami Általános Iskola 66/325
 (Berekhati iskola)
 Berekhati dűlő = Határút 74/31
 Berekhati iskola = Berekhati Állami Általános
 Iskola 66/325
 Berekhati megálló 66/319
 Berekklapos 16, 28, 30—31, 73
 Berényi Antal tanyája 78/93
 Berényi-malom = Gyulavári-malom 54/20
 Berényi-szőlő 68/24
 (Csífi-féle szőlő)
 Berényi-tanya 88/153
 (Kúti)
 Berényi-tanya 89
 Berkec dűlő 87/107
 Berkes-tanya 79/132
 Berki bolt 74/45
 Berki csárda romjai 75/65
 Berki dűlő 72/105
 Berki-gát = Bürkös-gát 28, 73/1
 Berki hid 72/106
 Berki iskola 74/52
 Berki négyöles út
 (Négyöles út) 72/92
 Berki széles út 74/29
 Berki szőlők 27
 Berki út = Bürkös-gát 28, 73/1
 Berkő dűlő 76/37
 (Farkas dűlő)
 (Badár dűlő)
 Berezvai-tanya 71/83

- Besenyő-dűlő 89/165
(Kis Bálint dűlő)
Besenyő-halom 40, 88/155
Besenyőhalmi dűlő 75/8
(Dancsó dűlő)
(Kozák köteles dűleje)
Besenyő-pusztá 47
Béke u. = Zrínyi u. 62/217
Béke u. = Alsó-temető u. 65/298
Békési út 94/23
Béládi-malom 65/311
Béládi u. 59/145
Bihari-tanya 72/108
Bikaakol 23, 67/5
(Vámház)
Bíróház 60/191
Bivalyos dűlő 86/71
(Zsoldos dűlő)
Blájer-tanya 86/78
Boeska u. 58/135
(Kígyó u.)
Bodor dűlő = Várfoke dűlő 69/28
Bodor híd = Zuhogói híd 70/34
Bodor-tanya 70/31
Bogarasi szőlő 18
Bogár köz = Fogoly u. 61/205
Bogár köz = Szabadság tér 61/205
Bogárzó l. Szabadság tér 61/205
Bogár-zug l. Szabadság tér 61/205
Bognár-tanya 89
Bojda-tanya 84
Bóka-tanya 74/42
Boldizsár-tanya 79/120
Bolt dűlő 75/9
(Szólát dűlő)
(Kis Mihály dűlő)
Borák híd 87/99
Borák János tanyája = Tót-csárda 86/67
Borbás-tanya 82/77
Boros Sámuel u. 9, 55/31
(Kurcaparti u.)
(Gróf Tisza István u.)
Boros-tanya 81/43
Boros-tanya = Héja-tanya 86/68
Boros u. = Hajdu Lajos u. 59/154
BOV = Baromfifeldolgozó 60/181
Borza u. 55/50
(Kis u. + Nyíri u.)
Bódi rév 18, 23, 25, 70/42
(Böldi rév)
(Hajóállomás)
Böleskei Molnár-tanya 82/71
Böldi rév = Bódi rév 18, 23, 25, 70/42
Bökény 16, 43, 47, 89
Bökényi csárda 90/26
Bökényi komp = Bökényi rév 90/23
Bökényi rév 90/23
(Bökényi komp)
Bubla dűlő 86/52
Bubla tanya 85/43
Bubik dűlő = Cuci dűlő 74/36
Bubik-tanya 74/48
Bubori-tanya 72/112
Bubori-tanya 73/16
Budai Nagy Antal u. 62/227
(Simonyi Ernő u.)
(Kisvölgy köz)
(Kisvölgy alj) 9
(Bekerítő ér) 9, 10
Bugyi-ház 58/112
Bugyi-tanya 72/103
Bugyi-tanya = Piti kisasszony tanyája 87/96
Bugyi-tanya 72/96
Burián Lajos u. = Alsóréti-Újtelep 56/67, 56/77
(Heltai Ferenc n.)
Bús Emilia-tanya 81/55
Búzás Lajos tanyája 89
Buzi-halom 87/118
Bürrös gát 28, 73/1
(Berki-gát)
(Stammer-gát)
(Berki út)
Bürrös-gát = Mentő u. 62/235
Bürrös u. = Mentő u. 62/235
Büséri-csatorna 94/3
Büséri-gát 85/14
Cakó-tanya 89
(Bajusztalan) Cakó dűleje = Kovács fiákeres
dűlő 76/38
Cenhus = Szentés 8
Cédrus u. 54/4
Céhház u. 57/100
Cédulaház = Mázsaház 59/148
Cicatricis u. = Árvai Bálint u. 55/40
Cigányiskola 61/201
(Öregiskola)
Cigány sor = Sopron sor 63/250
Cika u. = Árvai Bálint u. 55/40
Cirbus-fa = Csücs-tanya 84/127
Cirbus-tanya = Csücs-tanya 84/127
Cuci dűlő 74/36
(Bubik dűlő)
Cuci dűlő = Szilhalmi dűlő 78/97
Cuci-tanya 74/26
(Vén legény tanyája)
Cuci-tanya 79/134
Cukerman-tanya 81/23
(Péter Ernő-tanya)
Cukor dűlő 78/103
Csaba u. 65/308
Csák Máté-tanya 81/50
Csárda dűlő 75/10
(Varga Kis-csárda dűleje)
(Lepényváró dűlő) 31
Csárda dűlő 80/16
Csárda dűlő 91/80
(Pusztai dűlő)
(Gyermán dűlő)
Csekő Antal tanyája 84/3
Csendőrlaktanya = Fegyveres Erők
Klubja 59/142
Cserebökény 16, 47
Cserebökényi-csatorna 85/19
Csere-Szentlászló 39, 47
Cserna-ház 60/185

- Csernák dűlő 77/56
 (Egyfa dűlő)
 Csernák-tanya 77/55
 Csernus dűlő 84/4
 Csernus-tanya 74/37
 (Veszélka-tanya)
 Csernus-tanya 87/98
 Cséte-tanya 69/15
 Csentes-tanya = Balog-tanya 81/42
 Csérfészek = Tari-kastély 77/58
 Csepregi dűlő 78/111
 Csiga 90/15
 (Csigaér)
 Csigaér = Csiga 90/15
 Csiga-fok 90/17
 Csífi-féle szőlő = Berényi-szőlő 68/24
 Csífi-tanya 82/79
 (Szunyog Kanász-tanya)
 Csikós János-tanya 81/44
 Csillag u. = Bacsó Béla u. 9, 64/268, 62/214
 (Csillag köz)
 Csillag köz = Csillag u. 64/268
 Csirkegyár = Baromfifeldolgozó 60/181
 Csongrádi út 70/50
 Csongrádi út = Felszabadulás útja 56/62
 Csordajárás 28, 31, 74/21
 (Alsó-csordajárás)
 Csorda kihajtó út 73/2
 Csorda-kút 73/20
 (Gulya-kút)
 Csordás-tanya 93/123
 (Csordás Rúzs Molnár-tanya)
 Csücs dűlő 80/12
 (Csücs-malom dűlő)
 Csücs-malom 82/88
 (Dónáti szélmalom)
 Csücs-malom dűlő = Csücs dűlő 80/12
 Csücs Károly-tanya 85/11
 Csücs Károly-tanya 91/70
 Csücs-tanya 84/127
 (Círbus-tanya)
 (Círbus-fa)
 Csücs-tanya 82/91
 (Király-tanya)
 Csuka-tanya 74/41
 Csukás 21, 71/75
 Csukás-rompa 71/73
 Csurgó 93/105
 (Csurgóéri-csatorna)
 Csurgóéri csatorna = Csurgó 93/105
 Csűrhejárás 74/27
 Csűrhejárás 68/17
 (Nyomás)
 Damjanich-laktanya 55/44
 (Huszár-laktanya)
 Damjanich János u. 54/9
 (Hékédi sor)
 Damjanich utcai Általános Iskola 54/10
 (Hékédi iskola)
 Dancsháza 47
 Dancsik dűlő 74/33
 (Sajtós dűlő)
 Dancsik-tanya 72/109
 Dancsik-tanya 73/11
 Dancsik-tanya 74/46
 Dancsó dűlő = Besenyőhalmi dűlő 75/8
 (Ispán) Dancsó dűlő 95/36
 (Ispán) Dancsó-tanya 94/20
 Dallos Szilágyi János-tanya 82/72
 Dallos Szilágyi-tanya 89
 Daránszki-tanya 84/8
 Daróci-tanya 84/6
 Daru u. 62/229
 Dánháza 47, 93/109
 (Dánegyháza)
 (Dániháza)
 Dánegyháza = Dánháza 47, 93/109
 Dániháza = Dánháza 47, 93/109
 Deák Ferenc u. 55/34
 (Iskola u.)
 Deák Ferenc utcai Általános Iskola 56/74
 (Felsőparti református iskola)
 Deák-tanya 73/6
 Debreceni-csatorna 85/26
 Debreceni dűlő 86/50
 Debreceni kovács tanyája 83/94
 Debreceni-telep = Knézich Károly u., 65/316, 66/317
 Sweidel József u. 66/318
 Debreceni-tanya 80/14
 (Hajós-tanya)
 Debreceni-tanya 84
 Debreceni-tanya 85/38
 Debreceni-telep, Vince-telep, Fekete-telep 65/316
 (Knézich Károly u.) 66/316, 317
 (Sweidel József u.) 66/316, 318
 (Mágoesi út) 66/316, 322
 (Nádasdy u.) 66/316, 320
 (Hétvezér u.) 66/316, 321
 Debreceni u. 60/176
 Delelő 58/132
 Demeter-tanya 81/45
 Demeter-tanya 92/83
 Demeter-tanya 95/44
 Derekegyházi hid 79/137
 Derekegyházi oldal 16, 34, 36, 75
 (Déoldal)
 Derekegyházi széles út = Tízöles út 78/91
 Dessewffy Aurél sor = Sárgapart 54/14
 (Sárgaparti Kurca sor)
 Déoldal = Derekegyházi oldal 75
 Déoldali iskola 79/119
 Délő-tanya 80/13
 Dinnyés-halom 92/103
 Dinnyés-sziget 92/104
 Dinnyés-tó 90/18
 D. Kis-tanya 84/5
 Disznózug I. Kis-Disznózug, Nagy-Disznózug 28, 73/15, 74/25
 Dobó u. 63/238
 Dobos-szélmalom = Fehér szélmalom 93/106
 Dobos-szőlő 68/39
 Dóci-csatorna 93/117
 Dóci dűlő 86/56

Dóci-tanya 69/5
 Dóci-tanya 86/58
 Dónát 16, 35, 36, 37, 80
 Dónáti-halom = Józsa-halom 83/122
 Dónáti kisút = Pesti-malom dűlő 77/50
 Dónáti megálló 80/3
 Dónáti szélmalom = Csúcs-malom 82/88
 Donáttornya 17, 35
 Dónáti út = Királysági út 76/17
 Dorogi dűlő = Sölyom dűlő 78/98
 Dragon-tanya 89
 Dósai Molnár-tanya 83/101
 Dósai Molnár u. 56/75
 (Felső-temető u.)
 Dósai-tanya 74/23
 Doszlop-tanya 79/144
 Doszlop-tanya 79/138
 Dózsa György u. 55/35
 (Széchenyi u.)
 (Korsós u.)
 Dózsa-ház 59/153
 (Horthy-ház)
 Dózsa köz 62/215
 Döme-tanya 82/82
 Dögtér 76/34
 (Sintér-telep)
 Dömsödi dűlő 92/90
 Dömsödi híd 86/61
 Dömsödi-tanya 87/122
 Dömsödi-tanya 92/89
 Dömsödi-tanya 84
 Dömsödi-tanyák 86/65
 Dömsödi-tanyák 94/5
 (Öreg) Dömsödi-tanya 87/121
 Dugovics u. 65/291
 Dunaháti Vas-tanya 78/92
 Dunaháti Vas-tanya 78/104
 Dunaháti Vas István-féle tanya 79/115
 Dunaháti Vas-tanya 87/93
 Dunás-tanya 79/135
 (Fodor-tanya)
 Dunás-tanya 79/141
 Duzzasztó 90/20
 Ecetgyár utcája = Új u. 62/226
 Ecser 16, 40, 41 84
 Ecseréri-csatorna 85/34
 Ecseri rét = Ecseréri-csatorna 85/44
 Ecseri réti-csatorna 85/44
 (Ecseri rét)
 Ecseri templomrom 85/20
 Egyfa 77/52
 Egyfa dűlő = Csernák dűlő 77/56
 Egyház tanyája 88/129
 Elekes János u. = Sítér 63/243
 (Kalpagos u.) 63/245
 Emberpiac 60/168
 (Köpködő)
 Embáesz = Kiséri Pártház 63/249
 Eperjes 16, 50
 Eperjesi bekötő út = Mucsiháti kövesút 85/27
 Eperjesi határdűlő 94/27
 Eperjesszéki iskola és olvasóköri 94/15

Epreskert 65/300
 Epres sor 65/300
 Erdei-tanya = Szabó-tanya 70/39
 Erdőháti Imre-kút 81/27
 Erdőháti Nagy Antal tanyája 82/64, 85/13
 Erőtakarmánygyár 65/312
 (Szőke-téglagyár)
 Erzsébet tér = Köztársaság tér 60/192
 Esze Tamás u. = Székely-telep 58/121
 Esztéká = SZTK 58/113
 Evangélikus temető 64/271
 (Luteránus temető)
 Evangélikus templom 61/197
 (Luteránus templom)
 Extra dűlő 86/72
 (Zsoldos dűlő)
 Faragó dűlő = Sós dűlő 71/74
 Faragó-tanya 71/68
 (Öreg) Faragó-tanya 71/76
 Faragó-tanya 84
 Farkas Antal u. 64/262
 (Stammer Sándor u.)
 (Kereszt u.)
 Farkas Antal utcai Óvoda 63/259
 (Kiséri református iskola)
 Farkas dűlő = Berkó dűlő 76/37
 Farkas Mihály tanyája 83/103
 Farkas Mihály u. 58/130
 (Serkocsmá köz)
 Farkas-tanya 73/14
 Farkas-tanya 84
 Farmezsgye 75/11
 Farkas-zug 63/236
 Farsang-tanya 71/86
 Farsang-tanya 82/87
 (Szegi-tanya)
 Fazekas kovács műhelye 86/66
 Fazekas-tanya 69/13
 Fazekas-tanya = Héja tanya 86/68
 Fábiánsebestyén 33, 43
 Fábiáni határút 80/7
 Fábiáni út = Királysági út 76/17
 Fegyveres Erők Klubja 59/142
 (Tisztiklub)
 (Csendőrlaktanya)
 Fehér szélmalom 93/106
 (Dobos-szélmalom)
 Fekete dűlő 87/119
 (Malom dűlő)
 (Tárkány dűlő)
 Fekete-halom 43, 87/85
 (Kopaszi-halom)
 Fekete-halom 81/52
 Fekete Imre-féle tanya 84
 Fekete János dűleje 80/18
 (Iskola dűlő)
 Fekete Lajos Lajos-telep = Sítér 63/243
 Fekete Márton-tanya 76/33
 Fekete Márton u. = Sallai Imre u. 56/66
 Fekete Nagy-tanya 74/59
 Fekete-orom 81/51
 Fekete Sándor tanyája 82/60

- Fekete-telep = Hétvezér u. 65/316, 66/321
 (Öreg) Fekete-tanya 82/61
 Fekete-tó = Halastó 70/40
 Felső-csordajárás 67/7
 Felső-csordajárás hid 67/6
 Felső dűlő 74/50
 (Felső dűlő)
 Felső-Kereszt u. = Rosenberg Háaspár u. 54/26
 Felső-Kurca mente 69/20
 Felső-önesi-csatorna 92/100
 Felső-piac u. = Ady Endre u. 57/92
 Felső-piac u. = Kossuth Lajos u. 60/189
 Felsőpárt 9, 16
 Felsőpárti katolikus iskola 55/51
 Felsőpárti katolikus temető 56/76
 Felsőpárti katolikus templom 54/29
 Felsőpárti óvoda 57/93
 Felsőpárti óvoda utcája = Ságvári Endre u. 57/94
 Felsőpárti paplak 55/54
 Felsőpárti patika = Rákóczi utcai gyógyszerár 56/79
 Felsőpárti párház 55/53
 (Szántó Dani háza)
 Felsőpárti posta = Posta II. 55/52
 Felsőpárti református iskola = Deák Ferenc utcai Általános Iskola 56/74
 Felsőpárti református templom 55/55
 (Kistemplom)
 Felsőpárti sor 9
 Felsőréti 16, 21, 25
 Felső-temető u. = Dósa Molnár u. 56/75
 Felsőabadulás útja 56/62
 (Kongó út)
 (Csongrádi út)
 (Széchenyi út)
 Felső-vekeri csatornaórház 84/1
 Fertő 16, 31, 32, 34, 75
 Fertői nagyút = Fertői szélesút 77/64
 Fertői szélesút 77/64
 (Fertői nagyút)
 Fertői út = Mágoesi út 78/87
 Félegyházi Török Imre-tanya 84
 Fésűs dűlő = Görgös dűlő 70/56
 Filep doktor háza = Termál iroda 58/125
 Fodor dűlő 86/55
 Fodor-földek = Fodor-tanya 85/41
 Fodor-tanya 85/41
 (Fodor-földek)
 Fodor-tanya 79/135
 (Dunás-tanya)
 Fogoly u. 61/206
 (Bogár köz)
 (Posta-zug)
 Földán-tanya 69/11
 Földvári Nagy Antal-tanya 82/78
 Földvári tanyák 85/40
 Felső-dűlő = Felső-dűlő 74/50
 Fő tér = Kossuth tér 59/163
 Fő utca = Kossuth Lajos u. 60/189
 Fő utca = Baross u. 59/150
 Fő utcai ártézi kút = Tolbuhin tér 61/189
 Fő utcai patika 60/186
 Főzde dűlő = Szeszőzde dűlő 68/32
 Frangepán sor = Sítér 63/243, 65/289
 Futballpálya = Spartacus pálya 58/110
 Futó Zoltán u. = Szeder-telep 57/79
 Fürdő = Városi termálfürdő 9, 57/91
 Füst-tanya 85/3
 Füst-tanya 84
 Fűzfás 78/95
 Galamb u. = Rozgonyi u. 63/246
 Garázs 57/95
 Garázs dűlő 68/37
 Gatyülep = Gógány 16, 65/314
 Gádososi kövesút 95/43
 Gaál István u. = Szeder-telep 57/79
 Gál-tanya 89/163
 Gál-tanya 69/10
 Gál-tanya 69/6
 GELKA utcája = Bacsó Béla u. 62/214
 Gera-tanya 82/76
 (Gera-kút)
 Gergely-tanya 74/39
 Gergely u. = Sítér 63/243, 62/234
 Gimnázium = Horváth Mihály Gimnázium 61/208
 Gimnázium utcája = Beloiannisz u. 61/209
 Gógány 16, 65/314
 (Gatyülep)
 (Rostakéreg)
 Gógány kereszt u. = Báthori u. 65/297
 Gógány lapos 9, 16, 65/306
 Gógányparti rakodó = Gógányi rakodó 73/8
 Gógányi rakodó 73/8
 (Gógányparti rakodó)
 Gógány sor 16, 65/305
 Gólyáséri-csatorna 90/34
 (Vitéz) Gömbös Gyula út = Lenin út 9, 64/266
 Gömöri-tanya 72/111
 Görbeéri-csatorna 92/98
 Görög dűlő 80/1
 Görögkeleti temető 64/287
 (Görög temető)
 Görögkeleti templom 60/171
 (Görög templom)
 Görög temető = Görögkeleti temető 64/287
 Görög templom = Görögkeleti templom 60/171
 Görög udvar 60/170
 Görgös 8, 56/60
 Görgös dűlő 70/56
 (Fésűs dűlő)
 (Strand dűlő)
 Görgös dűlő = Hámán Kató u. 9, 55/58
 Görgös-erek 9, 56/70
 (Nagyörgös)
 (Kisörgös)
 Görgös u. = Batthány u. 56/61
 Graff dűlő 86/83
 Graff nagy tanyája 86/84
 Graff-tanya = Kopaszi Vilma kis tanyája 86/82
 Gránic dűlő = Német szabó dűlő 75/5
 Gránic-tanya 77/69
 Gránic-tanya 71/88
 Gránic-tanya 89
 Gréci-tanya 84

- Gulyakút = Csordakút 73/20
 Gulyakút 76/35
 (Kis-szék)
 Gúnár-telep 54/30
 (Munkás sor)
 (Török Sándor u.)
 Gút-tanya 70/38
 Gúti—Pintér-tanya 89
 Gúzs-völgy = Gúzs-völgye 76/16
 Gúzs-völgye 76/16
 (Gúzs-völgy)
 Hajdú dűlő 93/136
 (Kolbász)
 Hajdú Ignác dűleje = Iskola dűlő 75/7
 Hajdú Lajos u. 59/154
 (Boros u.)
 (Iskola utcája)
 Hajdú Ignác tanyája 91/49
 Hajdú-tanya 89/168
 Hajdú tanya 72/101
 (Kolbász) Hajdú-tanya 93/137
 Hajnal u. = Beresényi u. 55/36
 Hajóállomás = Bódi rév 70/42
 Hajóállomási dűlő = Bali Sári dűlő 70/49
 Hajós-tanya = Debreceni-tanya 80/14
 Halas-ér = Kórógy 35
 Halastó 70/40
 (Fekete-tó)
 (Kis) Halász 90/40
 (Nagy) Halász 90/38
 Halászbástya = Tari-kastély 77/58
 Halászsárd 62/225
 (Sári kocsmája)
 Halász dűlő 90/37
 (Piti dűlő)
 Halász Mihály tanyája 94/28
 Halom dűlő 88/114
 (Kishalmi dűlő)
 (Szabó Pál dűleje)
 Hangár 53/1, 68/15
 (Ruhagyár)
 Haris-ház
 (Báró) Harrucker u. = Ady Endre u. 57/92
 Határ dűlő 72/121
 Határ dűlő = Piponya dűlő 77/71
 Határ dűlő 74/62
 Határ dűlő 76/12
 (Rúzs Molnár dűlő)
 (Mátéfi dűlő)
 Határ dűlő = Kürti dűlő 92/102
 Határ-halom 88/15
 Határút 74/31
 (Berekháti dűlő)
 Határút 88/133
 Határút 91/61
 Havas-patika 58/129
 (Zöldkereszt)
 (Zöldkereszt)
 Hámán Kató u. 9, 55/58
 (Görgös dűlő)
 (Kis Zsigmond u.)
 Hármashatár 80/2
 Ház utáni földek = Bámohát 73/13, 76/28
 Házverő Szabó Bálint-tanya 81/33
 (Szépe-tanya)
 Hegedűs László u. = Alsóréti-újtelep 56/77
 Hegedűs-tanya 82/93
 (Madai-tanya)
 Hegyes 52
 Heltai Ferenc u. = Burián Lajos u. 56/67
 Hetes dűlő 77/80
 Hetes dűlő = Szilhalmi dűlő 78/97
 Héja dűlő 94/19
 Héja-tanya 79/124
 Héja-tanya 89
 Héja-tanya 94/14
 Héja-tanya 86/68
 (Fazekas-tanya)
 (Veres-tanya)
 (Boros-tanya)
 Hékéd 16, 17, 18, 20, 67
 Hékédi dűlő 68/12
 Hékédi iskola = Damjanich utcai Általános Iskola 54/10
 Hékédimajor 67/1
 Hékédi megálló 54/23, 68/21
 Hékédi rakodó 67/3
 Hékédi sor = Damjanich János u. 54/9
 Hékédi-telep 54/4
 (Kecske-telep) 54/4
 (Kiss Ernő sor) 54/5
 (Vécsey Károly u.) 54/6
 (Lázár Vilmos u.) 54/7
 (Nagy Sándor u.) 54/8
 Hékédi temető 54/12
 Hétház = Mészáros Lőrinc u. 30, 65/296
 Hétvezér u. 66/321
 (Fekete-telep) 66/316
 Hid 86/57
 Homokbánya 83/116
 Homoki szőlő 18
 Homokos dűlő 93/108
 (Ullár dűlő)
 Honvéd u. = Kádár Sándor u. 55/38
 Holerok? -tanya = Hórrok-tanya 69/23
 Holup malmos-tanya 89
 Horváth Gyula u. = Beloiannisz u. 61/209
 (Liba) Horváth Ignác tanyája 94/24
 Horváth Jenő-telep = Sítér 63/243
 Horváth Mihály-szobor 60/166
 Horváth Mihály Gimnázium 61/208
 (Gimnázium)
 Horváth Mihály u. 60/173
 (Zöldfa u.)
 (Zsidóiskola utcája)
 Horvát-tanya = Székely-tanya 82/59
 Horvát-tanya 89/167
 Horvát-telep 65/313
 Horvát vásáros-tanya 69/22
 Horthy-ház = Dózsa-ház 59/153
 Horthy Miklós u. = Bajcsy-Zsilinszky Endre u. 58/117
 Hórrok? -tanya 69/23
 (Holerok? -tanya)
 (Várhát) 42/19

Horzsa-tanya = Váci örökösök tanyája 81/21
 Hosszúhát 43, 93/122
 Hősök erdeje 70/52
 (Hősök ligete) 55/45
 Hősök ligete = Hősök erdeje 55/45, 70/52
 Hősök szobra = Köztársaság tér 60/92
 Huszárlaktanya = Damjanich laktanya 55/44,
 70/51
 Huszár u. = Kobozi-telep 64/281, 64/273
 Hürkec dűlő 89/4
 Hürkec-tanya 89/3

 Ibolya-tanyák 86/47
 Ifjúsági-telep 57/87
 (KISZ-telep)
 Ifjúsági tér 63/240
 (Toldi tér)
 Ihász-tanyák 86/77
 Ikere = Veker 37, 38
 Ilonapart 21, 71/71
 (Szentilona)
 (Szentilona szigete)
 Imaház 68/34
 (Református imaház)
 Ipartestület = Mórész Zs. Művelődési Ház 57/101
 Iriszló 89/5
 Iskola dűlő 95/40
 Iskola dűlő 94/26
 Iskola dűlő 93/115
 (Szilágyi dűlő)
 Iskola dűlő = Lami dűlő 78/96
 Iskola dűlő 75/7
 (Hajdú Ignác dűleje)
 (Kocsis dűlő)
 Iskola dűlő 74/56
 (Közép dűlő)
 Iskola u. 61/202
 Iskola u. = Deák Ferenc u. 55/34
 Iskola utcája = Hajdú Lajos u. 59/154

 Jaksor 16, 48, 49, 89
 Jaksori-csatorna 90/13
 (Jaksor ere)
 Jaksor ere = Jaksori-csatorna 96/13
 Jaksori határdűlő 90/21
 Jaksor-halom 90/14
 Jaksor-lapos 89/1
 Jákó-tanya 83/115
 Jákó-tanya 83/130
 Jámber dűlő 92/93
 (Novák dűlő)
 Jámber-halom = Tőkei-halom 47, 92/88, 93/113
 (Tőke-halom)
 Jámberhalmi megálló 92/95
 Járási Hivatal = Járási Tanács 59/164
 Járási Tanács 59/164
 (Járási Hivatal)
 (Megyeháza)

 Jenei-malom 65/292
 Jókai u. 55/37
 (Szélsősor u.)
 Jordán-tanya 87/123

Józai-tanya 74/51
 Józai-tanya 72/102
 Józán Molnár dűlő 85/30
 Józán Molnár-tanya 85/29
 Józsa dűlő = Körögyparti dűlő 83/117
 Józsa-halom 83/122
 (Dónáti-halom)
 Józsa-tanya 83/120
 Józsa-tanya 83/114
 József Attila u. 61/213
 (Sarkadi Nagy Antal u.)
 (Alsó-piac u.)
 Jövendő u. 59/159
 (Zugok)
 (Vásár u.)
 Juhodály 77/83
 Jurinákmajor 94/8

 Kaján 16, 40—43, 84
 Kajáni iskola 86/70
 Kajáni temetőhalom 86/46
 Kajánújfalú-belterület 86/62
 Kalpagos-tanya 81/26
 (Török-tanya)
 Kalpagos u. = Elekes János u. 63/245, 63/243
 Kalász = Aranykalász étterem 59/149
 Kamocsai-gyep 93/112
 Kanász dűlő 92/66
 Kanász dűlő 94/32
 Kanász-halom = Rác-Tőkehalom: Tőkei
 halom 47, 92/88, 93/113
 Kanászné-tanya 89
 (Kappan) Kanász-tanya 81/29
 Kanász-tanya 92/85
 Kanász-tanya 72/118
 (Szunyog) Kanász-tanya = Csífi-tanya 82/79
 Karácsonytelek 16, 47—48, 92/81
 Karácsonyteleki-csatorna 91/71
 Karácsonyteleki dűlő 91/68
 Kapucinus atyák temploma = Felsőparti kato-
 likus templom 54/29
 Kasza u. = Kobozi-telep 28, 64/275, 64/273
 Katolikus egyház tanyája 77/65
 Katolikus nagytemplom 60/190
 (Szent Anna templom)
 Kádár Sándor u. 55/38
 (Honvéd u.)
 Kálmán Gergely új tanyája 82/66
 Kálmán-szélmalom 94/17
 Kálmán-tanyák 77/67
 Kálmán-tanyák 83/96
 Kálvária = Kálvária temető 65/288
 Kálvária temető 65/288
 (Kálvária)
 Kávin tér 57/104
 Kámvási Dániel-tanya 82/69
 Kámvási dűlő 72/114
 Kámvási-tanya 81/24
 Kámvási-tanya 72/115
 Kántorhalmi megálló 76/31
 Kántorhalom 32—33, 76/32
 (Szent Mihály-halom)
 Kámvási-tanya 88/162

Kápolnás-halom = Tőkei-halom 47, 92/88
 Kása — Dóci-tanya 69/24, 69/19
 (Várhát)
 Kása-telep 54/11, 68/18
 (Temető sor)
 (Vasvári Pál u.)
 Kátai-tanya 83/124
 Kátai u. 62/230
 (Kép u.)
 Kázmér-istálló 82/84
 Kecse dűlő = Gözgepes Téli dűlő 77/76
 Kecse-telep = Hékédi-telep 54/4
 Kenéz-lapos 83/97
 Kenéz-tanya 83/98
 Kenyérgyár 58/111
 Kettős-halom 87/97, 92/99
 Kemencés kocsmá = Bali Sári kocsmá 54/28
 Kerekháti-csatorna 90/48
 Keresztes u. 9, 64/284
 (Molnár u.)
 Kereszt köz = Kristó Nagy István u. 57/102
 (Legfelsőbb) Kereszt u. = Damjanich János u. 54/28
 Kereszt u. = Farkas Antal u. 64/262
 (III.) Kereszt u. = Vörösmarty u. 55/57
 (II.) Kereszt u. = Mikecz u. 55/42
 (I.) Kereszt u. = Rosenberg házaspár u. 54/26
 Kereszt-halom = Sáp-halom 31, 75/73
 Kertész u. + Nagygáz köz = Áchim András u. 62/223
 Keresztúri Tót Mihály-tanya 82/68
 Szabó bába tanyája)
 Millom-tanya)
 Keskenyéri-csatorna 43, 90/33
 Kép u. = Kátai u. 62/230
 Kép u. = Alkotmány u. 64/285
 Kéreg u. 65/304
 (Rostakéreg)
 (Nagyörvény u.)
 Királyság 16, 36, 50, 52
 Királysági-halom 94/1
 Királysági iskola 95/41
 Királysági út 76/17
 (Oroszázi út)
 Fábián út)
 (Dónáti út)
 Király-tanya = Csúcs-tanya 82/91
 Kígyó u. = Bocskai u. 58/135
 Kígyó u. 59/143
 (Zöldfa köz)
 Kilences 25
 Kinizsi-pálya 59/139
 (Sporttelep)
 Kinizsi u. 64/277
 Kis Bálint dűlő = Besenyő dűlő 89/165
 Kis-Disznózug 28, 73/15
 Szeennyvizderítő)
 Kisdomb 19—20
 Kisdűlő 87/113
 Kiserdő 86/81
 (Ágas-halom)
 Kisegítő Általános Iskola 60/172
 (Zsidóiskola)

(Gyógyó)
 Kis-ér = Kisér u. 10
 Kisér (városrész) 10, 16
 Kiséri katolikus iskola = Árpád utcai Óvoda 64/261
 Kiséri 48-as kör = Kiséri Pártház 63/249
 Kisérparti u. = Sáfár Mihály u. 10, 63/242
 Kiséri református iskola = Farkas Antal utcai Óvoda 63/259
 Kiséri Pártház 63/249
 (Emháesz, MHSZ)
 (Kiséri 48-as kör)
 Kiséri patika 64/263
 Kisér sor 10
 Kisér u. 10, 62/224
 (Kis-ér)
 (Bekerítő-ér)
 Kis Gergely híd 86/80
 (Szunyi híd)
 Kis Gergely-tanya 86/79
 Kisgörgös = Görgös erek 9, 56/69
 Kisgörgös = Bálint u. 9, 56/69
 Kishatár út 95/39
 Kishát = Sítér 16, 63/243
 Kis híd = Makai híd 57/99
 Kis Imre-féle híd 85/22
 Kis-Koszorús 42—43, 87/88
 Kis Mihály dűlő = Bolt dűlő 75/9
 Kisköves út = Karácsonyteleki dűlő 91/68
 Kiskörmöndi út 18
 Kisörvény u. = Szondi u. 63/237
 Kisnyárfás út 69/21
 Kisnyomás 31
 Kispiac 58/115
 Kispaté dűlő 93/130
 Kispaté út 68/29
 Kis Pékes-tanya 84
 Kisposta = Posta II. 55/52
 Kisposta u. = Törs Kálmán u. 60/174
 Kiss Bálint u. 59/140
 (Templom utcája)
 Kiss Ernő sor = Hékédi-telep 54/5, 54/4
 Kistemplom = Felsőpárti református templom 55/55
 Kis-Tisza-sziget 70/55
 (Sziget)
 (Alsó-sziget)
 Kistőke 16, 47, 48, 89
 Kistőkei iskola 93/118
 Kistőkei megálló 93/111
 Kistőkei négyöles út 93/138
 Kis-tanya 88/156
 Kis u. = Nyíri u. 56/71
 Kis u. 62/220
 Kis u. + Nyíri u. = Borza u. 55/50
 Kis út 78/88
 (Kisút dűlő)
 (Szélmalom út)
 (Szélmalmi dűlő)
 Kisút dűlő = Kis út 78/88
 Kisváros 70/48
 (Pékváros)
 Kisvölgy = Klauzál u. 9, 10, 20, 59/144

- Kisvölgy alj=Budai Nagy Antal u. 9, 62/227
 Kisvölgy köz=Budai Nagy Antal u. 62/227
 Kisvölgyparti u.=Klauzál u. 59/144
 Kisvölgy u.=Klauzál u. 59/144
 Kis Zsigmond u.=Hámán Kató u. 9, 55/58
 Kis-szék=Gulya-kút 76/35
 KISZ-telep=Ifjúsági-telep 57/87
 Klapka u.=Sítér 64/274, 63/243
 Klauzál u. 59/144
 (Kisvölgy) 9, 10
 (Kisvölgyparti u.) 59/144
 (Kisvölgy u.) 59/144
 (Bekerítő-ér) 9, 10, 20
 Klára u.=Sítér 62/233, 63/243
 Klein boltos dűleje=Kósa dűlő 76/40
 Knézh Károly u. 66/317, 65/316
 (Debreceni-telep)
 Kobozi=Kobozi-telep 64/273
 Kobozi-telep 64/273
 (Kobozi) 64/273
 (Árpád u.) 64/282
 (Huszár u.) 64/281
 (Kasza u.) 64/275
 (Kökény u.) 64/276
 (Kötő u.) 64/283
 (Pipacs u.) 64/279
 (Rózsa F. u.) 64/280
 (Szegfű u.) 64/278
 Kocsis dűlő=Iskola dűlő 75/7
 Kocsis-tanya 72/120
 Kolozsvár u. 58/118
 Kone-útjáró=Kone-örvény 71/70
 Kone híd=Kone-örvény 71/70
 Kone-örvény 71/70
 (Kone-útjáró)
 (Kone híd)
 Kongó 84/126
 Kongó út=Felszabadulás útja 56/62
 Kontra 28
 (Kontra laposa)
 Kontra laposa=Kontra 28
 Kontra-tó 31
 Kopaszi-halom=Fekete-halom 43, 87/85
 Kopaszi Vilma kis tanyája 86/82
 (Graff-tanya)
 Koplándi-tanya 91/62
 Kotymán-tanya 84
 Koresmaföld=Vecker-csárda 93/131
 Koresmaföld 70/45
 Kórház 55/48, 70/54
 Kórházi kishíd 55/49
 Kórházi Kurca-híd 56/59
 Kormány u.=Vajda Imre u. 63/239
 Kórógy 10, 32, 35, 36
 (Halas-ér)
 (Potykás-ér)
 Kórógy-csárda 36, 46
 Kórógy-híd 83/110
 Kórógyparti dűlő 83/117
 (Józsa dűlő)
 Kórógyparti iskola 82/74
 (Belső-dónáti iskola)
 Kórógyzug 36, 83/125
 Korsós sor 57/105
 (Nagyvölgy)
 Korsós u.=Dózsa György u. 55/35
 Kósa dűlő 76/40
 (Klein boltos dűleje)
 (Szijjártó dűlő)
 Kossuth Lajos-szobor 60/167
 Kossuth Lajos u. 9, 60/189
 (Felső-piac u.)
 (Fő utca)
 (Nagy utca)
 Kossuth tér 59/163
 (Piac tér)
 (Főtér)
 Kossuth téri Általános Iskola 59/160
 (Református nagyskola)
 Koszta József Múzeum 59/152
 (Múzeum)
 Koszta József u. 60/188
 (Apponyi tér)
 (Rákóczi tér)
 (Vásártér)
 Koszta-tanya 26, 69/26
 Kovács András-tanya 84
 Kovács Balázs tanyája 84
 (Kétszer) Kovács dűlő 77/70
 Kovács fiákeres dűlő 76/38
 (Bajusztalan Cakó dűleje)
 Kovács István tanyája 84
 Kovácsné tanyája 84
 Kovács-tanya 72/113
 Kovács-tanya 87/91
 Kozák köteles dűleje=Besenyőhalmi dűlő 75/8
 Kökény-tanya 88/149
 Kökény u.=Kobozi-telep 64/273, 64/276
 Kökényzug 16, 48, 49, 89
 Kölesey u. 55/56
 Könyök u. 58/134
 Köpködő=Emberpiac 60/168
 Körmendi-kapu 18, 19, 68/36
 (Körmöndi-kapu)
 Körmöndi-kapu=Körmendi-kapu 18, 19, 68/36
 Körös 9, 46, 47, 48
 Körtyvélyesi dűlő 76/43
 Kőteleki-csatorna 93/126
 Kötő u.=Kobozi-telep 64/283, 64/273
 Kővágó-tanya 91/73
 Köves-halom 85/28
 Köveshalmi dűlő 85/31
 Kövér Imre tanyája 83/100
 Kövér Kis-tanya 84
 Kövér-tanya=Szűrszabó Nagy Imre-féle tanya 83/119
 Közép-dűlő 74/76, 75/69
 Középső temető 57/106
 Közgazdasági és Egészségügyi Szakközépiskola 59/141
 (Új közg.)
 (Technikum)
 Köztársaság tér 60/192
 (Erzsébet tér)
 (Köz. tér)
 (Hősök szobra)

- Köztársaság téri Állami Általános Iskola 61/200
(Központi katolikus nagyiskola)
- Központi katolikus nagyiskola = Köztársaság téri Állami Általános Iskola 61/200
- Központi patika 60/194
- Köz. tér = Köztársaság tér 60/192
- Krausz-malom = TŰZÉP-telep 58/123
- Krausz-telep = TŰZÉP-telep 58/123
- Kreis-kút 68/28
- Krébec-halom 68/27
- Kristó Nagy István u. 57/102
(Kereszt köz)
- Krisztus dűlő 78/90
- Kurca 8, 9, 10, 19, 21—23, 27, 28
(Almád vize) 21
- Kurcai átkelő 18
- Kurca-híd 60/184
- Kurca köz = Szent Anna u. 61/199
- Kurca-part = Liget sor 61/207
- Kurcparti u. = Tóth József u. 58/108
- Kurcparti u. = Boros Sámuel u. 55/31, 9
- Kurcparti u. = Sima Ferenc u. 56/68
- Kurca sor = Alsóréti-újtelep 57/90, 56/77
- Kurca sor 75/67
- Kurca sor, Kurca második, harmadik, negyedik, ötödik sor 9
- Kucora-tanya 79/140
- Kucori 70/44
(Kucori-csárda)
- Kucori = csárda = Kucori 77/44
- Kucori dűlő = Vámházgáti út 23, 25, 70/43
- Kucori gát = Vámházgáti út 23, 25, 70/43
- Kucori gátörház 70/47
- Kulesár-kovácsműhely = Kulesár-malom 85/36
- Kulesár-malom 85/36
(Kulesár-kovácsműhely)
- (Pengő kovács)
- Kun doktor tanyája 87/92
- Kunos András-tanyája 87/107
- Kunos-tanya 87/120
- Kunszentmártoni út = Bajcsy-Zsilinszky Endre u. 58/117
- Kútasék 58/124
- Kútas-tanya 89
- Kútéri-csatorna 93/127
- Kúti-tanya 89
- Kutyanyak 77/75
- Kutyaszorító 1. Szabadság tér 61/205
- Külső ártér = Zsup-sziget 71/89
- Külső-Dónát 36
- Külső-dónáti iskola 82/90
- Külső-Ecser 40, 84
- Külső-Nyomás 31
- Külsőpiac 63/257
- Külső-Tehenes 89/8, 9
- Kürti dűlő 92/102
(Határdűlő)
- Kürti-tanya 92/101
- Labadár-sziget 72/119
- Lachner György u. = Sárgapart 54/17, 54/14
- Lakatos-tanya 92/82, 92/81
(Csillag) Lakos dűlő = Súlyom dűlő 78/98
- Lakos-csárda = Tési-csárda 91/79
(Dr.) Lakos Imre u. = Alsóréti-újtelep 56/77
- Lakos József-tanya = Takács Lajos-tanya 87/106
- Lakos-kút 64/265, 88/181
(özü.) Lakosné tanyája 73/18
- Lakos-tanya 88/161
- (Csillag) Lakos tér = Lakos tér 64/264
- Lakos tér 64/264
(Csillag Lakos tér)
- Lakos Sándor-féle tanya 79/118
- Lakos u. = Somogyi Béla u. 62/228
- Lakótelepek 70/53
- Lami dűlő 78/96
(Iskola dűlő)
- Lami-tanya 79/146
- Lantos-tanya 75/63
- Lantos-tanya 72/97
- Lantos-tanya 72, 118
- Laponyag-halom 94/6
- Lapistó = Szent Mihály falu 76/46
- Lapistó 16, 31, 32, 34, 75
- Lapistói falu 78/99
(Lapistói ONCSA)
- Lapistói iskola 76/26
- Lapistói megálló 76/24
- Lapistói ONCSA = Lapistói falu 78/99
- László dűlő 74/30
- László Lajos bácsi dűlő 86/53
- László János-telep = Sítér 63/243
- László-tanya 84
(Páger) László-tanya 74/22
- Lázár Vilmos u. = Hékkédi-telep 54/7, 54/4
- Leiningen Károly u. = Sárgapart 54/19, 54/14
- Lenin út 9, 64/266
(Vásárhelyi út)
- (lord Rothermere út)
- (Vitéz Gömbös Gyula út)
- (Gróf Teleki Pál út)
- Lepényváró 31, 75/1
- Lepényváró dűlő 75/1
(Csárda dűlő)
- Lepényváró dűlő = Lepényváró 31, 75/1
- Lénia út = Tízöles út 78/91
- Lénár-tanya 88/152
- Liget = Széchenyi-liget 59/151, 71/65
- Liget sor 61/207
(Kurca-part)
- Lovas-tanya 81/31
- Lovas-tanya 81/22
- Lőrinc-hát 30, 65/296, 73/4
- Lőrinc u. = Mészáros Lőrinc u. 30, 65/296
- Luteránus temető = Evangélikus temető 64/271
- Luteránus templom = Evangélikus templom 61/197
- Luteránus templom tere = Tolbucin tér 61/198
- Luther tér = Tolbucin tér 61/198
- Madai-tanya = Hegedűs-tanya 82/93
- Magos-Zalota 90/22
- Majorföld 88/131
- Makai híd 57/99
(Kis híd)
- Malom dűlő = Fekete dűlő 87/119

- Malom dűlő = Mátéfi dűlő 78/101
 Marcsó-tanya 74/40
 Marhahajtó út 94/33
 (Seprőhalmi út)
 Mariska u. = Sítér 62/232, 63/243
 Martók István-tanyája = Váci örökösök tanyája 81/21
 Marx tér 59/147
 (Apponyi tér)
 (Rákóczi tér)
 (Vásártér)
 Marx téri iskola = Pollák Antal Erőszármű Szakközépiskola 59/146
 (Kuka) Mácsai dűlő 87/114
 Mácsai-tanya 72/99
 Mágoes-ér 35, 83/112
 Mágoesi határút 82/81
 Mágoes-lapos 83/113
 Mágoesi út 66/322, 78/87, 83/111
 (Fertői út)
 (Orosházi út)
 Mátéfi dűlő 77/78
 Mátéfi dűlő 78/101
 (Malom dűlő)
 (Mucsi dűlő)
 Mátéfi dűlő = Határdűlő 76/112
 (Dr.) Mátéffy Ferenc u. = Alsóréti-újtelep 56/77, 56/78
 Mátéfi-malom 87/116
 (Volt) Mátéfi-malom 78/100
 (Mucsi-malom)
 Mátéfi-orom 81/34
 Mátéfi-tanya 81/35
 Mátéfi-tanya 77/82
 (Ambrus-tanya)
 Mátéfi-tanyák 76/20, 21, 22
 Mátéffy utcai Óvoda 57/88
 (Újtelepi iskola)
 (Alsóréti óvoda)
 Mátyás király út 62/231
 (Bálint u.)
 (Angyal u.)
 Masegyház 42, 43
 MÁV-futballpálya = Vasutas SK 57/96
 Mázsaház 59/148
 (Cédulaház)
 Mecs Mari dűlő 91/48
 (Szabó boltosok dűleje)
 Mecs Balog Ferenc tanyája 79/142
 Mecs Balogh u. 58/136
 (Vásár u.)
 Mecs Sándor-féle tanya 79/148
 Megyeháza = Járasi Tanács 59/164
 Menház = Szociális Otthon 58/98
 Mentőgáz = Úrge sor 65/303
 Mentőgát = Mentő sor 10, 14, 65/293
 Mentő sor 10, 14, 65/293
 (Mentőgát)
 Mentő u. 62/235
 (Büdkös gát)
 (Büdkös u.)
 Mezőgazdasági iskola = Mezőgazdasági Szak-középiskola 60/178
 Mezőgazdasági Szakiskola 60/178
 (Mezőgazdasági iskola)
 Mező u. = Sítér 63/258, 63/243
 Mérei-tanya = Szűrszabó Nagy Imre-féle tanya 83/119
 Méntelep 76/27
 Mészáros Berkec Antal tanyája 87/103
 Mészáros dűlő 88/140
 Mészáros Lázár u. 65/301
 (Werbőczy u.)
 Mészáros Lőrinc u. 30, 65/296
 (Hétház)
 (Lőrinc u.)
 Mészáros-tanya 88/138
 Mikec dűlő = Zsup-szigeti dűlő 72/91
 Mikec-halom 42, 43, 87/87
 (Nagy-koszorús)
 Mikec-kanyar = Vas-kanyar 77/81
 Mikecz u. 55/42
 (II. Kereszt u.)
 Millom-tanya = Keresztúri Tót Mihály tanyája 82/68
 Millom Szabó Ferenc-féle tanya 78/102
 Miskolci dűlő 74/58
 Molnai-tanya 80/15
 (Péter Ernő-tanya)
 (Kacska) Molnár dűlő 95/35
 Molnár Géza-tanya 70/33
 (Sarki) Molnár-ház 64/267
 Molnár János-tanya = Kámvási-tanya 81/24
 Molnár-tanya 74/44
 Molnár-tanya 73/12
 Molnár-tanya 82/65
 (Kalmár Lidi tanyája)
 Molnár-tanya 88/145
 Molnár u. = Kereszt u.
 Móríz = Móríz Zsigmond Művelődési Ház 57/101
 Móríz Zsigmond Művelődési Ház 57/101
 (Ipártételep)
 (Móríz)
 Mozi utcája = Szabadság u. 59/158
 Mucsi dűlő = Mátéfi dűlő 78/101
 Mucsi-kert 78/109
 Mucsi-malom = Volt Mátéfi-malom 78/100
 Mucsi-tanya 74/54
 Mucsihát 16, 50, 94
 Mucsihát iskolája 94/12
 Mucsihát kishatár út 94/4
 Mucsihát kövesút 85/27, 94/13
 (Eperjesi bekötő út)
 Mucsihát-körögyi-csatorna 94/7
 Mucsihát négyöles út 94/13, 85/27
 (Eperjesi bekötő út)
 Munkási Mihály u. 58/133
 (Zöldfa u.)
 (Úri kaszinó utcája)
 Munkás-telep = Árvai Bálint u. 55/40
 Munkás sor = Gúnár-telep 54/30
 Murányi-tanya = Pap Ferenc tanyája 80/5
 Múzeum = Koszta József Múzeum 59/152
 Nagy Antal hid = Zuhogói hid 70/34

Nagy Antal naspolyása 68/22
 Nagy Antal-tanya 70/32
 Nagyság köz=Pacsirta u. 63/247
 Nagyág u.=Szántó Kovács János u. 63/241
 Nagy-Disznózug 28, 74/25
 Nagydomb 20
 Nagy Ferenc-tanya = Váci örökösök tanyája 81/21
 Nagy Ferenc u.=Szabadság u. 59/151
 Nagyörgös=Görgös-erek 9, 56/70
 Nagyörgös u. 56/70
 Nagy-halom 43
 Nagyhegy 16, 17, 18, 19, 20, 21, 67, 68/38
 Nagyhegyi dűlő 68/13
 Nagyhegyi sor 54/25
 Nagy Imre dűlő 76/44
 (Négyöles út)
 Nagy János gátja 83/95
 (Debreceni Kovács gátja)
 Nagykirályság 16, 50, 52, 94
 Nagykút 60/165
 Nagy Mihály-tanya = Váci örökösök tanyája 81/21
 Nagy-koszorús = Mikec-halom 42, 43, 87/87
 Nagy-koszorús 42, 43, 87/87
 (Mikec-halom)
 Nagy Kovács Gergely-tanya 79/145
 (Pardi-tanya)
 Nagy Kovács Mihály-tanya 79/177
 Nagy-nyárfa 78/105
 Nagynyomás 16, 31, 75
 Nagynyomási iskola=Nyomási iskola 72/2
 Nagynyomási út=Pesti-malom dűlő 77/50
 Nagyörvény 71/72
 Nagyörvény u.=Kéreg u. 62/222, 65/304
 Nagypaté dűlő 93/128
 Nagypaté út 19, 68/23
 Nagyposta=Posta L. 61/204
 Nagyposta u.=Somogyi Béla u. 68/228
 Nagy Pál-tanya 77/66
 Nagy Sándor-telep 16, 55/47
 (Nagy-telep)
 Nagy Sándor u.=Hékédi-telep 54/8, 54/4
 Nagy-telep=Nagy Sándor-telep 55/47
 Nagytőke 16, 43, 44, 89
 Nagytőkei állomás 91/67
 Nagytőkei bekötő út 91/69
 Nagytőkei iskola 91/65
 Nagytőkei kocsmá 91/75
 Nagy út=Tízöles út 78/98
 Nagyutca=Kossuth Lajos u. 60/189
 Nagyvölgy=Nagyvölgy sor 62/219
 Nagyvölgy=Korsós sor 57/105
 Nagyvölgy=Nagyvölgy-csatorna 9, 20, 55/43
 Nagyvölgy-csatorna 55/43, 65/316
 (Nagyvölgy)
 (Sebes-ér)
 Nagyvölgy-erdő 68/35
 Nagyvölgy-lapos 68/41
 Nagyvölgyparti u.=Vecseri u. 62/218
 Nagyvölgyparti u.=Sarlós u. 65/302
 Nagyvölgy sor 62/219
 (Nagyvölgy)
 Nagy-Zalota 90/32
 Nádasdy u. 60/320, 65/316
 (Vince-telep)
 Nádas-halom 80/20
 Nemes-tanya 88/159
 (Dr.) Négyesi László u.=Székely-telep 58/122, 58/120
 Négyesi polgármester tanyája 80/11
 Négyöles út 88/160
 Négyöles út=Nagy Imre dűlő 76/44
 Négyöles út 69/27
 Négyöles út=Berki négyöles út 72/92
 Német-tanya 86/75
 Német Imre tanyája 84
 Német szabó dűlő 75/5
 (Gránic dűlő)
 Novák dűlő=Jámbor dűlő 92/93
 Novák-tanya 92/94
 (Kis) Nyemec dűlő 94/34
 Nyíri köz 63/250
 Nyíri u. 56/71
 (Kis u.)
 Nyolcas dűlő=Sólyom dűlő 78/99
 Nyomás=Csűrhejárás 68/17
 Nyomási falu=Tornyai-telep 76/19
 Nyomási iskola 75/2
 (Nagynyomási iskola)
 Nyomási kisút=Pesti-malom dűlő 77/50
 Oláh dűlő 88/124
 Oláh-téglagyár=Városgazdálkodás 66/323
 Oláh-patika 55/41
 Oláh-tanya 88/130
 Onca=Április 4. u. 53/3
 Ollai-tanya 74/46
 Ollai-tanya 93/110
 Óragyár=Székely-telep 58/131
 Oroszházi út=Mágocsi út 78/87, 66/322, 83/111
 Oroszházi út=Királysági út 76/17
 Országos Takarékpénztár 59/156
 (Ótépé)
 Ótépé=Országos Takarékpénztár 59/156
 OTI=SZTK
 Öcsödi út 85/18
 (Telefonos út)
 Őnes=Alsó-őneséri-csatorna 93/121, 92/100
 Őrház dűlő 90/36
 Őreghegy 18
 Őregiskola=Cigányiskola 61/201
 Őregmozi=Szabadság mozi 59/157
 Őregmozi utcája=Szabadság u. 59/158
 Őrvény köz=Szondi u. 63/237
 Őrvény sor 62/221
 Őrvény-tő 21, 71/85
 Őze dűlő=Virágos dűlő 80/19
 Pacsirta u. 63/247
 (Nagyság köz)
 Paksi-Keresztúri-istálló=Paksi-tanya 82/85
 Paksi-tanya 82/85
 (Paksi-Keresztúri-istálló)
 Pankota 16, 50, 94

- Pankotai csatornaörház 94/16
Pankotai-halom 94/25
Pankotai négyöles út 94/11
(Terehalmi út)
Panyik dűlő = Szilhalmi dűlő 70/97
Pap Ferenc tanyája 80/5
(Murányi-tanya)
Pap István dűleje 80/10
(Váci dűlő)
Pap István gátja 81/53
Pap István-tanya 81/37
Paplak 59/155
(Református eklézsia)
(Kacska vagy Félkezű) Pap tanyája 80/80
(Kétszer) Pap-tanya = Slézinger-tanya 78/112
Pap tanító tanyája 82/73
Pap-tanya 89/164
Pap-tanya 89
Pap-tanya 80/4
Pardi-tanya 84
Pardi-tanya = Nagy Kovács Gergely-tanya 79/145
Pataki András tanyája 86/48
Pataki dűlő 93/134
Pataki dűlő 87/95
Pataki Gyula tanyája 89
(Birkaszemű) Pataki-istálló 81/54
(Szép) Pataki Lajos tanyája 87/89
Pataki-tanya 88/125
Pataki-tanya 91/63, 92/81
Pataki-tanya 79/131
Pataki-tanyák 87/94
(Laposi) Pataki-tanya 93/135
Pataki zug 64/269
Patkó-Körös 89/7
Páhi Sándor-tanya 82/70
(Almizsna Kis-tanya)
Pásztor dűlő 88/164
Pásztor-kereszt 70/36
Pásztor-tanya = Várad-tanya 70/35
Pásztor-tanya 88/147
Páva u. 1. Szabadság tér 61/211, 61/205
Pengő kovács = Kulcsár-malom 85/36
Pesti-malom 77/49
Pesti-malom dűlő 77/50
(Nyomási kisút)
(Nagynyomási út)
(Dónáti kisút)
Petőfi = Petőfi Étterem és Szálloda 61/195
Petőfi iskola = Petőfi Sándor Állami Általános Iskola 61/210
Petőfi Sándor Állami Általános Iskola 61/210
(Petőfi iskola)
(Polgári)
Petőfi u. 61/203
(Üri u.)
Petrovics Soma u. = Szeder-telep 57/81, 57/79
Pékváros = Kisváros 70/48
Péter Ernő-tanya = Cukerman-tanya 81/23
Péter Ernő-tanya = Molnai-tanya 80/15
Péter Ernő tanyája 91/60
Péter Ernő-tanyák 89
özv. Péter Sándorné tanyája 84
Péter tanyák 91/59
Piactér = Kossuth tér 59/163
Pintér dűlő = (Csordás) Rúzs Molnár dűlő 93/124
Pintér-tanya 86/63
Pintér u. 58/137
Pióccás 77/77
Pipacs u. = Kobozi 64/279, 64/273
Piponya dűlő 77/71
(Határ dűlő)
Piponya-halom 77/68
Piti dűlő 85/9
Piti dűlő 78/94
(Tábla dűlő)
Piti dűlő 77/74
Piti dűlő = Halász dűlő 90/37
Piti kisasszony tanyája 87/96
(Bugyi-tanya)
Piti László-tanya 79/122
Piti-gödör 65/295
Piti-malom 65/294
Piti-tanya 85/10
Piti-tanya 79/125
Piti-tanyák 77/63
Piti-tanya 78/110
Piti-tanya 90/39
Piti-tanya 74/38
Piti-tanya 91/74
(Fűzfás) Piti-tanya 77/84
Polgári = Petőfi Sándor Állami Általános Iskola 61/210
Polgár-tanya 88/136
Pokomándi-nyárfá = Pokomándi-tanya 93/132
Pokomándi = tanya 93/132
(Pokomándi-nyárfá)
Pollák = Pollák Antal Erősáramú Szakközépiskola 59/164
Pollák Antal Erősáramú Szakközépiskola 59/164
(Vásártéri iskola)
(Marx téri iskola)
(Pollák)
Pólya-tanya 84
Pólya u. 58/109
Pósa-tanya 84
Posta I. 61/204
(Nagyposta)
Posta II. 55/52
(Felsőpárti posta)
(Kisposta)
Postazug = Fogoly u. 61/206, 61/205
Potykás-ér = Kórógy 10, 32, 35, 36
Pöltenberg u. = Sárgapart 54/18, 54/14
Pöngösháti út = Pönkösháti út 26, 69/16
Pönköshát 25, 26, 69/3
Pönkösháti út 69/16
(Pöngösháti út)
(Zsoldos dűlő)
Publikáló szék 59/162
Puluszkai-tanya 82/80
Puskás dűlő = Sólóym dűlő 78/98
Puskás-tanya 83/108
(Várostantya)

Pusztai dűlő = Csárda dűlő 91/80
Putri = Vajda-telep 65/309

Rakodókerthi dűlő 73/10
Rác-ér = Tőkeér-csatorna 47, 93/125, 92/87
Rác Tőkei-halom = Tőkei-halom 92/88
Rác-tanya 88/141
(Kis) Rác-tanya 82/83
(Sánci) Rác-tanya 35, 82/92
(Szoboszlai Szabó-tanya)
Rác-Tőkehalom 46, 47, 92/88
(Tőkei kápolna-halom)
(Kánász-halom)
Rádi-tanya 74/32
Rádi-tanya 81/47
Rákóczi dűlő 68/14
Rákóczi Ferenc u. 55/33
(Szarkás u.)
Rákóczi tér = Marx tér 59/147
Rákóczi tér = Koszta József u. 60/188
Rákóczi utcai gyógyszerár 56/73
(Felsőpart patika)
Református egyház tanyája 56/25
Református egyház tanyája 87/105
Református eklézsia = Paplak 59/155
Református imaház = Imaház 68/34
Református nagyskola = Kossuth téri Állami
Általános Iskola 59/160
Református nagytemplom 59/161
Regőczy József-telep = Sítér 63/243
Rekettyés 42, 43
Rekettyés oldal 43, 86/76
Rekettyés-pankoltai-csatorna 86/45
Rekettyés-tanya 79/127
Remzse-tanya 79/139
Remzse-tanya 79/133
Rendőrség 60/177
Repülőter 67/8
Régi bolt 94/18
Régi iskola 85/39
Régi viztorony = Viztorony 58/119
Répás-halom 84/2
Rét 16, 21—26, 69
Rókás 90/41
(Nagy-Rókás)
Rókásalji ág 91/47
Rókáséri-csatorna 90/42
Rókás-sziget 43, 91/45
Rokkanti-telep = Sárgapart 54/14
Rosenberg házaspár u. 9, 54/26
(Szalai u.)
(I. Kereszt u.)
(Felső-Kereszt u.)
Rostakéreg = Kéreg u. 65/304
Rostakéreg = Gógány 14, 16
(Lord) Rothermere út = Lenin út 64/266
Rozgonyi u. 64/246
(Galamb u.)
Rózsa Ferenc u. = Kobozi-telep 64/280, 64/273
(Rózsa u.)
Rózsa u. = Rózsa Ferenc u. 64/280
Rózsavölgyi-ház 58/127
Ruhagyár = Hangár 68/15, 53/1

Ruhagyár 53/1, 68/15
(Hangár)
(Csordás) Rúzs Molnár dűlő 93, 124
(Pintér dűlő)
Rúzs Molnár dűlő = Határ dűlő 76/12
Rúzs Molnár híd = Bali Sári híd 54/21
Rúzs Molnár Lajos tanyája 85/15
Rúzs Molnár lejáró = Bali Sári híd 54/21
Rúzs Molnár-tanya 89
Rúzs Molnár-tanya 69/18
Rúzs Molnár-tanya 83/121
Rúzs Molnár-tanya 83/102
(Csordás) Rúzs Molnár-tanya 93/123
(Csordás-tanya)
(Kis) Rúzs Molnár-tanya 77/57
(Szürkelovas) Rúzs Molnár-tanya 76/13
Rúzs Molnár u. 56/72

Sajó köz 58/116
Sajtós dűlő = Virág dűlő 80/19
Sajtós dűlő = Dancsik dűlő 74/33
Sajtós-tanya 74/49
Sallai Imre u. = Alsóréti-újtelep 56/66, 56/77
(Fekete Márton u.)
Sarkadi dűlő = Szilhalmi dűlő 78/97
Sarkadi Nagy Antal u. = József Attila u. 61/213
Sarkadi Nagy Balint tanyája 86/59
Sarkadi Nagy Mihály u. = Alsóréti-Újtelep
57/89, 56/77
Sarkadi-kút 68/26
Sarkadi-tanya 69/121
Sarkadi-tanya 91/76, 98/81
(Báró) Sarkadi tanyája 77/72
(Meszes) Sarkadi tanyája 86/49
Sarlós u. 65/302
(Nagyvölgyparti u.)
Sárdi-tanya 81/39
Sáfrán Mihály u. 10, 63/242
(Kisérparti u.)
Sáfrány-tanya 81/28
Ságvári Endre u. 57/94
(Felsőpart óvoda utcája)
Sápi-gát 27, 75/72
(Védőgát)
Sáphalmi dűlő 75/64
Sáphalom 31, 75/73
(Kereszt-halom)
Sárgapart 16, 54/14
(Rokkanti-telep)
(Aulich Lajos u.) 54/16
(Dessewffy Aurél sor) 54/15
(Lahner György u.) 54/17
(Leiningen Károly u.) 54/19
(Pöltenberg u.) 54/18
(Török Ignác sor) 54/13
Sárgapart Kurca sor = Dessewffy Aurél sor
54/15
Sárgapart út 68/10
Sárga iskola 54/24
Sári kocsmája = Halászcserda 62/225
Sárközi-tanya 91/55
Scenthus-Szentes 8
Schweidel József u. 66/318, 65/316

- Sebes-ér = Nagyvölgy 20, 55/43, 65/315
 Sebők-tanya 72/93
 Sebők-tanya 90/16
 Sentus = Szentes 8
 Seres dűlő 76/48
 (Sörös dűlő)
 Seres-tanya 76/47
 Serház 67/2
 Serkocsmá köz = Farkas Mihály u. 58/130
 Serkocsmá u. = Bajcsy-Zsilinszky Endre u. 58/117
 Serkocsmá u. = Arany János u. 58/114
 Seprőhalmi út = Marhahajtó út 94/33
 Seprő-halom 95/38
 Sintér-telep = Dögtér 76/34
 Síma Ferenc u. 56/68
 (Tóth József u.)
 (Kurcaparti u.)
 Síma-szőlő 68/30
 Símonyi Ernő u. = Budai Nagy Antal u. 62/227
 Sipos-tanya 69/25
 Sítér = Kishát 16, 63/243
 Sítér 16, 63/243
 (Kishát)
 (Tóth Gergely-telep)
 (Horváth-Jenő-telep)
 (László János-telep)
 (Regőczy József-telep)
 (Fekete Lakos Lajos-telep)
 (Vajda Sándor-telep)
 Slézingertanya 78/112
 (Kétszer Pap-tanya)
 Solyom dűlő 78/98
 (Csillag Lakos dűlő)
 (Puskás dűlő)
 (Dorogi dűlő)
 (Nyolcas dűlő)
 Somodi András tanyája 82/89
 (Téli-tanya)
 Somogyi Béla u. 62/228
 (Lakos u.)
 (Nagyposta u.)
 Sós dűlő 75/6
 (Tancik dűlő)
 Sós dűlő 71/74
 (Faragó dűlő)
 Sós-halom 68/33
 Sóház = Fürdő 9, 57/91
 Sóház = Városi Termálfürdő 9, 57/91
 Sopron sor 63/256
 (Cigány sor)
 Sós-kert 86/64
 Sós Pál dűlő 94/30
 Sós Pál tanyája 94/29
 Sós u. = Vajda Imre u. 63/239
 Sörös dűlő = Seres dűlő 76/48
 Spartacus pálya 58/110
 (Futballpálya)
 Sporttelep = Kinizsi pálya 59/139
 Strand 6 /183
 Strand dűlő = Görgős dűlő 70/56
 Stammer dűlő 71/77
 Stammer-gát = Bürkös-gát 28, 73/1
 Stammer híd 71/78
 Stammer-kút 63/260
 Stammer Sándor u. = Farkas Antal u. 64/262
 Súlymos-tó 21, 72/100
 Súlymos-tói őrház 72/107
 Sváb dűlő 91/52
 (Szőke dűlő)
 (Szecske dűlő)
 Sváb birtokos földje 91/51
 Szabadság mozi 59/157
 (Öregmozi)
 Szabadság tér 61/205
 (Tyúkpiac tér)
 (Tyúkpiac)
 (Bogár köz)
 (Bogár zug)
 (Bogárró)
 (Kutyaszorító)
 Szabadság u. 59/158
 (Nagy Ferenc u.)
 (Mozi utcája)
 (Öregmozi utcája)
 Szabics József-tanya 89
 Szabó bába tanyája = Keresztúri Tót Mihály-tanya 82/68
 Szabó boltosok dűleje = Mecs Mari dűlő 91/48
 Szabó boltosok földje 91/46
 Szabó István-tanya 84
 Szabó Mihály tanyája 89
 Szabó-tanya 70/39
 (Erdei-tanya)
 Szabó-tanya 72/98
 (Seprőhalmi) Szabó tanyája 95/37
 Szalai u. = Rosenberg házaspár u. 9, 54/26
 Szamosközi dűlő = Virágos dűlő 80/19
 Szamosközi-tanya 69/12
 Szamosközi-tanya 81/40
 Szamos-tanya 79/143
 Szarka-tanya 77/79
 Szarkás u. = Rákóczi Ferenc u. 55/33
 Szarvák dűlő 94/21
 Számel dűlő 85/23
 Számel híd 85/24
 Szántó Dani háza = Felsőpárti pártház 55/53
 Szántó Kovács János u. 63/241
 (Toldi u.)
 (Nagyág u.)
 Szászéri-csatorna 43, 91/57
 Szász-halom 91/58
 (Szőke-halom)
 Szász-sziget 43, 91/54
 Százaskút 79/116
 Szecske dűlő = Sváb dűlő 91/52
 Szecske-tanya 74/47
 Szeder dűlő 71/62
 Szeder dűlő 90/29
 Szeder-major 90/30
 Szeder-tanya 78/107
 Szeder-telep 16, 26, 57/79, 71/60
 (Futó Zoltán u.) 57/81
 (Gaál István u.) 71/62
 (Petrovics Soma u.) 57/81

- (Szigeti István u.) 57/85
 (Táncsics Mihály u.) 57/80
 (Dr. Uhlár István u.) 57/83
 (Váradi Lipót Árpád u.) 57/84
 Szeder temető 57/97
 Szegi-csárda = Veker csárda 87/108, 93/132
 Szegi dűlő 90/25
 Szegi dűlő 71/82
 Szegfű u. = Kobozi-telep 64/278, 64/273
 Szegi-tanya 71/81
 Szegi-tanya 69/1
 Szegi-tanya 90/31
 Szegi-tanya = Farsang-tanya 82/87
 Szegvári út 66/326
 Szentandrási út 85/16
 Szent Anna templom = Katolikus nagytemplom 60/190
 Szent Anna u. 61/199
 (Kurca köz)
 Szent Imre herceg u. = Beloianisz u. 61/209
 Szentilona = Ilonapart 21, 71/71
 Szentilona szigete = Ilonapart 21, 71/71
 Szent János-szobor 25
 Szentlászló 16, 38—40, 84
 Szentlászló falu 88/134
 Szentmihályi-csatorna 33
 Szentmihályfalva 32/34
 Szentmihály falu 76/46
 (Szentmihály telek)
 (Lapistó)
 Szentmihály-halom = Kántor-halom 32—34, 76/32
 Szentmihályi-csatornák 76/45
 Szentmihály telek = Szentmihály falu 76/46
 Szelevényi út 53/2, 68/11
 Szemere Bertalan u. 60/175
 Szentes 8, 16, 17, 21, 26, 30, 31, 35, 38, 40
 (Scenthus) 8
 (Sentus) 8
 (Zenthes) 8, 17, 48
 (Zentus) 8
 Szennyvízderítő = Kis-Disznózug 73/15
 Szerelme föld 89/69
 Szeszfőzde 68/31
 Szeszfőzde 73/19
 Szeszfőzde dűlő 68/32
 (Főzde dűlő)
 Szent Vendel-szobor 28, 29, 73/3
 Széchenyi-liget 59/151
 (Liget)
 Szécsényi-telep I. Alsóréti-újtelep 56/77
 Széchenyi u. = Dózsa György u. 55/35
 Széchenyi út = Felszabadulás útja 56/62
 Székely-csárda 80/17
 Székely dűlő 74/34
 Székely dűlő 86/54
 (Bikás) Székely dűlő 71/63
 Székely dűlő = Szilhalmi dűlő 78/97
 Székely Imre tanyája 74/35
 Székely-kút = Székely-tanya 81/46
 Székely János tanyája 84
 Székely Mihály-tanya 84
 Székely László tanyája 84
 Székely-telep 58/120
 (Esze Tamás u.) 58/121
 (Dr. Négyesi László u.) 58/122
 Székely-telep 58/131
 (Óragyár)
 Székely-tanya 88/158
 Székely-tanya 84
 Székely-tanya 81/46
 (Székely-kút)
 Székely-tanya 82/59
 (Horváth-tanya)
 Székely-tanya 75/66
 (Falábú) Székely tanyája 77/54
 Székely u. = Vörösmarty u. 55/57
 Székhát = Szíkhát 48, 92/96
 Széles út = Aradi út 46, 91/77
 Szél Gyula-tanya 82/62
 Szél Imre tanyája 79/136
 Szélmalom út = Kis út 78/88
 Szélmalmi dűlő = Kis út 78/88
 Szélső dűlő 75/68
 Szélsősor u. = Jókai u. 55/37
 Szél-tanya 79/126
 Szél-tanya 87/86
 Széll u. = Szűrszabó Nagy Imre u. 57/103
 Szénácki-tanya 94/2
 Szénási-tanya 71/84
 Szénási-tanya 74/55
 Szénási = tanya 74/57
 Szép Bálint-tanya 89
 Szép Gáspár téglagyára 76/18
 Szépe-tanya = Házverő Szabó Bálint-tanya 81/33
 Sziget = Kis-Tisza-sziget 70/55
 Szigeti István u. = Szeder-telep 57/85, 57/79
 Szigeti téglaháza 76/29
 Szijjártó dűlő = Kósa dűlő 76/40
 Szíkhát 48, 92/96
 (Székhát)
 Szíkháti-csatorna 92/91
 Szíkháti út 92/92
 Színház = Tóth József Színház 61/196
 Szilfa köz = Szilfa u. 63/253
 Szilfa u. 63/253
 (Szilfa köz)
 Szil-halom 79/114
 Szilhalmi dűlő 78/97
 (Székely dűlő)
 (Panyik dűlő)
 (Cuci dűlő)
 (Sarkadi dűlő)
 (Hetes dűlő)
 Sziki dűlő 86/51
 Szilágyi dűlő 76/42
 (Dohányos Varga dűlő)
 Szilágyi dűlő = Iskola dűlő 93/115
 Szilágyi-tanya 89
 Szilák dűlő = Tűzkövesi dűlő 90/10
 Szivattyú-telep 70/41
 Szilávik-tanya 89
 Szoboszlai Szabó-tanya = (Sánci) Rác-tanya 35, 82/92
 Szociális otthon 57/98

- (Menház)
 Szőlát dűlő = Bolt dűlő 75/9
 Szőlát dűlő 85/37
 Szondi u. 63/237
 (Kisörvény u.)
 (Örvény köz)
 Szőke dűlő = Sváb dűlő 91/52
 Szőke-téglagyár = Erőtakarmánygyár 65/312
 Szőke-téglagyári dűlő 77/62
 Szőke-tanya 91/53
 Szőke-tanya 88/139
 Szőlőárok 19, 68/40
 SZTK 58/113
 (OTI)
 (Eszteká)
 Szunyi híd = Kis Gergely híd 86/80
 Szücs-tanya 74/28
 Szűrszabó Nagy Imre u. 57/103
 (Széll u.)
 Szűrszabó Nagy Imre-féle tanya 83/119
 (Kövér-tanya)
 (Mérci-tanya)
 Szűrszabó-tanya 89
 Takács Lajos-tanya 87/106
 Tanácsháza 60/193
 (Városháza)
 Tancik dűlő = Sós dűlő 75/6
 Talom-ér 72/90
 Tarhoséri-csatorna 91/56
 Tari dűlő 77/51
 Tari dűlő 93/120
 Tari-halastavak 77/59
 Tari-kastély 77/58
 (Tari-villa)
 (Csérfészek)
 (Halászbástya)
 Tari-kutak 77/60
 Tari-tanya 93/119
 Tari-villa = Tari-kastély 77/58
 Taplika 71/79
 (Taplika tó)
 Taplika-tó = Taplika 71/79
 Tábla-dűlő = Piti dűlő 78/94
 Támadás Imre tanyája 83/99
 Tancsics Mihály u. = Szeder-telep 57/79
 Tárkány dűlő = Malom dűlő 87/119
 Tárkány-tanya 87/117
 Pásztor-tanya 70/35
 (Várad-tanya)
 Táci-tanya 72/110
 Táci-tanya 72/122
 Technikum = Közgazdasági és Egészségügyi
 Szakközépiskola 59/141
 Tehenes 16, 49, 89, 89/8, 9
 (Belső-Tehenes)
 (Külső-Tehenes)
 Telefonos út = Öcsödi út 85/18
 Teleki László sor = Sítér 65/290, 63/243
 (Gróf) Teleki Pál út = Lenin út 64/266
 Temető-halom 43
 Temető sor = Kása telep 54/11
 Temető u. 64/286
 (Angyal u. + Nagyölgyparti u.)
 Templom u. = Kiss Bálint u. 59/140
 Tenkes-tanya 74/24
 Terehalmi út = Pankotai négyöles út 94/11
 Termál-iroda 58/125
 (Filep doktor háza)
 Termál Termelőszövetkezet üzemegysége 85/21
 (Vecseri Ügyvéd tanyája)
 Tetűhát 89/6
 Téesz kertészet = Üvegházak 55/46
 Téglaház udvara 76/30
 (Gőzgépes) Téli dűlő 77/76
 (Kecse dűlő)
 Téli-tanya = Somodi András tanyája 82/89
 Tere-fok 71/67
 Tere-hát 71/66
 Tési csárda 91/79
 (Lakos-csárda)
 Tési határút 69/4
 Tési malom 92/84
 Tihanyi-kistanya 84
 Tihanyi Lajos-tanya 81/49
 Tihanyi Pál-tanya 82/63
 Tihanyi-tanya 81/58
 Tihanyi-tanya 89/166
 Tisza 10, 17, 19, 21, 23, 25, 28, 48
 Tisza-hidő 69/9
 (Gróf) Tisza István u. = Boros Sámuel u. 55/31
 Tiszti Klub = Fegyveres Erők Klubja 59/142
 Tízöles út 78/91
 (Lénia út)
 (Derekegyházi széles út)
 (Nagy út)
 Tokaji-tanya 89
 Toklász = Aranykalász étterem 59/149
 Tolbucin tér 61/198
 (Luther tér)
 (Luteránus templom tere)
 (Főutcai ártézi kút)
 Toldi köz 63/248
 Toldi tér = Ifjúsági tér 63/240
 Toldi u. = Szántó Kovács János u. 63/241
 Tornyai-telep 76/19
 (Nyomási falu)
 Tót-csárda 86/67
 (Borák János tanyája)
 Tóth Gergely-telep = Sítér 63/243
 Tóth Gergely-tanya 93/116
 Tóth József Színház 61/196
 (Színház)
 Tóth József u. 58/108
 (Kurcaparti u.)
 Tóth József u. = Sima Ferenc u. 56/68
 Tót-tanya 70/57
 Tót-tanya 79/129
 Tőke 43—47, 91/78
 Tőke-ér = Tőkeéri-csatorna 47, 93/125, 92/87
 Tőkeéri-csatorna 47, 93/125, 92/87
 (Tőke-ér)
 (Rác-ér)
 Tőke-fok 90/19
 Tőke-halom = Jámor-halom 47, 93/113
 Tőkei-halom 47, 92/88

- (Kanász-halom)
(Jámbor-halom)
(Kápolnás-halom)
(Rác Töke-halom)
Tökei csatornaörház 91/72
Tökei kápolnás-halom=Rác Töke-halom 46,
47, 92/88
Tökei temető 91/64
Töröcsik-tanya 72/104
Török csárdás tanyája 89
Török Ignác sor=Sárgapart 54/13, 54/14
Török Imre-tanya 89
Török Sándor u.=Gúnár-telep 54/30
Török-tanya=Virágos Kis Mihály-tanya 81/25
Török-tanya=Kalpagos-tanya 81/26
Törs Kálmán u. 60/174
(Kisposta u.)
Tüzkövesi dűlő 90/10
(Szilák dűlő)
Tüzkövesi gátörház 90/11
Tüzkövesi-halom 90/12
Tüzoltóság 60/179
TÜZÉP-telep 58/123
(Krausz-telep)
(Krausz-malom)

Tyúkpiac=Szabadság tér 61/205
Tyúkpiac tér=Szabadság tér 61/205

Udvardi-tanya 88/137
Udvardi-tanya 89
Udvardi-tanya 68/8
(Dr.) Uhlár István u.=Szeder-telep 57/83,
57/79
Ugrai János-tanya 81/48
Új istálló 86/74
Új község=Közigazgatási és Egészségügyi Szak-
középiskola 59/141
Új mozi 63/252
Újtelepi iskola=Mátéffy utcai óvoda 57/88
Új u. 62/226
(Ecetgyár utcája)
Új víztorony 63/251
Ullár dűlő 88/126
Ullár dűlő=Homokos dűlő 93/108
Ullár-tanya 88/127
Ullár-tanya 93/107
Uradalmi karám 39, 88/154
Urbanyicki-tanya 83/118
Úri kaszinó=Zeneiskola 58/128
Úri kaszinó utcája=Munkácsy Mihály u.
58/133
Úri u.=Petőfi u. 61/203
Utásház 87/100
(Borák-tanya)
Utásház 70/59
Utásház 85/25

Űrge sor 65/303
(Mentőgát)
Űvegház 88/135
Űvegházak 55/46
(Téesz-kertészet)

Vadas 67/4
(Vadaskert)
Vadaskert=Vadas 67/4
Vajda dűlő 87/101
Vajda dűlő 87/115
Vajda István-féle tanya 78/113
Vajda-góré=Vajda-tanya 81/57
Vajda Imre u. 63/239
(Sós u.)
(Kormány u.)
Vajda Sándor-telep=Sitér 63/243
Vajda-tanya 81/32
Vajda-tanya 77/85
(Balla-tanya)
Vajda-tanya 88/128
Vajda-tanya 88/132
Vajda-tanya 81/57
(Vajda-góré)
Vajda-tanyák 87/112
Vajda-telep 65/309
(Putri)
(Aranysziklet)
Valkai-tanya 88/157
Varga Béla-tanya 84/7
(Dohányos) Varga dűlő=Szilágyi dűlő 76/42
Varga kántor-tanya 69/2
Varga Kis-csárda dűleje=Csárda dűlő 75/10
Varga Kis-tanya 88/148
Varga-tanya 74/53
Varró u. l. Szabadság tér 61/212, 61/205
Vas András tanyája 88/142
Vas-kanyar 77/81
(Mikec-kanyar)
Vas Pál Bálint tanyája 83/105
Vas Pál-tanya 82/67
Vas Sándor híd 83/107
Vas-tanya 71/87
Vas-tanya 78/106
Vas u.=Áchim András u. 62/223
Vasútállomás 59/138
(Állomás)
Vasút menti lapos 68/19
Vasutas SK 57/96
(Vasutas pálya)
(MÁV futballpálya)
Vasutas pálya=Vasutas SK 57/96
Vasvári Pál u.=Kása-telep 54/11
Váci dűlő 91/44
Váci dűlő=Pap István dűleje 80/10
Váci János tanyája 82/86
Váci örökösök farmezsgyéje 80/9
Váci örökös-tanya 84
Váci örökösök tanyája 81/21
(Nagy Mihály-tanya)
(Nagy Ferenc-tanya)
(Horzsa-tanya)
(Mertók István-tanya)
Váci-tanya 84
Váci-tanya 91/50
Vámház=Bikaakol 23—24, 67/5
Vámházgáti út 23, 25, 70/43
(Kucori gát)
(Kucori dűlő)

(Pulykás út)
 Váradi Lipót Árpád u. = Szeder-telep 57/84,
 57/79
 Váradi-tanya = Pásztor-tanya 70/35
 Várfok 26, 70/29, 70/30
 Várfok dűlő 69/28
 (Bodor dűlő)
 Várfoki vasúti megálló 26, 70/29
 Várhát = Hórok-tanya 69/23
 Várhát 25—26, 69/19
 Várhát = Kósa-Dóci-tanya 69/19, 69/24
 Vásárhelyi u. = Beloianisz u. 61/209
 Vásárhelyi út = Lenin út 9, 64/266, 66/324
 Vásártér = Marx tér 59/147
 Vásártér = Koszta József u. 60/188
 Vásártéri Iskola = Pollák Antal Erőssármú
 Iskola 59/146
 Vásár u. = Mecs Balogh u. 58/136
 Vásár u. = Jövendő u. 59/159
 Városgazdálkodás 66/323
 (Oláh téglagyár)
 Városháza = Tanácsháza 60/193
 Városi Termálfürdő 9, 57/91
 (Sóház)
 (Fürdő)
 Várostanya = Puskás-tanya 83/108
 Várostanya 73/17
 Vecseri Bálint tanyája 78/89
 Vecseri Bálint tanyája 83/106
 Vecseri-csárda 85/42
 (Vecseri-malom)
 (Vecseri-nádas)
 Vecseri dűlő 85/33
 Vecseri-fok 71/64, 60/182
 (Özvegy) Vecseri Lászlóné tanyája 81/56
 Vecseri-malom = Vecseri-csárda 85/42
 Vecseri Miklós tanyája 95/46
 Vecseri-nádas = Vecseri-csárda 85/42
 Vecseri Sándor tanyája 91/66
 Vecseri-tanya 93/114
 (Hidas) Vecseri tanyája 84/128
 (Félkezű) Vecseri-tanya 93/129
 (Kotlafejű) Vecseri tanyája 85/35
 (Koszorús) Vecseri tanyája 78/108
 Vecseri ügyvéd tanyája = Termál Técsz Üzem-
 egység 85/21
 Vecseri u. 62/218
 (Nagyvölgyparti u.)
 Veker 19, 37—43, 46
 (Ikere) 37, 38
 Veker csárda 46, 87/108, 93/132
 (Szegi-csárda)
 (Korcsmaföld)
 Veker-dánéri-csatorna 47
 Veker dűlő 68/9
 Vekerhát 16, 43, 84
 Vekerhátú iskola és kör 87/110
 Vekerlajos 19, 93/133
 Vekerzug 16, 43, 84
 Vekeri zuhogó 26
 Vekerzugi központ = Zsoldosmajor 86/73
 Veresegyháza 16, 37, 40
 Veres-halom 42, 87/90

Veres-tanya 86/68
 Verrasztó dűlő = Alsó dűlő 95/42
 Verrasztó-tanya 95/45
 Verner-örvény 71/69
 Veszélka-tanya = Csernus-tanya 74/37
 Vécsey Károly u. = Hékkédi-telep 54/6/ 54/4
 Védőgát = Sapi gát 27, 75/72
 Vén legény tanyája = Cuci-tanya 74/26
 Vig Farkas-tanya 81/41
 Vigyázó-halom 20
 (Temető-halom)
 (Kálvária-halom)
 (Szántó-halom)
 Villanytelep 60/180
 Villogó 10
 Villogói iskola 63/255
 (Villogói óvoda)
 Villogói óvoda = Villogói iskola 63/255
 Villogó u. 63/254
 Vince-telep = Nádasdy u. 66/320, 65/315
 Vindicsmajor 94/9
 Vince-tanya 69/7
 Virágos dűlő 80/19
 (Öze dűlő)
 (Szamosközi dűlő)
 (Sajtós dűlő)
 Virágos Kis Mihály-tanya 81/25
 (Török-tanya)
 Virágos Kis Mihály tanyája 84
 Virágos-tanya 81/36
 Vitális dűlő 75/4
 Viztorony 58/119
 (Régi viztorony)
 Volt szélmalom 79/123
 Vörösmarty u. 55/57
 (Székely u.)
 (III. Kereszt u.)
 Werbőczy u. = Mészáros Lázár u. 65/301
 Wesselényi u. 55/39
 Zalota 16, 48—49, 89
 Zalotai iskola 90/28
 Zalotai kör 90/27
 Zalotai őrház 90/35
 Zelmérés 52
 Zeneiskola = Úrikaszinó 58/128
 Zenthés = Szentes 8, 17, 48
 Zentus = Szentes 8
 Zolnay Károly u. = Alsóréti-újtelep 56/65,
 56/77
 Zöldfa köz = Kigyó u. 59/143
 Zöldfa u. = Horváth Mihály u. 60/173
 Zöldfa u. = Munkácsy Mihály u. 58/133
 Zöldkereszt = Havas-patika 58/129
 Zrinyi u. 62/217
 (Béke u.)
 Zugok = Jövendő u. 59/159
 Zuhogó 77/53
 Zuhogói híd 70/34
 (Zuhogói tiltó híd)
 (Bodor híd)
 (Nagy Antal híd)

Zuhogói tiltó hid = Zuhogói hid 70/34

Zsarkókúti-csatorna 94/22

Zsarkókúti dűlő 94/31

Zsidóiskola = Kisegítő Általános Iskola 60/172

Zsidóiskola utcája = Horváth Mihály u. 60/173

Zsidó temető 64/270

Zsidó templom 60/187

Zsidó-tanya 83/104

Zsiga-tanya 74/61

Zsoldos dűlő-Pönköchati út 69/16

Zsoldos dűlő 76/39

Zsoldos dűlő 75/3

Zsoldos dűlő = Bivalyos dűlő 86/71

Zsoldos-halastó 92/97

Zsoldos Imre-féle tanya 84

Zsoldosmajor 86/73

(Vekerzugi központ)

Zsoldos-malom = Zsoldos-telep 76/15

Zsoldos-telep = Zsoldos-malom 76/15

(Bőrnadrágos) Zsoldos-tanya 89

Zsoldos-tanya 83/123

Zsoldos-tanya 69/17

Zsup-sziget 71/89

(Külső ártér)

(Zsúp-tó)

Zsup-szigeti dűlő 72/91

(Bárcái dűlő)

(Mikec dűlő)

Zsup-tó = Zsup-sziget 71/89

TARTALOMJEGYZÉK

ZSIROS KATALIN: Szentés földrajzi nevei	5
Bevezetés	5
A gyűjtés szempontjai, források	7
A gyűjtött anyag elrendezése, a népnyelvi szöveg hangjelölései	7
Szentés múltja a földrajzi neveken	8
A Szentés név, a városrészek nevei és kialakulásuk	8
Határrésznevek és múltjuk	16
Hékéd és Nagyhegy	17
A Rét: Alsórét, Felsőrét	21
Berek, Bereklapos, Berekhát	27
Nagynyomás, Lapistó, Fertő, Derekegyházi oldal	31
Dónát	35
A Veker melletti határrészek	37
A tőkei határ és Bökény	43
Pankota, Mucsihát, Eperjes, Nagykirályság, Királyság	50
A tanyai ember és város kapcsolata	52
A földrajzi nevek	53
A belterület névanyagának elrendezési elve és a rövidítések	53
A számozott belterületi névanyag	53
A belterületi névanyag elrendezésének sajátosságai, rövidítések	67
Hékéd, Nagyhegy	67
A Rét: Alsórét, Felsőrét	69
Berek, Bereklapos, Berekhát	73
Nagynyomás, Lapistó, Fertő, Derekegyházi oldal	75
Dónát	80
Szentlászló, Vekerhát, Vekerzug, Kaján,	
Ecsér; Belső-, Külső-Ecsér, Veregyháza	84
Kistőke, Nagytőke, Bökény, Jaksor, Zalota, Tehenes, Kökenyzug	89
Pankota, Mucsihát, Eperjes, Királyság, Nagykirályság	94
Ferrásmunkák	97
Rövidítések	98
Fényképek jegyzéke	98
Térképek jegyzéke	99
Névmutató	101

Kiadja a Szentes Városi Tanács Művelődési Osztálya
Felelős kiadó: Bugyáné Bakó Veronika
Megjelent: 1000 példányban

90-1737 Szegedi Nyomda — Felelős vezető: Kónya Antal mb. igazgató

